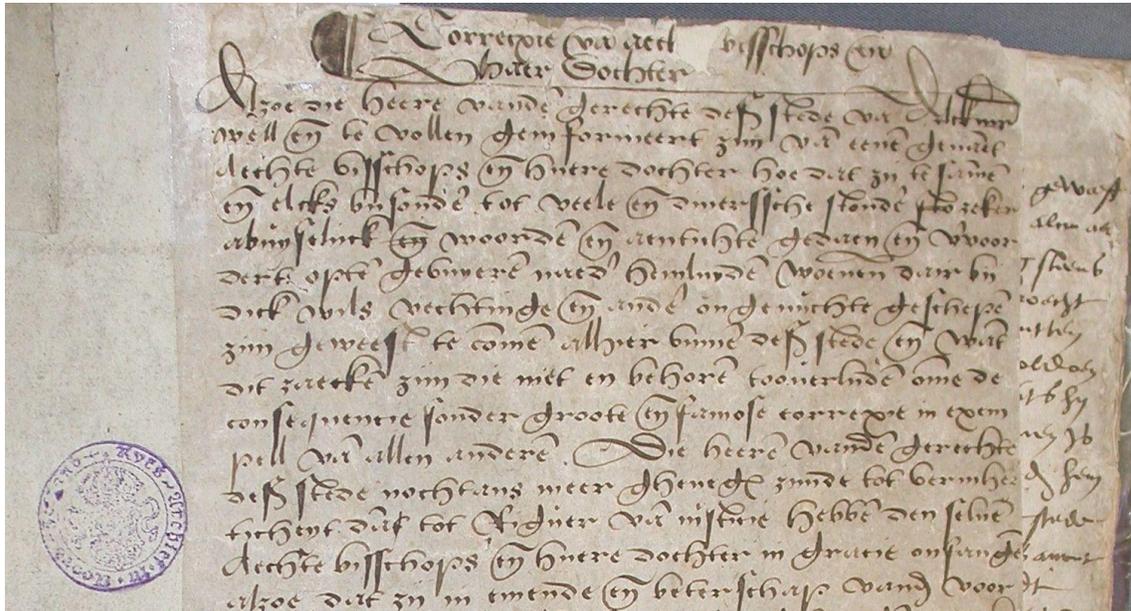

Correctieboek Vonnissen van het Alkmaarse schepengerecht

Oud-rechterlijke archieven van Alkmaar, 1517-1811, inventarisnummer 44

Rol van crimineele zaken.
1517 December 17-1557 April 13.

Transcriptie: transcriptiewerkgroep Regionaal Archief Alkmaar, maart 2012.

Inhoudsopgave

vonnisblad 1

**Corrextie van Aechte Bisschops ende
haer dochter**

vonnisblad 2

Corexie van Claes Sloetgis

vonnisblad 3

Corexie van Dirck Jacobsz

vonnisblad 4

vonnisblad 5

**Corrextie van Hillegont Coman, Jan van
Wermers wijf**

vonnisblad 6

**Die ~~Cornelus~~ corrextie van Cornelus Dirckz.
schout van Koedijck**

vonnisblad 7

**Die corrextie van Baert Reyerz. alias
sheelbaenken**

vonnisblad 8

Die corrextie van Cornelus Hugenz.

vonnisblad 9

Die corrextie van ~~Peter~~ Jan Peterz. scoenlapper

vonnisblad 10

Die corrextie van Aernt Nannen Everman

vonnisblad 11

Die corrextie van Dirck die schreyer

vonnisblad 12

vonnisblad 13

vonnisblad 14

**Renunciacie ende afstal van den
voechdie gedaen bij Baert
Joesten alias Baert Louwen**

vonnisblad 15

**Die corrextie van Baert
Reyerz. Everman**

vonnisblad 16

**Die corrextie van Baert
Reyerz. Everman**

vonnisblad 17 (vervolg van 16)

**vonnis Maritgen Coman Dirck Goelijcken weduwe
vonnis Jan Barnaert van Fonteynis**

vonnisblad 18

vonnisblad 19

(Vonnis Willem Evertsz. den Ghelderschman gheboren van Harderwijck)

(Vonnis Cornelys Gherytsz. van der Wijck)

(Vonnis Willem Henricxz. van Utrecht alias Spelleken van Utrecht)

vonnisblad 20

vonnisblad 21

Die correctie van Jan Jacobsz. Singhelbier

vonnisblad 22

Correcxie van Willem Henricxz. alias

Spelleken van Utrecht.

vonnisblad 23

vonnisblad 24

vonnisblad 25

Vonnis Jan van Velzen

vonnisblad 26

vonnisblad 27

vonnisblad 28

(Vonnis Jan Woutersz., Simon IJsbrantsz. ende Harman de Vos)

vonnisblad 29

(Vonnis Enghel Cornelisz. ende Jan Cornelis van Remmerswael uuyt Zelant)

vonnisblad 30

(Vonnis Arent Henrixzoon)

(Vonnis Lycle Oenes van Gheesterlant uuyt Vrieslant ende Willem Janszoon van Amstelredam) (Vonnis

Philippus Harmansz. van Embrica)

vonnisblad 31

vonnisblad 32

vonnisblad 33

vonnisblad 34

vonnisblad 35

Correctie van Claes Wijbrantsz. alias Claes Koet

vonnisblad 36

Renunciatie van de voochdie gedaen bij Dierick Brantgesz.

vonnisblad 37

Correcxie van Thomas Rietwertz.

Correctie van Cornelis Brantgesz.

vonnisblad 38

vonnisblad 39

Renunciatie van de voochdijschap gedaen bij Symon Claes Loutersz.

(Vonnis Geryt Diericz. alias Dortman)

vonnisblad 40

Vonnis Elbert Pietersz. Sinckes van Wormer

(Vonnis Aechte Elincxdochter ende Brechte Adamsdochter)

(Vonnis Frans Diericz. Quyntijn van Wormer)

vonnisblad 41

**Correxie van Heyndrick Steffenz. van Groenyngen
Correxie van Cornelys Claesz. uuyt die Beverwijck**

vonnisblad 42

**Correctie van Jaepgen Maertensdochter van
Outdorp ende Katrijn Willemsdr. van Amsterdam
Correctie van Jacob Diericz.**

vonnisblad 43

**Correctie van Olbrant Diericz.
Correxie van Jan van Leyen, cuerman
Correctie van
Louris Woutersz.**

vonnisblad 44

**Correcxtie van Anthonys Dirricxz van Endoeven uuyt
de Meijerij van den Busch
Correcxtie van Heyndrick Bruynz. van Druemelen uuyt Gelderlant**

vonnisblad 45

**Correctie van Lammert Diericz. van Alcmaer
Correctie van Guyert Jan Mickers
Correctie van Geryt Lourisz.**

vonnisblad 46

**Correcxtie van Catryn Jacopsdochter van Aemsterdam
Correctie van Maerten Luycxz. van Beveren
uut Vlaenderen**

vonnisblad 47

**(Vonnis van Elsgen van Wezel, Marytgen Davidtdochter van Leyden
ende Trijntgen Jans van Dulmen van't Sticht van Munster)
Correxie van Jan Claesz. van Soest ende Hironymus Pieterz. van der Goude
Correctie van Claes Jansz. alias Huysman**

vonnisblad 48

**Correxie van Katrijn Jacopsdochter geboren van Munster
Correctie van Wijnant Pietersz. ende Anthoenis Jansz.
beyde van Leyden
Correctie van Garbrant Gabbisz. van der Scelling
Correctie van Stijntgen Jan Mickens weduwe, Geert Jans haer
dochter van Alcmaer ende Griet Jacopsdr. van Langedijck**

vonnisblad 49

**(Vonnis van Stijntgen Jan Mickens weduwe, Geert Jans haer dochter ende
Griet Jacopsdr. van Langedijck)
Correctie van Claes Willemsz. poirter van Alcmaer
Correctie van Mary Mijess**

vonnisblad 50

Correctie van Jan Almersz.

vonnisblad 51

**Correctie van Griete Fransdochter van Alcmaer
Correctie van Lucie Diericxdochter die biscops dochter**

vonnisblad 52

Correctie van Jacob Joosten van Zottingen in Vlaenderen
Correctie van Willem Diericz. die zoon van Dirck Screyer
Correctie van Symon Aerntsz. van Almaer
Correctie van Pieter Fransz. uut Noortbeverlant
ende Jan Pietersz. van Ranssen in Brabant

vonnisblad 53

Renunciatie van de voochdijschap
Correctie van Frans Jansz. opte Helling
Correctie van Cent Thomasz. van Ouwerkerck

vonnisblad 54

Correctie van Griet Jans int Hackebort

vonnisblad 55

Correctie van Jan van den Dale alias Jans van
Cortrijck, Pieter Jorisz. van Attenhoven alias Geest
van Haer, Jan Mathijsz. van Loenen alias Quistgelt

vonnisblad 56

Correcxie van Blanck Jan alias Seldenrijck
Correctie van Jan Jansz. alias Blanck Jan of Seldenrijck
Correctie van Cornelis Willemsz. Baeckman

vonnisblad 57

Correctie van Marytgen Huygen van Hazerwou

vonnisblad 58

Correctie van Baeffe Joris alias Baeffgen Thijssen ende Anna Thijssen
haer dochter
Correctie van Zevyer Jansz. ketelboeter

vonnisblad 59

Correcxie Confessie van meester Heyndrick Busckvarcken gebooren van Bruessel
Correctie van Pieter Diericz. bontwercker poirter van Almaer
Correctie van Lourus Cornelisz. kistemaker
ende Jans Diericz. wever.

vonnisblad 60

Correctie van Willem Pietersz. messe-maker.
Correctie van Philips Jacopsz.

vonnisblad 61

Correctie van Frans Jansz. backer.

vonnisblad 62

Correctie van Leonaert die scoutendienaer
Correcxtie van Willem Pietersz. gebooren uuytte land van Cuyck
ende Frans Jansz. van Haerlem alias die Duytsche moeriaen

vonnisblad 63

Correctie van Willem Jansz. alias Wadtwey van Hoorn
Correctie van Dirck Govertsz. van Bleeswijck

vonnisblad 64

Correctie van Wijnandt Fransz. van Deventer
Correctie van Alijt Baerntsdochter geboren van Aernem
in den lande van Ghelder

Correctie van Cornelis Ghijsbrechtsz. van Hoorn ende Jan Cornelisz. geboren van Haerlem

vonnisblad 65

**Renunchiatie van de voochdie gedaen bij Damiaen uuyten Brouck Thomasz.
Correctie opte renunchiatie van de voochdie van Anna Reyersdr.**

vonnisblad 66

**Correctie van Mathijsz. die zoon van groote Thrijn
Renunchiatie van de voochdie gedaen bij Jan Claesz
die zoon van Claes Cuyper**

Vonnisblad 67

**Correctie van Adriaen Jacopsz. alias misdiener
Correctie van Marytgen 't vroetwijff**

vonnisblad 68

**Correctie van Jan Harmansz. alias Jan Tade buyelmaker.
Confessien van Dauwen Tjaertsz. alias Picklap
Correctie van Lambert Gerrytz. alias 't Lam
van Delft.**

vonnisblad 69

**Renunchiacie van de voochdie gedaen bij Cornelis Reyersz.
alias Crijger Molenaer
Renunchiacie van de voochdie gedaen bij Symon Albertsz. Hertoch**

vonnisblad 70

**Renunchiatie van de voichdie van Ghijsbert, moellenaer
Correctie van meester Bouwen Jacobsz. barbier**

vonnisblad 71

**Correctie van Anna Broers uuyt Vrieslant
die huysvrouw van Michiel, glaesmaker
Correctie van Anna Jans van Holten geboren
uuyt Sticht, de dienstmaecht van Arijs Pietersz.
vleyshouwer**

vonnisblad 72

**Correctie van Elsgen Willemsdochter
Sceyding tusschen Cornelis Willemsz. goutsmit
ende Lysbet Claes, sijn huysvrouw.
Correctie van Jan de Reux Willemsz.**

vonnisblad 73

**Michiel Taemsz.
Correctie van Jacob Jacobsz. alias Jaepgen Dienaer.**

vonnisblad 74

**Jaep Hans
Mary Bouwens de bisit van Jaepgen Dienaer**

vonnisblad 75

**Correctie van Dirck Woutersz. van Hoorn
Correctie van Vrerick Jacobsz. van Wyeringen**

vonnisblad 76

**Rennunchiatie van der voichdie van meester Bouwen
Renunchiatie van den voichdie gedaen bij Maerten Aeriansz.**

vonnisblad 77

**Renunchiatie van der voichdie van Jan Heyndricxz.
Correctie van Jan Jansz. van Brugge**

vonnisblad 78

**Correctie van Outgert ende Cornelis boochmakers
Correctie van Mary Zwaenen**

vonnisblad 79

**Renunchiatie van der voichdie van Adriaen
Pieter Vrelicxz.**

vonnisblad 80

**Correctie van Trijn Penselaers
Correctie van Gerryt Jansz. van Alcmaer**

vonnisblad 81

**Correctie van Lourens Lourensz.
van Hoorn
Correctie van Dorothea Jaspers van Colen**

vonnisblad 82

**Correctie van Pieter Baerntsz. van der Elburch.
Renunchiatie van der voichdie van Claes
Cornelisz. uuyte Nyeupoert**

vonnisblad 83

**Correctie van Pieter Heyndricxz. van Nyemagen
Correctie van Zijvert Claesz.
Correctie van Ente Pieters**

vonnisblad 84

**Correctie van Trijn Penselaers
Correctie van Anna Pelgrims.
Correctie van Katrijn Jans.**

vonnisblad 85

**Correctie van Aerian Aeriansz. van Rotterdam ende
Jacob IJsbrantsz. van Hazerwoude, knevelaers.**

vonnisblad 86

**Correctie van Neeltgen Jans van Baesseroer in
Brabant ende Geerte Gerrits van Tyel in Gelderlant
Correctie van Louris Govertsz. van Dordrecht**

vonnisblad 87

**Correctie van Symon Leenertsz. van Breda.
Correctie van ruyter Gerrit.**

vonnisblad 88

vonnisblad 1

Correcxie van Aechte Bisschops ende haer dochter

Alzoe die heere van den gerechte *deser* stede van Alckmaer well *ende* te vollen geïnformeert zijn van eenen genaemt Aechte Bisschops *ende* huere dochter, hoe dat zij te *sammen ende* elcks bijzonder tot veele *ende* diverssche stonden ~~ste~~ zeker abuyselijck¹ *ende* woorden *ende* aentichte² gedaen *ende* vervoordert³ opten gebuyeren naeder hemluyden woenende, dair bij dickwils vechtinge *ende* andere ongenuchte⁴ geschepen zijn geweest te *commen* alhier binnen *deser* stede *ende* want dit zaecken zijn die niet en behoren t'overlijden⁵ omme de consequencie sonder groote *ende* famose correcxie in exempell van allen anderen. Die heeren van de gerechte *deser* stede nochtans meer ghenegen zijnde tot bermher-ticheyt dan tot riguer van justicie⁶ hebben den selven Aechte Bisschops *ende* huere dochter in gracie ontfangen alzoe dat zij in emende⁷ *ende* beterschap van den voors. delicte sullen den steenen dragen gehangen over huer hals. Aechte Bisschops van der stadthuys totte ~~f~~ opten Rooden Steen *ende* huere dochter nemende de steenen van dair hangende over hals, sal de selve weder omme dragen alhier aen den stedehuys, hier en boven sullen zij te samen op sonnendage naestcomende hebbende elcks een kaers in huere hant van een half pont was, gaen voors. processie onbedecks hoofts omme den kerck ~~na~~ *ende* nae dat zij den selve kaerssen den heyligen bloede geoffert hebben, zullen op dingisdage⁸ naestcomende weder compareren⁹ alhier voor den gerechte omme huere gracie¹⁰ te ~~f~~ ontfangen. Ende dat dit noch niet genoeg is sullen elcx bijzonder den schout geven een *Philipsgulden*. Actum den xvii^{en} decembris anno XV^C seventhien.

vonnisblad 2

Corexie van Claes Sloetgis

Alzoe eenen Claes Jansz. alias Sloetgis gecomen is

---

¹ abuyselijck = verkeerd, fout of bij vergissing

² aentichte = aantijgingen

³ vervoorderen = toestaan / avances doen (Bron: http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article_content&wdb=MNW&id=65352).

⁴ ongenuchte = ongenoegen

⁵ overlijden / over te lijdene = voorbijgaan

⁶ rigore / riguer / rigoir van justicie = strenge toepassing van de wet- en regelgeving

⁷ emenderen = verbeteren

⁸ dingisdage = dinsdag

⁹ compareren = verschijnen

¹⁰ gracie = kwijtschelding van de straf

op huyden in den raetcamere voor den 'S¹¹ burgermeesteren *ende* gerechte deser stede van Alcmaer collegialiter vergadert zijnde aldair den selven Claes Jansz. Slootgis bij monde van den burgermeesteren hebbende bevel van den C¹² voorts uut crachte van der selver C.M.¹³ brieven bevolen worden t'inhouden van dien te obedieren¹⁴ *ende* achtervolgen *ende* hoe wel hij 't selve hadde behoort te volcomen mit alre vlijtycheyt heeft hem nochtans zoe onge-reghelt gethoont *ende* expresselijck tot twe of drie diversse stonden geseyt dat hij sulcx niet doen noch achtervolgen *ende* willden. Ende want dit een groote zaecke is die niet en behoort over te lijdenen sonder famose *ende* heerlijcke correxie¹⁵ omme te verhoeden die consequentie in exempel van allen anderen. Soe ist dat die heeren *ende* gerechte deser stede meer geinclineert¹⁶ *ende* genegen zijnde tot bermharticheyt dat tot rigore van justicie hebben de selven in gracie ontfangen nietemin nochtans gebannet *ende* bannen mits deser uut de voors. stede van Alcmaer *ende* huere vrijheyt¹⁷ tusken dit *ende* morgen middach voor twaleff uren *ende* dair inne niet weder te comen, hij sal eerst *ende* voren voorsoecken die eerwaardige moeder *Sinte* Anna binnen Düren¹⁸ ~~hie~~ *ende* beschijn autentyck dair van brengen¹⁹. Ende dat dit noch niet genoeg is, zoe sal hij noch gelden *ende* betaelden twe pont voor den schout *ende* twe duysent steens mit eenen hoet calx²⁰ voir der stede. Dit al op die pene²¹ van vijffich *Philipsgulden*, geapliceert²² te warden thien *Philipsguldenen* voor den schout *ende* veertich *Philipsgulden* voor der stede van Alcmaer. Actum den viii^{en} dach in meye anno XV^C achtienne.

vonnisblad 3

Corexie van Dirck Jacobsz

¹¹ .S. = scilicet, in de betekenis van namelijk/te weten (Bron: <http://www.mijnwoordenboek.nl/puzzelwoordenboek/sc>).

¹² C = Ceyser

¹³ C.M. = Ceyserlijcke Majesteyt

¹⁴ obedieren = gehoorzamen

¹⁵ famose *ende* heerlijcke correxie = grote en goede boetedoening

¹⁶ inclineren = neigen tot

¹⁷ vrijheyt van Alkmaar = rechtsgebied van Alkmaar

¹⁸ Düren is (nog steeds) een bedevaartplaats tussen Keulen en Aken. Sint Hubertus ligt er begraven.

¹⁹ beschijn autentyck dair van brengen = een gewaarmerkt bewijsstuk overleggen

²⁰ hoet calx = een hoeveelheid kalk waarbij de 'hoedt' de maateenheid is. In Amsterdam (Noord-Holland) stond 1 hoed kalk gelijk aan 8 ton, omgerekend 981,7 liter (Bron: <http://www.meertens.knaw.nl/mgw/maat/33>).

²¹ pene = straffe

²² appliceren = toepassen, gebruik maken van, aanwenden

Alsoe Dirck Jacobsz. hier voer leentijden²³ gecorrigeert is geweest bij scout, burgermeesteren ende gerechte der stede van Alcaer dat hij die stede soude geven sekere duysenden steens ende sekere hoedden calcxs ende 't selve noch niet volbroecht een heeft. Soe hebben hem de burgermeesteren mitten gerechte wederomme gewairschout²⁴ om 't selve te voldoen. Soe is daer alsoe verre in versprocken overmits hij des niet al geven een mochte dattet 't selve gebleven is aen de burgermeesteren ende aen den scepenen. Soe vinden hem die burgermeesteren ende scepenen over dat hij die stede betaelen ende leveren sal tuyschen dit ende Sinte Jacobsavont²⁵ⁱ dien dach al twaelf duysent steens ende ses hoedt calcxs ende hier voer is borge geworden Frans Jansz. zwaeger van de voirs. Dirck Jacobsz. ende Frans Jansz. Jan Vettyngzoen voer die gemeyn scepenen. Actum den iii^c

vonnisblad 4

Alsoe op huident voer ons in den raetkamere aldaer wij collegialiter vergadert waren gecommen sijn de naesten vrienden ende magen²⁶ van beyden zijden van Frans Pietersz. ons te kennen gevende hoe dat hij sij bij veele ende diversse redenen inabel²⁷ is ende onnut sijn selfs goet te regeren ende dat erger is wel gescapen soude wesen tot grooter miserie ende allende te comen ten waren dat hier anders inne versien worde. Dus ist dat wij, schout, burgermeesteren ende scepenen deser stede van Alcaer adverteren²⁸ ende waerschouwen eenen ygelijck ende elck bijsonder dat nyemant hem vervorderen eenige comenscappe mitten voirs. Frans Pietersz. accorderen off over comen ende dat gheenen waerden off waerdinnen hem beyden eenighe wijn of bier tappen, want men wil daer ghenen recht of doen ende voort verclaren²⁹, mits³⁰ desen hem selfs ofte yemants anders voechdie te hebben. Actum den viii^{en} in julio anno XV^C ende achtien.

Alzoe Willem Willemsz. voeghelcoper³¹ met sijn vrinden ende maghen ghecomen sinen al hier in den raetkamer al daer wij collegialiter verghaert³² waren ende hebben ons te kennen ghegheven

---

²³ leentijden = betalingstermijn voor het in leen hebben van een goed/grond

²⁴ gewairschout / waerscouwen = gewaarschuwd / waarschuwen

²⁵ Sint Jacobsavond valt op de avond van de 24ste juli, de avond voor zijn naamdag.

²⁶ magen = bloedverwanten

²⁷ inabel = niet in staat

²⁸ adverteren = bekend maken, waarschuwen

²⁹ voort verclaren = verder verklaart

³⁰ mits = tevens

³¹ voeghelcoper = vogelkoper

hoe dat hij bij veele *ende* diverssche redene inabel is *ende* onnut
zijn selfs guedt te regieren *ende* dat ergher is dat hij ghescapen
zoude wesen tot grote miserie *ende* allende te comen ten waren
dat hier anders inne versiene worde. Dus ist dat wij
schout, burghermeesteren, scepenen deser stede van Alcmaer
adverteren *ende* waerschouwen eenen yghelijck *ende* elck bijsonder
dat niemant hem vervorderen enighe comisschape³³ metten
voirs. Willem Willemsz. voghelcoper accorderen *ende* overcomen
ende dat ghenen waerden ofte waerdinnen hem enychghe
wijn off bier tappen want men wil daer ghenen recht off
doen. Actum den xxvi^{en} novembris *anno* XV^C seven *ende* twintich.

vonnisblad 5

Correxie van Hillegont Coman, Jan van Wermers wijf

[in de marge]
deur gheslaegen over-
mits dat den raedt
van Hollant dit
selfde te niet gedaen
heeft

Alzoe onlanx gelezen uut cracht van vonnisse van
schepenen deser stede van Alcmaer, Hillegont Coman
Jan van Wermers wijf bij bevele van den burgermeeste-
ren deser selver stede bevolen is geweest zekere *beckinge/beeking*³⁴
wair af lange tijde questie voir rechte geweest is we-
der omme te brengen alhier opten raetcamere binnen
behoorlijcke tijde als doe geraemt of (zoe lange) inne te leggen op
correxie van den stede. Ende alzoe de voorseyde Hille-
gont van als onwillich *ende* overhorich³⁵ is geweest
tonnende alle maniere van quatwillicheyte, hebben
dair omme .S. die burgermeestren *ende* schepenen deser
stede tot eenen spiegele in exempele³⁶ van allen anderen
de voornoemde Hillegont Coman, Jan van Wermers wijff
geiniungeert³⁷ *ende* overgevonden. Iniungeren *ende* over-
vinden mits deser die somme van vijf pont voir den
heere, mitsgaders ses duysent steens *ende* drie hoet
calx voir der stede. Dit te volcomen *ende* betalen
goets tijts voir een saterdage naestcomende op dubbel

---

³² verghaert = in vergadering

³³ vervorderen enighe comisschape = toestaan enige handel te drijven (Bron:
http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article_content&wdb=MNW&id=65352).

³⁴ *becking(e) /beeking(e)* =

³⁵ overhorich = ongehoorzaam

³⁶ in exempele = als voorbeeld

³⁷ iniungeren = opleggen

peyne¹⁷. Sal hier en boven de voirseyde Hillegont
gehouden zijn 't selve **becking/beeking** te leveren bij deser dage
sonneschijn alhier opten stede huys in den raetkamer
op dubbel penen *ende* verbuerten als boven *verhaelt*.
Actum opten xx^{en} julii anno XV^C *ende* achtienne
ommer *partijen* te voldoen elcx te comen tot zijn rechte.

vonnisblad 6

**Die Cornelus correxie van Cornelus Dirckz.
schout van Koedijck**

[in de marge]

// schout (invoegen in regel 14)

// aen merckende

zijn *submissie*³⁸ (invoegen in regel 19)

Alzoe die heeren *ende* gerechte deser stede well *ende* te vollen
geinformeert zijn van eenen Cornelus Dirckz. van Koedick³⁹
woenende omtrent de convente van de Witte Susteren op
ten Nyeusloot⁴⁰, hoe dat hij lange tijde binnen der stede
van Alcmair gewoent heeft *ende* zijn bier *ende* nootrufte⁴¹
nair volgende zijn confessie t'allen tijden tot zijnen believen
uutten selve convente gehaelt heeft sonder dat hij dair
enige dair van betaelt heeft, 't selve een zaecke is van quade
importancie in achter weesen⁴² *ende* prejudicie⁴³ van 't gemeene
welvaeren deser stede *ende* noch meer comen soude, indien in tijts
hier inne nyet voorsien en worde waer omme de selve
zaecke nyet en behoort t'overlijden sonder famose *ende*
heerlijcke correxie in exempel van allen anderen omme te
verhoeden die consequencie. Die // ~~heeren~~ nochtans
ende gerechte deser stede meer geinclineert *ende* genegen
zijnde tot bermharticheyt dan tot rigoir van justicie..
mits doir sichte van der selver zaecke *ende* in 't lange
dair op gelet *ende* gelibereert⁴⁴, hebben de voornoemde Cor-
nelus Dirckz. in gracie ontfangen, // zoe dat hij in emende
ende beterschap van zijn misdaet betalen sal. Den schout
vier *Philips*gulden *ende* voir den stede vierthien duysent steens
ende seven hoet calcx *ende* dit al te volcomen binnen drie da-
gen naestcomende *ende* suffisante⁴⁵ borch hier voir stellen op
die pene *ende* boete van de helfte meer. Actum den iii^{en}
dach in meye anno XV^C *ende* negenthienne.

---

³⁸ submissie = onderdanigheid, onderwerping, vermindering

³⁹ Koedick = Koedijk

⁴⁰ Nyeusloot = Nieuwesloot

⁴¹ nootrufte = dagelijkse benodigdheden

⁴² in achter-weesen = achterstand/verwaarlozing

⁴³ prejudicie = bevoordeling, vooroordeel

⁴⁴ libereren = bevrijden, ontlasten, ontheffen

⁴⁵ suffisante = voldoende

Die correxie van Baert Reyerz. alias sheelbaenken

Alzoe die schout *ende* gerechte van Alcmair wel *ende* te vollen geïnformeert zijn van eenen Baert Reyerz. alias schelubaenken⁴⁶ hoe dat hij in cleynicheyt *ende* verachtige van den ordonnantie⁴⁷ *ende* bevelen *deser* stede uut zijn selfs auctorite opgedragen heeft zekere exensber goeden⁴⁸, 't selve een zaecke is van quader importancie, die men nyet en sall lijden van hem noch van nyetmant *omme* die consequencie, die heeren *ende* gerechte *deser* stede nochtans meer geinclineert *ende* genegen zijnde tot bermherticheyt dan tot strenge rigore van justicie mits doirsichte⁴⁹ van der selver zaecke wel *ende* ripelik⁵⁰ eens zijnde gedelibereert⁵¹ zijnde hebben de voirs. Baert Reyerz. overgevonden in exempel van allen anderen in beteringe *ende* emende van 't voirs. misdaet dat hij gebannen sal zijn bij dese dage sonneschijn uut der stede van Alcmair *ende* jurisdictien van dien sonder dair inne te mogen comen, hij sal eerst een voren voirsoecken *Sint* Job tot Weesmael in Brabrant⁵² *ende* beschijn autentyck hier van tonen *ende* dit op peyene van arbitralijcken gecorrigeert te zijn. Actum den xxi^{en} dach van meye *anno* XV^C *ende* twintich. heeft zijn bevaert voldaan alst blijkt bij desen.⁵³

Die correxie van Cornelus Hugen.

Alzoe die scout, burgermeesteren *ende* schepenen *deser* stede well *ende* te vollen geïnformeert zijn van eenen Cornelis Hugen, hoe dat hem voir tijts uut gracie gegont is te woenen in den zieckhuuse buyten der stede van Alcmair, ter cause dat hij mellaets *ende* leproes gevonden was, achter volgende zijn scoubrieff⁵⁴ *ende* hoe well hij naer dien tijde hem wel hadde behoirt te absenteren⁵⁵ uutten gemene volck, sonder conver-

⁴⁶ schelubaenken = scheluw/scheve banken

⁴⁷ ordonnantie = regelement, verordening

⁴⁸ exensber goeden = goederen waarover belasting betaald moet worden

⁴⁹ doirsichte = inzicht

⁵⁰ ripelik = repliek, antwoord van de eiser op het eerste verweer van gedaagde

⁵¹ delibereren = afwegen, beraadslagen, overleggen, overwegen of redeneren

⁵² *Sint* Job tot Weesmael in Brabrant, ook geschreven als Wilsnack (zie vonnisblad 8).

⁵³ In het vonnisboek is in een ander handschrift aangegeven dat het bewijs voor de uitvoering van de straf is geleverd.

⁵⁴ scoubrieff = brief die een schouw aankondigt (Bron: In het inventaris van het archief van het kapittel van St. Marie in Utrecht is een verwijzing naar een schouwbrief gevonden: Inv. 4. Goederen, onder afzonderlijk beheer geplaatst, 4.7. Varia, 2666 Schouwbrief voor het Wiersche veld, 1536, Datering: 1536, Omvang: 1 charter).

sacie dair mede te hebben, heeft hem nochtans dair toe nyet willen verstaen ter cause van dien hem bevolen is geweest op correxie van den stede nyet meer te doene van sulcx als voirs. is. Dese all nyet jegenstaende heeft in versmadenisse *ende* illusie ofte in cleynachticheyt van 't voirs. bevell *ende* gebot hem hem gecontinueert in zijn oude leven. 't Selve een zaecke is van quader consequencie, die nyet en behoirt te lijen noch te gaen sonder famose correxie in exempell van allen anderen, die *heeren* nochtans meer geinclineert *ende* genegen zijnde tot bermherticheyt dan tot rigore van justicie hebben de selve Cornelus Hugen overgevonden alzo dat hij in emende van 't voirs. delickt bij dese dage sonneschijn gebannen sall weesen uut der stede van Alcmair *ende* jurisdictie⁵⁶ van dien *ende* dair inne nyet weder te comen, hij sal eerst *ende* van voren voirsoecken dat heylige bloet tot Wilsnack *ende* beschijn autentyck dair van brengen *ende* dan dat hij soon gescouwen sall zijn *ende* dit op die verbuerte van zijn rechterhant. *Actum* den ii^{en} may anno XV^C *ende* twintich.

vonnisblad 9

Die correxie van Peter Jan Peterz. scoenlapper

Alzoe die scout, burgermeesteren *ende* schepenen deser stede wel *ende* te vollen geïnformeert zijn van een Jan Peterz. de schoenlapper, hoe dat zij zekere tijde binnen zijnen huuse bij ongeijcte *ende* ongetekende vate *ende* oick merckelijcken grooter dan 't behoirde, achtervolgende zijn selfs confessie⁵⁷ zijn bier gedroncken heeft in grooter achterweesen van den exceysen⁵⁸ deser stede *ende* noch meer doen soude, indien in tijts hier inne nyet voir sien en worde. Ende alzo dit een zaecke is die men nyet en behoirt te gedoogen noch over te lijden sonder famose correxie omme te verhoeden die consequencie in exempell van allen anderen, die *heeren* nochtans deser stede meer genegen *ende* geinclineert zijnde tot misericordie⁵⁹ dat rigore van justicie, mits hier op wel *ende* in 't lange gedelibereert zijnde hebben, de voirnoemde Jan Peterz. ter cause van 't voirs. narre⁶⁰ *ende* delict gebannen *ende* bannen mits dese uut der stede van Alcmair *ende* jurisdictie van dien bij deser dage sonneschijn te vertrecken sonder dair inne weder omme te mogen comen, hij sal eerst *ende* al voren voirsoecken Onse Liever Vrou tot 's-Gravesande *ende* beschijn autentyck dair van brengen op te verbueren *ende* te wachten meerder correxie. *Actum* als voren.

---

⁵⁵ absenteren = zich verwijderen

⁵⁶ jurisdictie = rechtsgebied

⁵⁷ confessie = bekentenis

⁵⁸ exceysen = accijnsen/belastingen

⁵⁹ misericordie = barmhertigheid, medelijden

⁶⁰ narre = pesterij

Die correxie van Aernt Nannen Everman

Alzoe die schout, burgermeesteren ende gerechte der stede van Alcmaer hem well ende te vollen geïnformeert hebben van eenen Aernt Nannen Everman, hoe dat hij sonder te hebben zaecke ofte redene achtervolgende zijn selfs confessie openbairlijcken ende mit luyder stemmen Snelle Claesz. kerckmeester ende tesorier⁶¹ deser stede staende voir zijn selfs dore ende leggende over zijn baelge⁶² confuselijc⁶³ mit vele ende diverse dreygementen abuselijcke⁶⁴ ende onverdraehgelijcke woorden toe geroepen heeft ende noch meer gedaen soude hebben, indien hij enich wederstant gevonden hadde, dair als den meerder ende grooter incovenient⁶⁵ uut hadde mogen comen ten fine van quader consequencie 't selve een zaecke is die men nyet en behoirt te verdragen sonder heerlijcke ende famose correxie in exempele van allen anderen die sulckx of van gelijcke soude willen attemteren⁶⁶, die heeren nochtans deser stede hebbende inspexie op 't guent des voirs. is ende in 't lange dair op delibereert meer genegen ende inclineert zijnde tot bermherticheyt dan tot rigore van justicie hebben in emende ende satisfactie van 't voirs. misdaet de selve Aernt Nannen Everman gebannen ende bannen mits deser uut der stede van Alcmaer ende jurisdictie van dien te vertrecken bij deser dage sonneschijn ende dair inne nyet weder te comen, hij sal eerst ende alvoren voersoecken den heyligen vrient Gods Sinte Hubrecht in Ardennen⁶⁷ ende beschijn bezegelt ende autentyck dair van tonen. Ende dat dit noch nyet genoegh en is zoe sall hij hier en boven offeren noch voir den heylige bloede alhier binnen der prochiekerck van Alcmaer een toerts⁶⁸ waerhdich zijnde xv stuivers ende den scout betalen een pondt. Actum *etcetera*. Dese zaecke is geschorst tot dat die burgermeesteren anders beraden zijn. Actum den xix^{en} dach van julio anno XV^C ende twintich.

---

⁶¹ tesorier = thesaurier, penningmeester

⁶² baelge = een hek, slagboom, paalwerk

⁶³ confuselijc = verward (Bron: http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article_content&wdb=MNW&id=22868).

⁶⁴ abuselijcke = schandalig (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=S001018&lemmodern=abuselijc>).

⁶⁵ incovenient = misdaad, ongeval

⁶⁶ attemteren / attempteren = trachten, proberen

⁶⁷ Het is aannemelijk dat met Sinte Hubrecht in Ardennen ook de bedevaartsplaats Düren wordt bedoeld, waar Sint Hubertus ligt begraven. Zie ook Vonnisblad 2.

⁶⁸ toerts = een grote kaars

Die correctie van Dirck die schreyer

Alzoe die scout, burgermeesteren ende gerechte der stede van Alcmail hem wel ende te vollen geïnformeert hebben van eenen Dirck die schreyer⁶⁹, hoe dat hij hem dagelicx voirvoirdert (hoe hij dagelijks bezig geweest is ????????) heeft pryvaten uut te dragen⁷⁰ ende te stortten in de ~~in~~-watere deser stede, dair bij de selve wateren gescheepen zijn⁷¹ gestopt ende ondiep te warden in groote achterweesen scade ende interest van den poorterie deser stede ende noch meer doen soude indien in tijts ~~bij ons~~ hier inne nyet geremedert⁷² en worde. Ende want dit een zaecke is die men sonder famose correctie nyet en behoirt te laten geschien in exempel van allen anderen omme die consequencie, die heeren nochtans deser stede over gewegende hebbende d'intencie van den zaecke mit ripe deliberacie hier op gehouden, meer geinclineert ende genegen zijnde tot bermherticheyt ende gracie dat ¶ tot strengheyt van justicie, hebben in voldoen van 't voirs. excesse de voirs. Dirck de schreyer gebannen ende bannen mits dese uut die stede van Alcmail ende jurisdictie van dien te vertrecken bij deser dage sonneschijn sonder dair inne weder te mogen comen, hij sal eerst ende alvoren voirsoecken Onse Liever Vrouwe binnen der stede van Amersfoort mits beschijn bezegelt ende autentyck dair van tonen sulcx dat die heeren deser stede genoegh zij. Ende dair en boven die prochiekercke deser stede betaelen een pont was. ~~Actum~~ op pijn van meerder ende grooter correctie. Actum den xix^{en} van julio anno XV^C ende twintich.

[in de marge]

// zekere (invoegeen in regel 5)

// dese alle nyet tegenstaende heeft geseyt dat sij 't nyet aflaten wilde om nyemaels willen 't selve nyet en staet te lijden (invoegeen begin regel 16)

// ende de heeren deser

---

⁶⁹ schreyer = lijkbidder

⁷⁰ pryvaten uut te dragen = verzamelde menselijke uitwerpselen op te ruimen

⁷¹ gescheepen zijn = veroordeeld zijn tot, zullen worden tot

⁷² remederen = verhelpen, genezen, helpen

stede voirt bidden
om vergiffenis (invoegeen een na laatste regel)

Alzoe die scout, burgermeesteren *ende* schepenen der stede van Alcaer hem wel *ende* te vollen geïnformeert hebben van eenen Aef Marten Jansz. de metselairs weduwe, hoe dat zij tot diversse stonden haer selve geabuseert⁷³ heeft binnen der ~~prochye~~kercke *ende* opter straten an de // ~~personen van Claes oom Peterz. Philips Rouexz. ende Andrys Peter Zellz.~~ tonende alle ongeregeltheyt mits hem luyden spijtelijcken *ende* confuselijcken toespreeckende ter cause dat zij $\emptyset$ nyet te vollen betaelt soude weesen van den arbeysloon bij huere man in zijnen leven an den huuse van den out scutsdoelen⁷⁴ staende binnen deser stede verdient, hoe well contrarie wair is nair 't blick hier of gedaen. Ende naer dat deselve wedue om 't gyent dat voren voirhaelt is geroepen is geweest alhier in den raetkamer, aldair huer expresselijck bevolen is geweest dat (men) sulcx nyet langer soude van huer geheugen⁷⁵ ~~willen~~ of men soude dair voirder inne voirsien, om te verhoeden die consequencie. Die heeren nochtans *ende* gerechte deser stede wel *ende* in 't lange gedelibeeert zijnde, meer geneghen zijnde tot bermherticheyt dan tot rigore van justicie, hebben de selve weduwe in exempel van allen anderen gebannen *ende* bannen mits deser uut der stede van Alcaer *ende* jurisdictie van dien ~~dair uut~~ te vertrecken tusken dit *ende* een dingisdage naestcomende *ende* dair nyet weder inne te comen, zij sal eerst *ende* al voren voirsoecken die moeder goets tot 's-Gravensande *ende* blijckelijck beschijn *ende* autentyck *ende* bezegelt dair van thonen, sulcx dat die heeren deser stede genoegh zij *ende* daer en boven den scout betalen een pondt //dit al op peyne van meerder correxie. Actum den xi^{en} january anno XV^C een *ende* twintich.

vonnisblad 13

[in de marge]
// hebben (invoegeen in regel 7)

// uut *ende* buyten der
stede van Alcaer
ende jurisdictien van
dien (invoegeen in regel 9)

Alzoe Frans die clerck van deer Veer, die hem seyt een scheepstimmerman te weesen *ende* Jan de Wael geboren omtrent twe mijlen van Camer Rijk uut een dorp, geheeten Troevyle⁷⁶, gesont *ende*

⁷³ abuseren = 1) misbruik maken 2) misleiden 3) zich vergissen (Bron: <http://www.mijnwoordenboek.nl/puzzelwoordenboek/ab>)

⁷⁴ scutsdoelen = schuttersdoelen

⁷⁵ van huer geheugen = in haar herinnering (Bron:

<http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=M018067&lemma=geheugen>).

machtich huere leeden, jegens ende contrarie van 't gebot van den Keyser van Rome ende Coninck van Germanyen etc. huer broot achter volgende huer selfs confessie ende belijdenisse gebeden // Soe wijsen schepenen voir recht dat zij daer omme in exempel van allen anderen openbaerlijcken gegeselt sullen weesen ende voirt gebannen bij deser dage sonneschijn, // achter volgende 't selve bevel ende gebot des keyzers. Actum den xviii^{en} anno XV^c een ende twintich presentibus.

Alzoe op huynen voir ons gecomen zijn in den raetkamer aldair wij collegialiter voirgadert waren, die naesten vrunden ende magen van beyden zijden van Jan Jansz. alias Janke Wermers, ons te kennen ghevende hoe dat hij bij veele ende diversche redene inabel ende onbequaem is zijn selfs goeden te regeren, zoe dat in tijts hier inne nyet geremediert en worde waer de selve doir ende overmits zijn ongeregeltheit gescepen ende gesien in grooter miserie ende armoede te geraecken. Ist daeromme dat die burgermeesteren ende scepenen der stede van Alcmaer adverteren ende wairscuwen eenen ygelijcken ende elcx bijzondere dat nyemande hem vervoirdere enighe contracten, comanscappen ofte frequentancie⁷⁷ mit de Jan Jansz. te accorderen ende over comemen ende dat geenen wairden ofte wairdinnen hem enige wijn of bier tappen of lijfcost borgen, want men van nu voirt dan daer geen recht over doen en sal ende voirclaren mits deser de selve inabel zijn selfs ofte yemants anders voechdie te mogen hebben gedurende ter tijt ende wijlen toe, dat zijn naeste vrunden ende magen hem verclaren abilis ende bequaem te zijn. Actum den iiiii^{en} decembris anno XV^c ende twintich.

[vonnisblad 14](#)

Renunciacie ende afstal⁷⁸ van den voechdie gedaen bij Baert Joesten alias Baert Louwen

[in de marge]

// te kennen gevende (invoege voor zin 4)

// gerenunceert heeft

stellende de selve

in hande van den

burgermeesteren ende scepenen

der stede van Alcmaer (invoege in zin 14)

---

⁷⁶ Camer Rijk uut een dorp, geheeten Troevyle = Cambrai (Nederlands, historisch: Kamerijk) is een stad in Frankrijk, in het Noorderdepartement in de regio Nord-Pas-de-Calais. Het dorp Troevyle is op oude kaarten niet op korte afstand van Kamerijk terug te vinden.

⁷⁷ frequentacie = omgang, geregeld verkeer

⁷⁸ afstal = zich verbinden, iemand niet te helpen, afstand doen van

Op huysden zoe is in persone gecompareert voir den scout, burgermeesteren ende schepenen der stede van Alcmaer eenen Baert Joestenz. alias Baert Louwen mit zijn naeste vrunden hoe dat hij zekere ende veele *ende* diversche redene inabel *ende* //onbequaem is te houden *ende* hebben die administracie van zijn eygen *ende* zijnre huysvrouw goeden *ende* dat arger is doir ende overmits zijn onwetenheyt, jonckheyt *ende* ongeregeltheyt waer gescapen hem zijn huysfrou *ende* zijn kinderen, indien hij enich gecrege tot grooter miserre, allende *ende* armoede te gebrengen dat als dair zwaer *ende* lastich soude weesen, dat Godt almachtich tot salicheyt immers verhoeden moet *ende* omme 't selve naer vermogen. Soe ist dat de selve Baert alle die administracie van zijn selfs *ende* zijnre huysfrouwen goeden *ende* die voechdie van dien. // Ende die burgermeesteren *ende* schepenen deser stede accepterende de voirs. voechdie *ende* renunciacie⁷⁹ van dien om der zaecten *ende* redenen wille voren voirhaelt wairscouwen der omme eenen ygelijcke ende elcx bijzondere dat nyemant hem voirder enige contracten, comanscappen ofte frequentacie mit de voirs. Baert te overcomen ofte overdragen *ende* dat geenen wairden of wairdinnen hem enige teercosten⁸⁰, wijn of bier borgen, want men sal daer geen recht van doen *ende* dit al gedurende ter tijt *ende* wijlen tot dat hij voirclaringe van zijn vrunden *ende* magen mits volgende daer aen bij openbare edicte die ratificacie deser stede gereabiliteert sal zijn. Actum den viii^{en} marty anno XV^C twe ende twintich cursu communi.⁸¹

vonnisblad 15

Die correxie van Baert Reyerz. Everman

Alzoe Baert Reyersz. Everman op huysden *in* den raetkamer voir den burgermeesteren ende schepenen collegialiter voirdert mit drieghende *ende* abuselijcke woorden gheseyt ende gesproecken heeft hoe dattet 't zijn⁸² op was *ende* dat zij daer toe souden zien dat huer huysen wel voirsien warden van speck *ende* vleys, want hij woude 't aldaer comen halen van de balck *ende* mit hemluyden comen eeten, met meer andere ondeuchtelijcke woorden noopende tot commocie *ende* quader consequencie, 't selve men van hem noch van nyemant anders en deyncken te lijden, oick nyet en behoort verbijden te ghaen sonder famose *ende* heerlijcke correxie in exempele van allen anderen. Die burghermeesteren *ende* schepenen deser stede meer geinclineert tot bermherticheyt dan tot riguer van justicie hebbende aenscou op de voirs. saecke

⁷⁹ renunciëren = afzien van

⁸⁰ teercosten = kosten van de verteringen

⁸¹ cursu communi = 1 januari stijl

⁸² 't zijn = van hem/zijn bezittingen

mit ripe deliberacie daer op ghehouden hebbende de voirs. Baert Reyersz. Everman ghebannen ende bannen mits dese uut die stede van Alcmaer ende jurisdictie van dien, bij dese dage sonneschijn te vertrecken ende dair nyet weder inne comen, hij sal eerste ende al voren voir soecken *Sinte Digna* tot Gheel in Brabant ende besicjn besegelt ende autentyck dair van brenghen ende voort die burgermeesteren ende schepenen bidden om vergiffenisse mitgaders⁸³ den heeren twe pont ende die kerck van Alcmaer een pont was. Actum de xv^{en} octobris anno XV^C twe twintich.

vonnisblad 16

Die correctie van Baert Reyersz. Everman

Alzoe Baert Reyersz. Everman opten vijftiende dach van dese jeghenwoirdige maent van october bij den heeren ende gerechte deser stede bij openbare publicacie ende uitroepinghe ghebannen is geweest bij dien daghe sonneschijn te vertrecken uut die stede van Alcmaer ende jurisdictie van dien ende dair inne nyet weder te comen sonder eerst ende alvoren versocht te hebben *Sinte Dingnae* tot Gheel in Brant, mits daer van tonende ende overbrenghende besicjn besegelt ende autentyck ende daer naer den burgermeesteren ende beschepenen bidden om vergiffenisse mitgaders den scout twe pont betalen ende die kerck van Alcmaer een pont was. Dit al ter cause van zekere excesse ende misdaet bij hem geperpetreert⁸⁴ breeder⁸⁵ ghementioneert⁸⁶ ende voirclaert in de voirgaende banninge ende uitroepinge van dien. Ende hoe wel de selve Baert Reyersz. nyet alleene inobedient ende onwillich is, de selve bannen te achtervolgen, volcommen ende voldoen. Maer heeft hem zeedert dier tijt als een rebel man overhorich die justicie ende in versmadenisse van dien altijt ghe onthouden binnen der stede van Alcmaer ten sterende⁸⁷ ende noopende⁸⁸ tot quader consequencie. Indien in tijts hier inne nyet gheremedeeert en worde waer omme ende omme te verhoeden die selve quade consequencie, die heren ende gherechte deser stede nemende de voirs. zaecke ter herten mit rijpe deliberacie van rade hier op gehouden ende om een yegelijck een spiegel ende exempel te weesen, hebben de voirs. Baert Reyersz. Everman secundario gebannen bij desen ende bannen mits dese binnen dese dage sonneschijn

---

⁸³ mitsgaders = bovendien, ook

⁸⁴ perpetreren = bedrijven, begaan

⁸⁵ breeder = breder, in volle omvang

⁸⁶ mentioneren = melding maken, vermelden

⁸⁷ steren/versteren, verstieren? = verpesten

⁸⁸ noopen = steken, prikken; aanhitsen, aanzetten (om iets te doen); aanmoedigen, prikkelen; (iemand tot iets) doen besluiten

te vertrecken uut die stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien sonder dair inne weder te moeten comen, hij sal eerst *ende* al voren versoecken *Sinte Dignae* in Brabrant *ende* beschijnen besegelt *ende* autentyck daer van brenghen. Ende dat dit noch nyet ghenoech en is zoe sal hij die *heeren* *ende* gerechte deser stede bidden om vergiffnisse *ende* hier en boven de scout betalen vier pont *ende* die

vonnisblad 17 (vervolg van 16)

kerck van Alcmaer een pont was. Ende dit al te volcomen achtervolghen *ende* voldoen op pryvacie⁸⁹ *ende* ~~ontrecht~~ beroevinghe van zijn rechterhandt. Actum den xxx^{en} in octobri anno XV^C twe *ende* twintich.

vonnis Maritgen Coman Dirck Goelijcken weduwe

Alzoe op huyden ~~voirs~~ ghecomen zijn in den raetkamer aldaer die *heeren* *ende* gherechte deser stede collegialiter voirdert waren, die naeste vrunden *ende* maghen van Maritgen Coman, Dirck Goelycken weduwe, te kennen ghevende hoe dat zij bij veele *ende* diverssche redene inabel *ende* onbequaem is huer selfs goeden te regeren, zoe dat indien in tijts daer inne nyet gheremedert en worde waer de selve *weduwe* doir *ende* overmits huer ongheregheltheit ghescapen tot groote miserie *ende* armoede te geraecken. Ist daeromme dat die *heeren* *ende* gherechte deser stede adverteren *ende* waerscuwen eenen ygelijcken *ende* elcx bijsondere, dat nyemand hem vervoirdere enighe comenscap ofte frequentacie ofte gifte mit de *voirs. weduwe* te doen ofte ontfangen, want men hout 't selve van gheenre waerden. Actum den den iiii^{en} novembris anno XV^C twe *ende* twintich.

vonnis Jan Barnaert van Fonteynis

Alzoe die scepenen *ende* heeren van den gerechte meer ghenegen zijn tot bermherticheyt dan tot rigoor *ende* strenheyt van justicie, soe hebben schepenen ~~w~~ gheweesen dat Jan Barnaert van Fonteynis ~~beroeft sal~~ uitgesteecken sullen weesen ~~van~~ zijn beyden ogen. Gedaen opten xv^{en} dach in septembris anno XV^C drie *ende* twintich.

---

⁸⁹ pryvacie = onttrekking, beroving, gemis

vonnisblad 18

[in de marge]
// [...]n wijsen ende
[...]den genomen

Ghehoort die confessie van Jacob Symenszoen mitgaders alle tugen documenten ende descusien die die scout van Alcmaer tot sterckenisse van zijnder aenspraecke ende conclusie heeft willen inbringen, oeck gehoort, gevisiteert *ende* doirgesien al 't guent dat die vrunden van wegen de voirs. Jacob over *ende* in den name van de selve ter contrarie hebben willen inbringen *ende* exhyberen⁹⁰, ende naer goede consultacie // *ende* deliberacie hier op gehouden. Soe wijsen ende condemneren schepenen de voirs. Jacob Symenszoen van den levende lijve ter doot *ende* gerecht te weesen mitten zwaerde doir zijn hals. Actum opten xvi^{en} aprilis anno XV^C vier *ende* twintich.

Alzoe Cornelys Broederszoen van Amsterdam van den levende lijve selver mitter handt ter doot gebrocht heeft Vincent Jacobzoen van der Wijck op Zee *ende* daer of geen remis ofte landtwinninge⁹¹ van de *Keyserlijke Majesteyt* geimpetreert noch vercregen en heeft, achtervolgende zijn selfs confessie ende belidenisse gedaen voir schepenen. Soe hebben schepenen der stede van Alcmaer eendrachtelijcken naer vermogen der keyserlijcker rechten *ende* uut crachte van dien gecondemneert *ende* geweesen, condemneren *ende* wijsen mit desen Cornelys Broederszoen ter cause van 't voirs. delict *ende* misdaet van de levende lijve ter doot *ende* gerecht te wesen mit een zwaert doer zijn hals. Actum opten xxiiii^{en} augusti anno XV^C XXIII.

vonnisblad 19

[in de marge]
√ myt ghegaerden *personen*

(Vonnis Willem Evertsz. den Ghelderschman gheboren van Harderwijck)

Alzoe Willem Evertsz. die Ghelderschman gheboren van Harderwijck, ghesont ende machtich zijn leeden, teghens ende ghebot van den *Keyser* van Rome *ende* Conninck van Germaenen, etc. ~~hem~~ zijn brot achtervolghenden ~~hem~~ zijn selfs *confessy* *ende* belijdenysse ghebeeden heft √ Soe wijsen scepenen vor recht

---

⁹⁰ exhyberen = indienen, overleggen

⁹¹ landtwinninge = tijdelijke vrijgeleide om de delinquent in de gelegenheid te stellen remissie te verzoeken (Bron: Recht door gratie: gratie bij doodslagen en andere delicten in Vlaanderen, Holland en Zeeland (1531-1567), door Marjan Vrolijk ISBN 90-6550-750-1).

dat zij hij ~~den~~ daer omme in exempel van alle andre openbaerlick
ghegheselt zal worden ende ~~niet~~ bynnen sonnescijen uuyter stede van Almar
hem ghaen achter. Actum den iii^e dach in september anno XV^{CT} XXIII.

(Vonnis Cornelys Gherytsz. van der Wijck)

Alzoe Cornelys Gherytsz. van der Wijck⁹² teghens ~~teghens~~ ende ghebot van den
Keyser van Rome ende Connick van Germaenen, etc. zijn broet achtervolghenden zijn
zelfs confessey ende belijdenysse ghebeede heft myt ghegaerde personen, soe
wijsen wij scepenen vor recht dat hij daeromme in exempel van alle andere
oopenbarlicke ghegheselt zal worden ende bynnen sonnescyjen uuyter stede van Almaer
te gaen. Actum den iii^e dach in september anno XV^{CT} XXIII.

(Vonnis Willem Henricxz. van Utrecht alias Spelleken van Utrecht)

Alzoo Willem Henricxz. van Utrecht alias Spelleken van
Utrecht, of hoe zijn naem mit recht is, gheconfesseert
ende beleden heeft dat hij in den jaere XV^C ende seventien ghe-
weest is mitten rebellen Ghelderschen, Vriesen ende andere
meenichte van knechten binnen deser stede van Almaer
ende mitten zelven hoop van knechten getoghen uut
Almaer tot Asperen, 't welck zij luyden stormender-
handt overvielen gheweldelijck, niet teghenstaende dat zij
gheen oirloghe en hadden, noch teghen die *Keyserlijcke Majesteyt* noch
teghen zijre ghenaden landen ende ondersaeten. Soe wijsen
ende condemneren schepenen die voirs. Willem Henricxz.
van den levendige lijve ter dood ende gherecht te werden
mit een swaerde duer zijn hals ghelijck een rover,
straetschender ende gheweldenaer, ende voort te sitten
mitten lijve op een rat ende zijn hooft op een staeck.

vonnisblad 20

Wijbrant Jansz. heeft gheclaecht voir den burgher-
meesteren ende gherechte deser stede dat die schouten-
dienaers zinnen ghecommen in der middernacht
voir zijn huys ende clopten dair aen. Soe is hij in
zijn hemde opghestaen ende liet die selve dienaers
inne ende wanneer die dienaers in waeren, soe
wouden sij hem mit zijn huysvrouwe op die
poort leggen of hij zoude moeten gheven een Hoor-
nensis gulden, die welc hij niet gheven en
woude. Soe hebben sij ten laesten ghenomen, teghens
Wijbrant Jansz. wille, een tabbert ende zijn soe
mit die rock offte tabbert van daen gheghaen ende
die dienaers waren zegghende op hair anders niet

---

⁹² vander Wijck = Beverwijk

dan “ghij zint onghetroude luyden”. Des ghelijcx tuychden⁹³ oic Trijn Pietersdr. zijn wijff. Margriete, Ariaen Jansz. molenaers wijff, *verclaer*-*bij* eedt dat sij ghehoort heeft dat die dienars voirs. gheweest hebben ten huuse van Wijbrant Jansz. *ende* hebben den selven Wijbrant met zijn wijff willen op die poort leggen *ende* die dienaers voirs. waeren eerst voir hair duer *ende* vraechden waer dese voirs. Wijbrant woende, dair sij op zeyde: ’ic weet van gheen Wijbrant’ *ende* zeyde oic dat sij een Hornensis gulden van ~~h~~ Wijbrant voirs. *ende* als sij niet crijghen conden, soe naemen sij die tabbert als voirs. is. *Ende* Wijbrant Jansz. of zijn wijff waeren een van beyden ~~waren~~ bereyt mede te ghaen. Marytgen Ghijsberdr. zeyde dat sij middernacht groot gheluyt hoorde maer en wist niet watter te doen was.

[vonnisblad 21](#)

Die correctie van Jan Jacobsz. Singhelbier

Alzoo Jan Jacobszoon alias Singhelbier hem zeer ongereghelt ghehadt heeft op die raedtcamere *ende* in presentie van der schout, burghermeesteren *ende* gherechte deser stede van Alcmaer injurerende⁹⁴ *ende* zeer oneerlijck spreekende op sommighe van der gherechte ‘t welck een zaeck is van quaeder consequentie *ende* in een stede van recht *ende* justicien niet en behoort te gheschien, bijzonder opten raedtcamere dair de ganse collegien van der burghermeesteren mitten gherechte vergadert zijn omme een yeghelijck die ’t verzouckt, recht *ende* justicie te administreren *ende* mit vrede *ende* vruntscap partijen t’acorderen *ende* te scheidten. Soe ist dat die voirs. burghermeesteren mitten gherechte mit alzulcke ongheregheltheit *ende* quade abusen ofte delicten niet en willen simuleren, maer die zelfde corrigeren nae gheleghenheit der zaecke, nochtans meer gheinclineert *ende* geneycht wezende tot barmherticheyt dan tot strengheicheyt van justicien, hebben dairomme die voirs. burghermeesteren mitten gherechte ghediscerneert⁹⁵ *ende* ghestatueert⁹⁶, discerneren *ende* statueren mits desen dat die voirs. Jan Jacobsz. betalen zal tot een ablutie⁹⁷ van zijnre misdaet in handen van onsen schout Willem

---

⁹³ tuychden = getuigden

⁹⁴ injureren = beledigen

⁹⁵ discerneren = beoordelen

⁹⁶ statueren = vaststellen

⁹⁷ ablutie = reiniging, (rituele reiniging door wassing)

Jansz. die somme van ses keyzers guldens 't stuc van twee *ende* twintich stivers nae de laeste *ordonnantien ende* dair en boven gheven tot behoeff van deser stede vijff duysent steens *ende* drie hoet *calcx ende* dit al t'saemen te volbringen *ende* te voldoen tuschen dit *ende* Paeschen eerstcomende op die *verbuernisse* van hondert keyzers guldens. Actum opten twintichsten dach van november anno *duysent* duysent vijff hondert ses *ende* twintich.

vonnisblad 22

Correcxie van Willem Henricxz. alias Spelleken van Utrecht.

In den eersten soe heeft Willem Henricxz. lieflick ten heyligen gheswoeren dat hij in handen van der schout van Alcmaer Willem Janszoon sal bringen binnen 's jaers die somme van ses pont groot ter cause van zijnen ghevanghenisse misgaders zijnen costghelde *ende* ander sluytghelden hem ghedaen bij zijnen confessie, *ende* nae gherevooert⁹⁸ off mits desen *verbonden* bij eedt als boven binnen 's jaers wederomme zonder 't sij te comen in der zelve ghevanghenis, dair hij uut ghecomen is op Sinte Pietersavent⁹⁹, die men noempt Cathedra Petri, anno XV^C seven *ende* twintich, behoudelijc dat van de voirs. somme af gaen sal in betalinghe van dien alzulcke *penningen* als van zijnen wegghen ghecomen zijn in handen van scheppen deser stede. Noch heeft Willem voirs. beloeft bij eedt als boven dat hij om deser vanghenisse, roerende zijne voirs. confessie dair hij omme ghevangen worde, niemant niemant en sal misdoen, noch doen misdoen mit woerden noch mit wercken alzoewel buyten als binnen der stede van Alcmaer. Noch soe heeft de voirs. Willem beloeft bij eedt als boven van stonden aen uut Alcmaer te gaen *ende* dair van zijn leven niet weder inne te comen ten waer dat hij bij zijnen ghebreeckelijcke noodtzaeken moste comen in zijnen voirs. ghevanghenisse om te bewaeren zijn eedt.

---

⁹⁸ gherevooert = in eere houden, eeren, eer bewijzen (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=M059674&lemma=revereeren>).

⁹⁹ Sinte Pietersavent / Cathedra Petri = Sint Pietersavond is 21 februari (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=M053537&lemma=pieter> en http://nl.wikipedia.org/wiki/Cathedra_Petri).

vonnisblad 23

heer Jacob Claesz. priester, *verclaerde* bij zijn priester-
schap dat hij 's aevents omtrent neghen uren, als
zijn dochters van Amstelredam quamen, Claer,
heer Cornelis Jansz. Arricoms diensmaecht
zeer luyde heeft horen roepen 'moert moert'
ende hem dochte dat die dienaers van den schout
dair waren *ende* die selve Claer smeten, maer
onder allen, soe hoorde hij zekerlijc een dienaar
ghenaempt ~~Aeller~~ Arent.

[in de marge]

^ [ghe]naempt Arent

Anna Pietersdochter tuycht dat sij op die selve
tijt ghecommen is van Claes Huyghesz. *ende* zoude
mit huer spinrocken¹⁰⁰ thuys ghaen *ende* wanneer
sij huer huys op ghedaen hadde soe liepen
twe schouten dienaers ^ duer hair huys *ende*
liepen tot Claer voirs. achter in, *ende* alzo
gheringhe als sij dair achter inne wasren,
soe hoorde sij Clara seer luyde roepen *ende* ten
laesten quam Clara uut den huys *ende* hair
nose die bloede zeer *ende* quam bij Anna Pieters
voirs.

Neel, die dienstmaecht van brueder Grovert *ende*
brueder Jacobinat predicatuers¹⁰¹, tuychde dat sij
op die selve tijt Clara zeer luyde heeft roepen
ende hoorde grote rumoer ten huys van Clara.

vonnisblad 24

[in de marge]

^ te twalif uren

* *ende* zeyden ghij moet

[m]eedt gaen *ende*

[M]eynert en woude

[n]iet op noch hem

[n]iet ghevangen geven

Meynert Karsgis claechede dat die dienaers van den
schoute, te weten die Joffer¹⁰² *ende* Arent ghecommen zijn

---

¹⁰⁰ spinrock = stok op het spinnewiel waaromheen de wol of het vlas zit totdat de draden gesponnen worden.

¹⁰¹ predicatuers = predikanten

bij avent ^ laet binnen zijn huuse *ende* hebben hem van den bedde ghedwongen op te staen * *ende* als hij op ghestaen was *ende* ten laesten soe besaegen sij hem wel *ende* zeyden 'ghij en zijt niet die gheen die wij zoeken, wij zoeken 't anders'.

Katherijn Gherytsdochter zeyde dat Andries, die dienaar, ghecommen is cloppen aen hair hair duer *ende* zeyde: "laet mij inne off ic help mijn selver inne" *ende* wanneer hij inne ghelaeten was, soe vraechde hij waer huer mans was. Sij zeyde: "uut te lantwert" *ende* vraechde oic: "waer woent Meynert Karsgis *ende* waer woent die man die opten kalcoven werct?" Dair sij op zeyde: "over die anderde duer" *ende* gheschiede omtrent twalif uren 's nachts.

Alzoe Reyer Claes Oomen op huident ghecommen is in der raedtcamere deser stede *ende* heeft zeer spijtelic *ende* injurioeselic¹⁰³ ghesproecken opten burghermeesteren *ende* gherechte 't welc een zaec is van quaeder consequentie *ende* in een stede van justicie niet behoort onghecorrigeert te blijven *ende* alzoe die burghermeesteren mit den gherechte meer gheneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strenggicheyt van justicie, soe ~~vanden~~ ordonneren die schout, burghermeesteren mitten gherechte dat die selve Reyer Claes Oom tuschen dat *ende* Karsmisse¹⁰⁴ reysen tot Onse Lieve Vrou t' 's-Gravenzant *ende* dair betoech van brengen *ende* die schout gheven twe Karolis gulden *ende* voirt die burghermeesteren mitten gherechte om *verghiffenis* bidden

vonnisblad 25

ende dit te volbringen voir Karsmisse op te *verbuer*-te teghens die stede thien duysent tsthien¹⁰⁵ *ende* vijf hoedt calcx.

Vonnis Jan van Velzen

Opten achtsten marty anno XV^C ses *ende* twintich compareerde Jan van Velzen als

---

¹⁰² Joffer = lange dunne paal of spriet, in dit geval de (bij)naam van een man (Bron: <http://www.encyclo.nl/begrip/Joffer>).

¹⁰³ injurioeselic = beledigend, zie ook de betekenis van het woord injureren

¹⁰⁴ Karsmisse = kerstmis

¹⁰⁵ tsthien = stenen

ghevanghen man van den schout van Alcaer
opter stedepoort, voir zekere delicten geparpe-
treert bij den selven Jan van Velzen binnen der
stede van Alcaer voir welcke delicten hij
betalen sal in handen van den schout voirs.
twee tsheren ponden mits die dienaers an
hair moedt *wezende* van sluytghelt *ende*
costghelt *ende* dair en boven ghebannen te
wezen ~~tot~~ binnen zijn woening tuschen dit
ende mey naestcommen *ende* dair niet uut te
ghaen buyten oirloef van den schout mitten
gherechte van Alcaer, uutghesondert sonnen-
daechs; soe mach hij gaen in 't heylighe Geest-
huyse *ende* horen misse *ende* sermoen¹⁰⁶ *ende* van
dair weder in zijn woeninge voors. Indien
hij ter contrarie van deser dede, soe sal hij gheban-
nen wezen ten ewyghen daegen uut der vrijhey-
t van Alcaer waervoor hij *verwilkuert*¹⁰⁷ heeft
ende *verwilkeurt* mits desen zijn rechterhant.

vonnisblad 26

[in de marge]
^ van Cortrijck
ende die werlt
.ecter uut

Willem van Utrecht zeyde dat hij op die zelve tijt als
Alcaer ghewonnen worde was te Brugge *ende* woende
in der Langhestraet *ende* dede zijn ambocht van spelde
maecken bij een meester ghe-naempt Arent *Verbant*
^ welke meester hadde seven kinderen, d'outste zoon hiete
Hanneken *Verbant*, d'ander hiete Driesgen *ende* woende te
Rijsel, noch een hiete Coppem *ende* was een boerduer-
wercker¹⁰⁸, een *dochter* hieter Aechtgen. Noch wasser een
dochter die Calle *ende* is Katherijn in Vlaems, noch
wrochter een knecht *ende* hiete Bel *ende* was van
Oudenaerden, noch wasser een ghesel van Machelen
ende hiete Augustijn.
Zijn naeste buerwijff hiete Joncfrou Clincke over
men heer van Putten.
Aen d'ander zijde van 't huys nae die Cruyspoort
woende een hoedemaecker ghe-naempt Cornelis
ende dit ~~gheschiede~~ was in 't jaer van seventien Sint Jans-
dach midtsindersoemer¹⁰⁹.

---

¹⁰⁶ sermoen = preek, strafpreek

¹⁰⁷ *verwilkueren* = toestemming geven tot, zich akkoord verklaren met, toestaan, beloven

¹⁰⁸ boerduerwerker = borduurster (Bron: http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article_content&wdb=WNT&id=M010388).

¹⁰⁹ Sint Jansdach midtsindersoemer = 24 juni de geboortedag van Johannes de Doper, Sint Jan. Er is een oud gezegde dat luidt: "Met Sint Jan draait het blad zich om". Na deze dag treedt een langzame verandering op in de natuur. Ook in oude, heidense culturen werd omstreeks 24

vonnisblad 27

[in de marge]

^ Alzoe schout, burgher-
meesteren, scepenen
meer gheinclineert zijn
tot barharticheyt dan
tot strengecheyt van
justicie

die sch.

Alzoe Aecht Buenners zekeren excessen ghedaen heft, te weeten van dreck
~~ende~~ ende vulnis te ghieten indt zyel¹¹⁰ ende dat bij groeten hopen als 't wel ghebleec-
ken is 't welck niet en behoren staet te lijden ^ . Daer omme hebben wij schout,
burghermeesteren, scepenen deser stede van Alcmaer den voors. Aechte Buenners
gheset tot correcxie, te weeten als dat zij zal te bevert¹¹¹ ghaen Onser Lieve
Vrou tot 's-Gravesant ~~ende~~ daer guedt ~~beseeyt~~ betooch off ~~off~~ brengen ~~binnen Kersmisse~~
tusschen dit ~~ende~~ Kersmisse ~~ende~~ niet en wederomme inne te comen off
dat zij daer guede betooch off hebben zal ~~ende~~ daer en boven die schout
van Alcmaer drie Karolusguldenen ~~ende~~ stede van Alcmaer twee
duysent sthien ~~ende~~ een hoedt kalckx ~~ende~~ die al te voldoon opte *verbuerten*
van hondert Karolusguldenen, t'appliceren derdendeel totten heer ~~ende~~
een derdendeel totte kerck van Alcmaer, derdendeel tot die stede *profeyt*.

vonnisblad 28

(Vonnis Jan Woutersz., Simon IJsbrantsz. ende Harman de Vos)

[in de marge]

+ schout

Alzoo Jan Woutersz., Simon ~~IJsbrant~~ IJsbrantsz. alias
die Rijckezee ~~ende~~ Harman de Vos hem daegelijcx
zeer onghereghelt hebben ~~ende~~ bij nacht ~~ende~~ bij daech
grote onstuericheyt ~~ende~~ rumoer bedrijven bij der straete,
dair menichghe vrouewe die mit vruchten zijn ~~ende~~ andere
ziecken menschen inne ghestoert worden ~~ende~~ noch
meer last zoude moeghen affcomen indien hier inne

---

juni een feest gevierd, het midzomerfeest. Dan braken in de natuur alle magische krachten los. In de oude Keltische culturen probeerden de
druïden tijdens het zomerzonnenuwende-feest iets van de wijsheid van de goden in zich op te nemen (Bron:
<http://www.ontwerpt.nu/vo/vssintjan.html>).

¹¹⁰ zyel = sluis

¹¹¹ bevert = bedevaart

bij goede remedien niet voirsien en worde. Soe ist dat de ⁺ burghermeesteren mitte gherechte deser stede de zelve onstuericheyt ende ongheregheltheyt niet langher toelaeten en willen, mair de zelve delicten corrigeren, nochtans meer geneycht wesende tot ~~g~~ barmharticheyt dan tot strenglicheyt van justicien, hebben dair omme de voors. burghermeesteren mitte gherechte gheordonneert ende ordineren mits desen dat Jan Woutersz. voir dese sonderganck sal gaen binnen den huuse van zijn moeder, Simon IJsbrantsz. binnen den huuse van Lucia Olbrantsdr, zijn moey ende Harman de Vos binnen den huuse van zijn gheechte huysvrou ende dair niet uuyt gaen voir de zonnendaech van midtvesten eerstcomende opte verbuerte van thien ponden teghens de schout van Alcmair ende thien pont teghens de stede, soe dyck ende menichwerff als yemant van hem drien ter contrarie van dat bestonden te doen off deden.

[vonnisblad 29](#)

(Vonnis Enghel Cornelisz. ende Jan Cornelis van Remmerswael uuyt Zelant)

Alzoe Enghel Cornelisz. ende Jan Cornelis van Remmerswaelⁱⁱ uuyt Zelant¹¹² hem *vervordert* hebben te gaen bidden deur dese lande rabautsghewijs, ghesont wesende van lichaeme alst blijft, 't welck alzoe niet en behoort ende contrarie es de plaetaet des *Keyserlijcke Majesteyt*, soe condemneren ~~w~~ schepenen dat de zelve Enghel Cornelisz. ende Jan Cornelisz. *voirgenoempt* scarpelijck ghegheeselt zullen worden voir dese eerste reyse, naevolghende die plaetaet t'anderen tijden deur dese landen ghepubliceert. Actum *prima* februarii anno XV^C acht ende twintich stilo *communi*ⁱⁱⁱ.

Alzoe Reyer Dircxz. geboren uuyt de landt van Cleeff, hem *vervordert* heeft te gaen bidden zijn broet deur dese lande rabautsghewijs¹¹³, ghesont wesende van lichaem als 't bleeck, 't welck alzo niet en ~~æ~~ behoort ende contrarie is de plaetaet des *Keyserlijcke Majesteyt*. Soe condemneren wij schepenen dat die zelve Reyer Dircxsz. *voirnoemd* scharpelijck ghegheselt sal worden voir dese eerste reyse, naevolgende de voirs. plaetaet t'anderen tijden deur dese landen ghepubliceert. Actum den xv^{en} februarii anno XV^C acht ende twintich stilo *communi*.

Alzoe Gheryt Lambertsz. ~~uuyt Sticht~~ geboren xxvii mai van 's-Hertoghenbousch hem *vervordert* heeft te gaen bidden zijn broet deur dese landen rabautsghewijs nochtans gesont

---

¹¹² Remmerswael uuyt Zelant = Reimerswaal

¹¹³ rabautsghewijs = als een schelm of schooier

wesende van lichaem als 't bleeck, 't welck alzoeniet en behoort
ende contrarie is de placacet van de *Keyserlijcke Majesteyt*, ergo soo *condemneren*
schepenen de zelven Gheryt ghegheeselt te worden voir
dese eerste reyse. Actum opten xxxi in maio anno XV^C XXVIII.

vonnisblad 30

(Vonnis Arent Henrixzoon)

Alzoe Arent Henrixz. hem *vervordert* heeft de kerck van Alcmaer
te beroven ende dair en boven noch diversche huysen gheweest *ende* aldair
ghestoelen zekere pemningen naevolgende zijn eyghen confessie
waer deur hij wel *verbuert heeft* hadde zijn lijff *ende* goet. Maer alzoen die
schepenen, meer gheneycht zijn tot barmharticheyt dan
tot strenghicheyt van justicie, anmerckende de joncheyt
van de zelve Arent Henricxz. ende dat schepenen oick
anders niet ghebleecken en is of 't is zijn eerste reyse,
soe wijsen schepenen bij heur diffinitive sententie dat de
voors. Arent Henricxz. voir dese eerste reyse scharpelick
ende openbaerlicken sal worden gegezelt tot een exempelman allen
anderen. Actum den xi^{en} in julio anno XV^C XXVIII.

(Vonnis Lycle Oenes van Gheesterlant¹¹⁴ uuyt Vrieslant ende Willem Janszoon van Amstelredam)

Alzoe Lycle Oenes van Gheesterlant uuyt Vrieslant ende Willem
Jansz. van Amstelredam off hoe heur naemen mit recht zijn,
hem *vervordert* hebben te coemen in 't graeffschap van Hollant
ende tot veel diversche plaetzen hier in Hollant de goede luyden
heur ghelt ende andere goeden diefflicken ontstoelen, 't welck
een capitael *ende* criminael zaeck is *ende* men niet en behoort
onghestraft te laeten maer zwaerlijcken te corrigeren,
dairomme soe wijsen schepenen bij heur diffinitive sententie
dat de zelve Lycle Oenes *ende* Willem Jansz. ~~van de~~
~~levendige lijve ter doot~~ *ende* ghehangen te worden tuschen
hemel *ende* aerdt *ende* aldair gheworcht an een dwars-
balck ter doot toe. Actum den xiiii^{en} in november anno XV^C XXVIII.

(Vonnis Philippus Harmansz. van Embrica¹¹⁵)

Alzoe Philippus Harmansz. van Embrica uuyt de lant
van Cleeff hem *vervordert* heeft te coemen in de graefflicheyt
van Hollant binnen der stede van Alcmaer *ende* aldair off
te snijden *ende* diefflic te stelen een buydel mit zekere gelt
't welck een zaeck is van quaeder consequencie *ende* strenge-
lijck behoort ghestraft te wesen, mair alzoen schepenen meer

---

¹¹⁴ Gheesterlant uuyt Vrieslant = Gaasterland

¹¹⁵ Embrica uuyt de lant van Cleeff = Emmerich

gheneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengicheyt,
van justicien ~~ende scepene anders niet en blijkt dan~~
~~tes de voirs. persoon zijn eerste reyse soe wijsen scepene alder~~
soe wijsen scepene dat men de voirs. Philippus mit roeden gheeselen sal *ende* ghe-
bannen te wesen uuyt der stede van Alcmair zijn leven
lang *ende* binnen acht daeghen uuyt dese stede voirs. te
gaen op die *verbuernisse* van zijn lijff *ende* goet. Actum
opten xiii aprilis anno XV^C XXIX.

vonnisblad 31

Opten dach van huyden ten weeten den twee *ende* twintichsten
marty anno XXI soe is dese principael brieff ghepubliceert bij
consent van schout, burghermeesteren *ende* scepene der stede van
Alcmaer.

Copie

Wij, Cornelis Gheritsz. *ende* Gheryts Henricxz. van fo Voshol,¹¹⁶
leenmannen der graefflicheyt van Holland doen condt
allen luyden dat voor ons ghecomen is Jacob Allertsz.,
poorter der stede van Alcmaer, ons te kennen ghevende hoe
dat hij om sekere zaecken *ende* redene, wille hem daer thoe
porrendt, gherenunceert *ende* opghedraghen *ende* quytgheschonden
heeft, *verenunceert*, opdraecht *ende* quytshelt mits desen in
handen van Claes Roencxz.¹¹⁷, Jacob Woutersz., Claes Jacobsz. *ende*
Simon Jacobsz. als vier die naesten van sien beyden sijden die
voechdie van sienen goeden die hij naemaels bij besterffnisse
souden moghen ghecrijghen *ende* sonderlinghe van den erffnisse
ende goeden die hem op *ende* aen sullen moghen comen *ende* erve bij
doode *ende* overlijden van Katrien Allert Roencxz. weduywe, sien
moeder wellicke voirs. erffnisse van sienen moeder *ende* anderen
omme sullen gheheelicken *ende* al in handen van ~~den~~ voirs. ~~vien~~ vier
naesten ofte andere vier naesten van beyden zijde die bij
ghebreecke nemende mits desen over die selfde voechdie die
plaezen van den selffen vier vollen¹¹⁸ zullen (*ende* dese voirs.
vier naesten zullen ghehouden wesen die voornoemde Jacob Allertsz.
te responderen *ende* uut te reyken alleene die naeckten renten *ende*
vruchten comende van de selve goeden zonder meer gheduerende zoe-
langhe *ende* ter tijt toe dat sien vier vierendeelen bescreven *ende*
verclaeren sullen dat Jacob Allertsz. voornoemd bequaem *ende* wijs
ghenoch zal wesen omme voechdie *ende* administratie van
sien selfs goeden te hebben. Oeck soe en zal hij dieselfde
goeden voirs. niet moeghen *vercoepen*, belasten noch bezwaeren

¹¹⁶ Het baljuwschap Voshol was een tot het graafschap Holland behorend baljuwschap. Oorspronkelijk behoorde het gebied tot het baljuwschap Rijnland. In 1404 werd het gebied afgescheiden in samenhang met de verpanding van de hoge heerlijkheid aan het geslacht Brederode. Met de komst van de Bataafse Republiek in 1795 kwam er een einde aan het baljuwschap.

¹¹⁷ Het patroniem Roencxz. kwam in die periode meer voor in Alkmaar, o.a. in het Regest van 4 december 1529 Philippus Roencxz. (Bron: Verzamelinventaris Alkmaarse archieven (parochie voor 1573, kloosters, provenhuizen, gasthuizen, armenhuizen, weeshuizen, charitatieve fondsen): regestenlijst 1394-1805 en index).

¹¹⁸ vollen = vervullen

heymelick noch openbaer dan bij wille *ende* consente van sien voirs. vier vierendelen alle dinck zonder archgelist des toerconden hebben wij leenmannen voernoemd dier beede van Jacob Allertsz. voirs. elcx bijzonder onsen zeghelen hier aen ghehanghen opten eersten dach van octobri *anno XV^C* een *ende* twintich.

Ghecollationeert *ende* van woort tot worde teghens sien principael gheaccordeert bij mij Gheryt Barthoutsz.

^{iv}*vonnisblad 32*

Alzoe Willem Jacobsz. Ghert met sien vrienden *ende* maghen ghecomen sien al hier in der raetkamer aldaer wij collegialiter *vergaert* waeren *ende* hebben ons te kennen ghegheven hoe dat hij bij veele *ende* diversche redene inabel *ende* onnut is sien selfs goedt te regieren *ende* dat erger is dat hij ghescapen souden wesen tot groeter miserie *ende* allende te comen te waer dat hier anders niet inne *versien* worden. Dus ist dat wij schout, burghermeesteren, scepenen deser stede van Alcaer adverteren *ende* waerschouwen eenen yghelijcken *ende* elcx bijzonder dat van nu voert aen niemant hen vervorderen eenygh comenschappen mitten voirs. Willem te doen accorderen noch overcomen in enygher manieren *ende* dat gheenen waerden off waerdinnen eenygh wijn off bier tappen, want men wil daer gheen recht off doen. Actum opten sevenden aprilis *anno XV^C* *ende* dertich, God ter eeren nae 't ghemeen scriven onser stede van Alcaer.

Alzoe hem seer onghereghelt ghehadt heeft opten raetkamer in presencie van den schout, burghermeesteren *ende* scepenen onser stede van Alcaer ~~injurende~~ *ende* spijtighe *ende* met seer drieghelicken woorden, spreekende opten gherecht, 't welcke een saecke is van quaede consequencie in een stede van justicie *ende* niet en behoert te gheskien bijzonder opten raetkamer, daer die ganse collegien *vergadert* waeren om een ygheylick te administreren *ende* met vreden *ende* vruntscap pertijen te accorderen *ende* sceyden. Soe ist dat wij schout, burghermeesteren metten gherechte met alsulcke ongheregheltheit *ende* abusen ofte delicten niet en willen symuleren¹¹⁹, maer dieselfde corrigeren nae gheleghenheit van justicien. Hebben daer omme die voirs. schout, burghermeesteren mitten gherecht ghediscerneert *ende* statueert maer meer gheneghen tot barharticheyt dan tot strennicheyt van justicien, ordonneren *ende* statueren mits desen dat die voirs. betalen sal tot een ablenen¹²⁰ van sijner

---

¹¹⁹ symuleren = doen alsof

¹²⁰ ablenen = doen aflossen/afbetalen

vonnisblad 33

misdaet, te gheven in handen van onsen schout Willem Jansz. die *somme* van drie Karolus stuck tot twintich stuvers, nae die laeste *ordonnancie ende* te gheven tot behoef van der stede drie hoed calcx *ende* ses duysent stien *ende* ~~dit~~ bedevaerdt trecken tot onser Lieve Vrou 's-Gravesant daer van goedt besceyt brenghen *ende* dit al te voldoen tusschen dit

[in de marge]
^ *ende* stellen hem mits
desen uuyt die
voechdye

Alzoe Pieter Matthijsz. alias Pieter van der Gouden alhier ghecommen is met sijn selfs willen *ende* consent ghecoemen is opten raetcaemer, aldaer wij collegialiter *verghaert* waeren, *ende* heeft ons te kennen ghegheven hoe dat hij bij veele *ende* diverse redenen inabel *ende* onnut is sien selfs goeden te regieren *ende* dat erger is dat hij ghescapen souden wesen tot groeter miserie *ende* allende te coemen, ten waer dat hij hem selver anders niet inne *versaech*. Dus ist dat wij, schout, burghermeesteren *ende* scepenen deser stede van Alcmaer adverteren *ende* waerschouwen eenen yghelijcken *ende* elcx bijzonder dat van nu voertaen niemant hem vervorderen enygher comanscappen mitten voers. Pieter te doen accorderen noch overcoemen in enygher manieren *ende* dat gheenen waerden of waerdinnen hem enygher wien off bier tappen, want men wil daer gheen recht off doen ^ *Actum* opten iiii in mey *anno XV^C* een *ende* dertich.

vonnisblad 34

[in de marge]
Alle drie van *Amsterdam*

Gehoirt de confessie van Barnt Gerytsz., Herman Gerytsz.

ende Bertelmeeus Egbertsz. nae heur confessie *ende* belijdinge
gehoirt ende gesien, soe wijsen ende condempneren scepenen
eendrachtelicken nae vermoegen der keyserlicken rechten,
ende uut crachten van dien de vors. delinquanten van den
levendige lijve ter doot ende gerecht te worden mit een
zwaerde duer huer hals *ende* begraven te worden op 't gewijd¹²¹.
Actum dese eersten in december anno XV^C een ende dertich.

Op huyden soe is Claes Diericxz. keuyer¹²² in persone *gecompareert* voor
schout, burgermeesteren *ende* scepenen der stede van Alcmaer te kennen
gevende hoe dat hij bij zeeckere veele ende diversche redenen inabel
ende onbequaem is te houden ende hebben die administracie van
zijn eygen goeden ende dat arger is dat hij gescapen soude wesen
te *commen* tot grooter miserie *ende* allende ten waere dat hier
anders nyet inne versien worde. Soe eist¹²³ dat wij schout,
burgermeesteren *ende* scepenen deser stede van Alcmaer adverteren *ende* waarscuwen
een ygelicken *ende* elcx bijzondere dat van nu voertan nyemant
hem vervordere eenige comenscappen mit ten vors. keuyer te doen
accorderen noch overcommen in eeniger manieren *ende* dat gheenen waerden
off waerdinnen hem eenige wijn off bier tappen, want men sal
daer gheen recht off doen. Actum opten vi^{en} in martio anno XV^C
drie ende dertich nae 't scriven der stede van Alcmaer.

[in de marge]
willekuer

^vOpten xv^e july anno XV^C drie ende dertich, Soe heeft Ghijsbrecht
Jansz. ////////////// van Utrecht verwillekuert van zijn leven-
daegen nyet te *commen* binnen die vriheyt van Alcmaer opte
verbuerte van zijn rechterhandt ende noch daer en boven wel *ende*
scarpelicken gegeest te worden. Actum ten daege ende jaere
voors. in *presencie* van Dierick Jacob Florisz., Jacob Claesz., soutman¹²⁴ *ende*
meester Jacob Jansz. medicus, scepenen mij jegenwoirdich.

subscripsit
Teylingen

[vonnisblad 35](#)

Correctie van Claes Wijbrantsz. alias Claes Koet

Alzoe die schout, burgermeesteren ende gerechte der stede van Alcmaer op huyden
gecommen zijn ten huuse van Claes Wijbrantsz. *omme* te eygenen an hem

---

¹²¹ op 't gewijd = in gewijde grond

¹²² keuyer = kooiker, houder van een eendenkooi

¹²³ Soe eist = zo wordt van ons verwacht

¹²⁴ soutman = zoutzieder, iemand die zout uit zout water (pekkel) haalt door het te koken

ende zynen goeden zeeckere pennynge die hij deser stede sculden gebleven is van den settinge¹²⁵ van den jaere XV^C XXXIII ende voir de boeten van den scout als daer voeren gepant wesende ende de scout, burgermeesteren ende gerechte wesende voir zijn huys heeft justicie met cracht ende gewelt weder gestaen met geslepen waepen 't welck een saecke is van quaeder consequencie nyet hoorende te lijden in een stede van justicie ende alzo die scout, burgermeesteren ende gerechte deser stede meer genegen zijnde tot barmherticheyt dan tot rigour van justicie bannen den selven Claes Wijbrantsz. mits dese uut der stede van Alcmaer ende jurisdictie van dien binnen sonnenschijn te vertrecken ende daer inne nyet weder te comen hij heeft eerst ende al voeren versocht Sint Adriaen in Vlaenderen ende daer van goet betooch auctentyck brengt ende dat gedaen hebbende te commen voir scout, burgermeesteren ende gerechte vors. in gespannen vierscaer, blootshoofte biddende die selven gerechte om verghiffenisse. Ende noch daeren boven den scout ende deser stede van Alcmaer te geven eens de somme van vijff ende twintich Karolusgulden an gereeden pennynge ende dit al te volbrengen op peyne van zijn rechterhant te verbueren. In de waert saecke¹²⁶ dat die vors. Claes Wijbrantsz. ofte yemant anders ter cause van dese den scout, burgermeesteren metten gerechte oft yemant anders yet misdede met woorden off met wercken, die selve sal verbueren zijn lijff ende goet. Actum bij voirgaende clockluyden daer alle den volcke opten xiii^e marcy an^{no} XV^C vier ende dertich nae den gemeen scrijven.

Opten dach van huynen ~~soe heeft Claes W~~ als den xxviii^e aprilis soe heeft Claes Wijbrantsz. in de vierscaer ter presentie van de scout, drye burgermeesteren Cornelys Woutersz., Symon Jansz., Jan Jansz. Buyser ende heeft ghetoot guet betooch dat hij Sint Adriaens in Flaendre gheweest heeft ende voerts soe heeft hij die correxie voerschreven in forma volbrocht, uuytghesondert dat die scout mitten burghermeesteren hem uuytstel ghegheven hebben mit die xxv Carolus gulden tot Sinte Bartolmys eerstcomende actum die iii junii anno XV^C XXXIII.

Op huynen den xiiii^e novembris XV^C XXXIII soe heeft die voirs. Claes Wijbrantsz. opgebracht in handen van den burgermeesteren der stede van Alcmaer xii½ gulden mitsgaders den schout xii½ gulden in betalinge van de xxv. , van xL gulden daer inne hij gecondempneert was uut saecke als boven daer van de xx stuivers an beyden zijden gegaen zijn voer den scoutendienaers ende de stede ontfanck maecken sal van xii. van xL gulden.

vonnisblad 36

Renunciatie van de voochdie gedaen bij Dierick Brantgesz.

Opten xxii^e deser tegenwoirdiger maent van october anno XV^C vier ende dertich compareerde voer schout, burgermeesteren ende scepenen der stede van Alcmaer collegialiter vergadert zijnde in den raedtcamer, Dierick Brantgesz, te kennen gevende hoe dat hij bij zeeckere veele ende diversche redenen inabel ende onbequaem is te houden

¹²⁵ settinge = schatting, taxatie, het bepalen van een prijs (Bron: <http://www.vnt.inl.nl/i/WDB/search?actie=article&wdb=MNW&id=51577&lemma=settinge>).

¹²⁶ in de waert saecke/ware het saecke = in geval dat

ende hebben die administracie van zijnen goeden, ende dat arger is dat hij gescapen soude wesen te *commer* tot grooter miserie *ende* allende ten ware dat hier anders nyet inne versien worde. Soe eist dat ~~wij~~ schout, burgermeesteren *ende* scepenen deser stede van Alcmaer adverteren ende waerscuwen eenen ygelicken *ende* elcx bijzonder dat van nu voirtaen nyemant hem vervordere eenige coopmanscappe mitten voirs. Dierick Brantgesz. te doen, *veraccorderen* noch overcommen in eeniger manieren ende voort dat ghenen ~~waerddinen~~ waerden ofte waerdinnen hem eenige wijn ofte bier tappen, want men sal daer gheen recht off doen. Gecondicht voir den volcke ~~desen~~ bij voirgaende clockeluyden desen xxvii^e octobris anno ut supra.

Alzoe Jorys Jorysz. geboren van Antwerpen, gesont ende machtich zijnre leden tegens ende 't gebot der Keyserlijcke Majesteyt zijn broot achtervolgende zijn selffs confessie ende belidenisse gebeden heeft met ~~gaer~~ gegaerde personen *ende* bovendien noch geconfesseert heeft zeeckere gestolen ~~hebbe~~ hemden *ende* vercoft te hebben. Maer alzoe scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, anmerckende de joncheyt van de selve Jorys Jorysz., soe wijsen scepenen bij heur diffinitive sententie dat die vors. Jorys Jorysz. voer dese reyse scerpelicken *ende* openbaerlicken sal worden gegeselt tot exempel van allen anderen, ende gebannen te wesen uut der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien den tijt van ses jaeren opte verbuernisse van zijn rechterhandt. Actum opten xxvii^e february XV^C XXXV stilo *communi*.

vonnisblad 37

^{vi} **Correxcie van Thomas Rietwertz.** ^{vii}

Alzoe Thomas Rietwaertz. selfs geconfessiert heeft dat hij die chyrurgijn gehaelt *ende* gebrocht heeft totten gequesten man en dat heylighe eerwaerdighe sarcrement wilde beneme den pastoor van Wormer uuyt zijn handt *ende* dat hij belaste de selve chyrurgijn 't selve heymelicke te houden waer deur de selve Thomas noch te presumeren¹²⁷ is dat hij van alzulcke secte *ende* van de gequeste¹²⁸ complice¹²⁹ soude wesen. *Ende* waerinne nae openbare publicatie van de Keyserlycke Majesteyt geordonneert *ende* gelast is, alzulcke besmette personen nyet te huysen, te houwen noch te onderhouden met raedt noch met daet *ende* alzulcke besmette personen den officier te kennen te geven. *Ende* in gebreecke van dien dat daer vele quade consequentien deur commen soude mogen. *Ende* gemerck dat scepenen meer geneycht zijn tot barharmticheyt dan tot rigoer *ende* strencheyt van justicie soe *condemneeren*¹³⁰ scepenen die voornoemde Thomas Rietwertz. dat hij 't selve sal beteren eerlicken *ende* prouffitelicken, eerlicken als dat hij gehouden sal weesen voor morgenavont bij sonnenschijn van deser stede te weesen *ende* te reysen tot Maersen op die Vecht *ende* versoucken aldaer 't heylighe eerwaerdighe sacrament mit een barnende waskaers in zijn handt en binnen der stede van Alcmaer nyet te *commen* of hij brenckt guet auctentijdt bescheyt van den cureyt¹³¹ ofte vice-cureyt dat hij aldaer

¹²⁷ presumeren = veronderstellen, aannemen

¹²⁸ gequeste = gewonde

¹²⁹ complice = medeplichtige

¹³⁰ *condemneeren* = veroordelen

geweest heeft, op die verbuerte van zijn rechterhandt. Ende nae dat hij weder gecomen sal weessen, drye eerste *sonnendagen* te gaen linnen¹³², barvoedts *ende* blootshoofd mits hebbende een barnende waskaerse in zijn handt voor die cruysen. Ende elcke *sonnendach* de selve kaerse daer nae te brengen voor dat heylighe eerwaardighe bluet, *ende* die selve kaerse aldaer te bliven tot elcke reysse ende die hoochmisse uuyt te hooren, profitelicken als dat hij gehouden sal weesen te betaelen alle die costen bij hem gedaen, *ende* de costen bij den scout verleyt, ter cause van sijn gevanckenisse *ende* daer en boeven te geven in handen van den officier thien Karolusguldens, stuck doende xx *stuvers*. Actum den xxvi^{en} aprilis anno XV^C XXXV ter presentie van alle die scepenen.

Correctie van Cornelis Brantgesz.

Alzoe Cornelis Brantgesz. gezworen jonge scutter deser stede opten iii^{en} july lesteden t'savonts opte waeck ~~gecomen is~~ wesende als jonge scutter van 't vijfde hoomanscap¹³³ hooftman al droncken wesende, zeer spijtelicken *ende* vileynlicken spreekende opten hooftman van der stedewaeck seggende onder andere woorden totten selven hooftman: bruyt¹³⁴ u moer, zeert u moer, dreigende den selven hooftman met zijn geweer te grieven, spreekende noch andere vileynlicke¹³⁵ onbehoirlicke woorden. Ende naedien hij geweest hadde op zijn hoefslach op Dronkenoert, geseten hebbende ten huysse van de weduwe van de Roosde Koe drinckende ten wederomme.

vonnisblad 38

Comende opter stede huys heeft hem weder vervordert zeer spijtelicken *ende* vileynlicken te spreekken opte hooftman vors. *ende* anderen *ende* de selve Cornelis van 't stede huys wesende *commen* nae huys te gaen heeft hem noch vervordert zeer spijtelicken te spreekken opte andere waeckers deser stede seggende onder andere: bruyt u moer ghy waeckers alle gader, wilt ghij wat hebben compt hier *ende* *commende* bij de stoepens van Claes Corffs huys heeft zijn pack twee of drie mael opgelicht laetende hem in zijn eers besien¹³⁶ als 't den scout, *burgermeesteren* metten gerechte *deser* stede breder genough gebleken is, 't welck een saecke is van quader *consequentie* nyet hoorende te lijden in een stede van justitie *ende* alzoe die scout, *burgermeesteren* metten gerechte *deser* stede meer genegen zijn tot barmhertigheyt dan tot rigeur van justitie bannen den selven Cornelis Brantgesz. mits dese uuter stede van Almaer *ende* jurisdictie van dien tuyschen dit *ende* morgenavont bij sonneschijn te vertrecken *ende* daer inne nyet weder te *commen*

---

¹³¹ cureyt = pastoor

¹³² linnen = met een lap linnen om het lijf

¹³³ hoomanscap = homanschappen waren combinaties van bij elkaar liggende landerijen, waarvan de eigenaars of huurders een bepaald deel van een weg of dijk moesten onderhouden

¹³⁴ bruyen = pesten, vervelen, werpen, slaan, kloppen; vallen, smakken

¹³⁵ vileynlick = beledigend, lelijk, onbehoorlijk

¹³⁶ zijn pack twee of drie mael opgelicht laetende hem in zijn eers besien = hij heeft de klep van zijn broek opgetild en zijn achterwerk laten zien

opte verbuerte van zijn rechterhandt, hij heeft eerst *ende* al voeren versocht Onse Lieve Vrouwe tot 's-Gravesande *ende* daer van goet betooch auctentyck brengt. Ende dat gedaen hebbende te *commen* voer scout, burgermeesteren ende gerechte vors. in gespannen vierscaere, blootshoof t biddende den selven gerechte om verghiffenisse ende noch daer en boven den scout deser stede te geven an gereeden gelde vijftien Karolusguldens mitsgaeders noch te geven tot behoef f *ende* reparie van deser stede twintich duysent hoet steens ende thien hoet calcx die te *leveren* tuyschen dit ende Kersmisse naestcommende ende bekennen den selven Cornelis Brantges inabel *ende* onbequaem omme in eenige scutterie te wesen settende den selven mits dese daer uut ~~een ygelick wacht hem voer misdoen~~. Gepubliceert bij voergaende clockeluyden voer alle den volcke dese xii^e octobris XV^C XXXV

Op huynen den xix^e octobris XV^C XXXV soe compareerde in de gespannen vierscaere op stedehuys daer die scout met zijn scepenen in rechte saeten, Cornelis Brantges exhiberende in *presentie* van de selve scout *ende* scepenen mitsgaeders die drie burgermeesteren een cedulle¹³⁷ van den pastoer tot 's-Gravesande inhoude de kennisse dat hij aldaer Onse Lieve Vrouwe versocht hadde *ende* heeft den selve schout, burgermeesteren *ende* scepenen blootshoof t om verghiffenisse gebeden *ende* soe zijn correctie volbroght uutgesondert dat hij de scout de xv Karolusguldens nyet betaelde noch die stede de calck noch steen.

[vonnisblad 39](#)

Renunciatie van de voochdijschap gedaen bij Symon Claes Loutersz.

Alzoe op huynen voir ons in den raedtcamer aldaer wij collegialiter vergadert waren gecommen is Symon Claes Loutersz. bij hem hebbende zijn naeste vrunden ende magen ons te kennen gevende hoe dat hij tot anderen tijden bij clockegeluyt offgelesen is inabel *ende* onbequam te wesen zijn selffs goet te regeren ende dat arger is dat hij *ende* zijne kinderen gescapen soude wesen te *commen* tot grooter miserie ende allende ten ware dat hier anders nyet inne versien worde. Soe eist dat wij schout, burgermeesteren *ende* scepenen deser stede van Alcaer adverteren *ende* waerschouwen eenen ygelicken *ende* elck bijzonder andermael dat nyemant hem vervordere eenige coopmanschap mitte vors. Symon Claes Loutersz. te accorderen doen ~~accorderen~~ noch overcommen in eeniger manieren ende voert dat ghenen waerden ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier tappen want men sal daer gheen recht off doen. Ende *verclaren* mits deser hem inabel *ende* onbequam te wesen zijn selffs goet te regeren Gecondicht voir den volcke bij voirgaende clockeluyden deser xix^{en} octobris XV^C vijff ende dertich.

(Vonnis Geryt Diericxz. alias Dortman)

Alzoe Geryt Diericxz. *alias* Dortman geboren van Dordrecht van den levendige lijve selver metter handt ter doet gebrocht heeft eenen Jan Diericxz. leydecker binnen der stede van Amsterdam ende daeroff gheen remissie¹³⁸

---

¹³⁷ cedulle = schuldbrief, brief

ofte landtwynninge van den *Keyserlijke Majesteyt* geimpetreert¹³⁹ noch vercregen en heeft -noch gheen *vrun.s.ene*- achtervolgende zijn eygen selffs confessie *ende* belijdenisse gedaen voir scepenen onder den blaeuwen hemel. Soe hebben scepenen der stede van Alcaer eendrachtelicken naer vermoegen der keyserlijcker rechten *ende* uut crachte van dien gecondempneert *ende* *gewesen*, *condempneren* *ende* wijsen mits dese Geryt Diericxz. Dortman *voirnoemd* ter cause van 't vors. delict *ende* misdaet van der levendige lijve ter doot *ende* gerecht te wesen met een zwaert duer zijn hals. Actum opten xxiii^e novembris anno XV^c vijff *ende* dertich, voir alle die scepenen sonder Jacob Claesz. Soutman.

vonnisblad 40

Vonnis Elbert Pietersz. Sinckes van Wormer^{viii}

Alzoe Elbert Pietersz. Sinckes van Wormer voir ons scepenen der stede van Alcaer buyten pijn *ende* bande van ijsere bekent heeft haerdoopt te wesen *ende* mette heerdoopers gereyst uut den lande nae Overijssel *ende* daernaer boven den ban van den Hove van Hollant alhier in den lande gebleven *ende* daer present geweest als Dierick Croede gepoocht heeft 't waerdige heylige sacrament uut den hant te nemen sonder dat te wederstaen of belet te hebben. *Ende* alzoe dit saecken zijn van quaden exemple *ende* nyet en behoiren ongecorrigeert te blijven, soe hebben wij scepenen vors. achtervolgende den eysch van den scout deser stede, den vors. Elbert Pietersz. Sinckes, gecondempneert, te hebben geleyt te worden optie cacksloot *ende* aldaer gerecht te worden metten zwaerde, verclarende alle zijne goeden verbuert achtervolgende die placaten van der *Keyserlijke Majesteyt*.

(Vonnis Aechte Elincxdochter *ende* Brechte Adamsdochter^{ix})

Alzoe Aechte Elincxdochter *ende* Brechte Adamsdochter huysvrouwe van Frans ~~Pietersz.~~ Diericxz. Quyntijn van Wormer voir ons scepenen der stede van Alcaer buyten pijn *ende* bande van ijsere bekent hebben haerdoopt te wesen. *Ende* alzoe dit is contrarie die bescreven rechten *ende* nyet en behoort ongecorrigeert te blijven, soe hebben wij scepenen vors. achtervolgende den eysch van den scout deser stede, die vors. Aechte Elincxdochter *ende* Brechte Adamsdochter gecondempneert geexecuteert te worden mitten watere *ende* verclaert alle haerlyuder goeden *verbuert* achtervolgende die placaten van den *Keyserlijke Majesteyt*.

(Vonnis Frans Diericxz. Quyntijn van Wormer^x)

Alsoe Frans Diericxz. Quyntijn van Wormer voir ons scepenen der stede van Alcaer buyten pijn *ende* bande van ijsere geconfesseert *ende*

---

¹³⁸ remissie = vermindering, ontheffing van straf: gratie; oorspronkelijk met betrekking tot halsmisdrijven (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=M058785&lemmodern=remissie>).

¹³⁹ impetieren = afbidden, door aandrang bekomen, verkrijgen

bekent heeft dat hij zeeckere tijt geleden hem heeft laeten haerdoopen ende oick andere haerdoopt heeft ende daernaem mitten anderen doopers ende haerdoopers hem vervordert van Wormer uut den lande te vaeren nae Gheelmuyden¹⁴⁰ ende ter cause van dien bij sententie van den Hove van Hollant gebannen is geweest uut den lande van ~~Hollant van~~ Hollant, Zeellant ende Vrieslant tot eeuwigen daegen opte verbuerte van zijn lijff ende bovendien hem onthouden binnen deser lande ende die stede van Alcmaer. Ende alzo dit saecken zijn van quaden exemple ende nyet en behoiren ongecorrigeert te blijven, soe hebben wij scepenen vors. achtervolgende den eysch van den schout deser stede den vors. Frans gecondempneert geexecuteert te worden metten viere¹⁴¹, verclarende alle zijne goeden verbuert achtervolgende die placaten van der Keyserlijke Majesteyt. Actum ende dese justicien zijnen volbrocht opten eersten february anno XV^C ses ende dertich stilo communi^x.

vonnisblad 41

Correxie van Heyndrick Steffensz. van Groenyngen

Alzoe ick Heyndrick Steffensz. van Groenyngen oudt omtrent xxvi jaeren mij vervordert hebbe te bedriven eenige onstuyer an zeeckere clooster ende elders ende rabausgewijs te commen van den cloosteren ende elders 't welck wel gescapen soude wesen daer deur te commen veele quade inconuenienten ten waere dat men alsulcke onstuyer ende rabauwerie wel strengelicken corrigeerden tot ~~in~~ eenen exempel van allen anderen ende want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot riguer ende strenheyt dan justicie, soe zijn scepenen tevreden dat ick Heyndrick Steffensz. voernoemd mij selfs verwillekuert, geobligeert ende verbonden hebbe, verwillekuer, obligeer ende verbinde mij mets dese dat ick voerdan mij nyet vervorderen en sal te commen binnen 't graefscap van Hollant ende daer ten eeuwigen daegen uuytet selve graefscap van Hollant te blijven = van stonden aen te gaen uuytet voernoemde graefscap ende voer zonnenschijn te gaen uuyt die vrijheyt van Alcmaer opte verbuerte van mijn lijff ende goet ende dat ick ter cause van mijn gevangnisse ende examinatie nyemant en sal misdoen –noch- ende doen misdoen opt vors. verbant. In kennisse van 't gundt dat vors. is zoe heb ick Heyndrick Steffensz. vors. mijn naem met mijn selfs handt hier onder geset opten xxiiii dach van april anno XV^C zeven ende dertich.

Hendrick van Groeinnen

^{xii}**Correxie van Cornelys Claesz. uuyt die Beverwijck**^{xiii}

Alzoe Cornelys Claesz. uuyt die Beverwijck voor ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijnende banden van ijser bekent heeft haerdoopt te weesen, 't welck is contrarie de bescreven rechten ende nyet en behoort

¹⁴⁰ Gheelmuyden = Genemuiden (Bron: <http://de-wit.net/genovz/ijsselstein.html>).

¹⁴¹ metten viere = op de brandstapel, vuurdood (Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Brandstapel>).

ongecorrigeert te wesen. Soe hebben wij scepenen voorscreven, achtervolgende den eysch van den scout deser stede den voorscreven Cornelys Claesz. gecondemneert ende condempneren mits desen geleyt te worden opte cacksloot ende aldaer gerecht te worden metten zwaerde totter doot. Verclaerende zijn gueden verbuert te wesen achtervolgende den de placaten van de Keyserlycke Majesteyt actum den xxiii^e juny anno XV^C XXXVII ende dese justitie is volbrocht opten selfen dach.

vonnisblad 42

Correctie van Jaepgen Maertensdochter van Outdoorp ende Katrijn Willemsdr. van Amsterdam

[in de marge]

* voor t... dat eerwaerdigen

heyliche sacraments-
huys

* is tegens 't placcaet

van der Keyserlycke Majesteyt ende

Alzoe Jaepgen Maertensdochter van Outdoorp ende Katrijn Willemsdr. van Amsterdam haer gevordert hebben zeeckere goeden dieffelicken .. gestolen tot veele ende diversche plaetzen ende bijsonder die uut die kerck van Alcaer * gestolen hebben een candelaer, 't welck is sacrilegie¹⁴² ende die selve gestolen goeden bij haer gevonden zijn ende daerenboven metten verdoopten geconverseert ende ge verselscipt¹⁴³ te hebben, 't welck * zij al zijn saecken van omme quader consequencie ende nyet ongestraft ende ongecorrigeert behoert te wesen. Soe hebben wij schepenen achtervolgende den eyschen van den schout deser stede den voernoemde Jaepgen Maertensdr. ende Katrijn Willemsdr. gecondempneert ende condempneren mits dese geexecuteert te worden ende verdroncken te worden mitten watere totter doot toe. Ende verclaren alle haeren goeden verbuert te wesen. Actum ende dese justicien zijnen volbrocht opten xiiii^e in julio anno XV^C zeven ende dertich.

Correctie van Jacob Diericz.

Alzoe Aeff Jansdr. moeder van eenen Jacob Diericz., Jan Diericz., broeder van de vors. Jacob Diericz, Heyn Diericz, Dierick Maertsz. ende Katrijn Jans als die alder naeste vrunden ende magen van de voirnoemde Jacob Diericz., aldaer wij colligialiter vergaert waeren in de raetkamer, ons te kennen gegeven hebben hoe dat die vors. Jacob Diericz. van sobere ende quade regemente is ende dat hij bij veele ende diversche redenen die zij ons gealligeert¹⁴⁴ hebben, dat die selve Jacob Diericz. onnut ende inabel is

---

¹⁴² sacrilegie = heiligschennis

¹⁴³ verselscippen = gezelschap hebben

¹⁴⁴ alligeren/allegeren = bewijs aanvoeren

omme zijn selfs goeden te regieren *ende* dat arger is dat hij gescapen soude wesen duer zijn sobere regemente te *commen* in toecommende tijden tot groote miserie, armoet *ende* verdriet ten waere saeck dat hier inne anders versien worde.

Soe is dat wij scout, burgermeesteren *ende* schepenen deser stede van Alcaer adverteren *ende* waerschouwen eenen ygelicken ende elcx bijzonder dat nyemant hem en *vervordere* van nu voert aen eenige coopmanscepe mitten vors. Jacob Diercxz. te doen accorderen noch overcommen in eeniger manieren. Ende dat gheene waerden noch waerdinnen hem eenich wijn ofte bier en tappen dan alleenlick om gereet gelt, want men wilt daer gheen recht off doen. Gecondicht voir den volcke den xiiii^e in augusto anno XV^C zeven *ende* dertich.

vonnisblad 43

Correctie van Olbrant Diericxz.

[in de marge]

X noch tegens den selven
Olbrant nyet in dobbelen
noch in speelen

Alzoe Dirrick Claesz. vader van eenen Olbrant Dirricxz., Claes Claesz. groote vader van de voors. Olbrant, Guert Claes Rijchendochter, moeye van de voors. Olbrant als die alder naeste vrunden *ende* magen van de voornoemde Olbrant Dirricxz. ons te kennen gegeven hebben aldaer wij collegialiter vergaedert waren opte raedtcamer deser stede van Alcaer, hoe dat die voors. Olbrant Dirricxz. van sobere *ende* quade regimente is *ende* dat hij bij veele *ende* diverse redenen die zij ons geallegeert hebben dat die selve Olbrant onnut, inabel *ende* onbequaem is *omme* zijn selfs gueden te regieren *ende* dat arger is dat hij gescapen soude wesen deur zijn sobere regimente te *commen* in toecommende tijden tot groote miserie, armoet *ende* verdriet ten ware zaecke dat hier inne anders versien worde. Soe ist dat wij ~~wij~~ scout, burgermeesteren *ende* scepene deser voors. stede van Alcaer adverteren *ende* waerschouwen eenen ygelicken *ende* elcx bijzondere dat nyemant ~~hem~~ van nu voortaan hem en *vervordere* eenyge comenscapen metten voors. Olbrant Dirricxz. te doen accorderen noch overcommen in eenyger manieren. X Ende dat gheen waerden noch waerdinnen hem eenich wijn ofte bier en tappen dan alleenlick om gereet gelt want men wilt ~~die~~ noch en selt daer geen recht off doen. Gepubliceert desen xx^{en} decembris anno XV^C XXXVII.

Correcxie van Jan van Leyen, cuerman¹⁴⁵

[in de marge]

^ te wesen

---

¹⁴⁵ cuerman = keurmeester van waren en levensmiddelen (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=M031782>).

* in gevalle die voors. Jan van Leyen nae de expiratie¹⁴⁶ van de voornoemde drye jaren weder in coompt

Alzoe als Jan van Leyen met een quade opset *ende* voornemen hem vervorden heeft een schuyt met vijff ofte ses *persoonen* daer in *wesende* in te zeylen *ende* twee of dryemael daer nae *zeylende omme* den selve schuyt alzoe zeecker te wesen. Ende want dit een feyt *ende mesuse*¹⁴⁷ is dat nyet in een stede van rechte en behoort te geschien noch ongestraft *ende* ongecorrigeert en behoort te bliven een andere tot een exemple *ende* gemerckt die quade consequentie die daer uuyt soude mogen *commen*, zoe ist dat wij scout, burgermeesteren *ende* scepenen deser voors. stede van Alcmaer meer geneycht *wesende* tot barharticht dan tot stranheyt van justitie, den selven Jan van Leyen mits desen *condemneren ende* bannen drye jaren buyten deser stede van Alcmaer *ende* die vrijheyt van dien ^ *ende* binnen *sonnenschijn* daer uuyt te wesen *ende* daer binnen de voors. tijdt nyet weer in te *commen* op die verbeurte van zijn lijff *ende* den scout in gerede *pennynge* te geven sestien Karolusguldens *ende* * ~~nae de expiratie vande voors. seven drye jaren~~ te *commen* in gespannen vierscare *ende* bidden den scout, burgermeesteren *ende* scepenen om verghiffenisse *ende* daer en boeven te geven ter reparatie van de voors. stede xx duysent steens *ende* thien hoet calcx. Actum den xx^{en} decembris anno XV^C XXXVII.

Correctie van Louris Woutersz.

Alzoe Louris Woutersz. hem dickmaels vervordert heeft zijn bier te vercoopen bij die cruycke *ende* bij ander cleynen vaetkens die verboden zijn te vollen, zoe wel binnen deser stede van Alcmaer als daer buyten, 't welck is heel contrarie de kueren *ende* d'ordonnancie van de brouwerie *ende* tot groot achterdeel¹⁴⁸ van dese biereexcijse *ende* soude den selve bierexcijse genouch *commen* tot desolatie *ende* te nyette soudt men 't selve *ende* van gelijcken nyet straffen *ende* corrigeren. Zoe ist dat wij burgermeesteren *ende* scepenen der voors. stede bij consente van den vroetscap (meer geneycht *wesende* tot barmharticheyt dan tot strenheyt van justitie) *ende* duer tuyschenspreken van eenige goede vrunden de selve correctie die de voors. Louris Wouters daer an verdient heeft verandert *ende* gemuteert in een pecunyeel¹⁴⁹ mulcte¹⁵⁰ ofte buete *ende* gemodereert¹⁵¹ ter somme van vijff ponden grooten vlaems tot proufijte deser voors. stede van Alcmaer, welcke somme... verte

vonnisblad 44

van vijff ponden grooten vlaems die voors. Louris Woutersz. belooft heeft voor hem *ende* zijnen erven te betalen binnen 't jaers. Actum den iiiii^e decembris *anno* XVe zeven *ende* dertich.

---

¹⁴⁶ expiratie = afloop, dood

¹⁴⁷ mesuse = overtreding, misdaad

¹⁴⁸ achterdeel = nadeel

¹⁴⁹ pecunyeel = geldelijke

¹⁵⁰ mulcte = boete

¹⁵¹ modereren = matigen, beperken, verzachten

**Correcxtie van Anthonys Dirricxz van Endoeven¹⁵² uuyt
de Meijerij van den Busch¹⁵³**

[in de marge]

* *ende* alzo gebrocht te
worden

Alzoe Anthonys Dirricxz. van Endoeven hem vervordert heeft te helpen steelen tot
diversse huysen *ende* plaetsen zeeckere gueden *ende* oock mede gewandelt heeft duer
dese landen rybaus gewijs 't welck is contrarie die placaten van de *Keyserlycke Majesteit* ~~'t welck~~ *ende*
wel behoort gecorrygeert te wesen een andere tot een exempel. Ende gemerck dat scepenen
meer geneycht zijn tot barharthicht dan tot strenge justitie, soe wijsen wij schepenen bij
onse *sententie* diffinityff den selven Anthonys Dirricxz. gerecht te worden ~~van~~ metten
zwaerde ~~van de~~ deur zijn hals * van den levendige lijve totter doot. Actum den xxii^e
decembris anno XV^C XXXVII ter presentie van alle die scepenen *ende* is oick dit volbrocht.

Correcxtie van Heyndrick Bruynz. van Druemelen¹⁵⁴ uuyt Gelderlant

[in de marge]

* geharbarricht heeft

* te worden

Alzoe Heyndrick Bruynz. van Druemelen uuyt die lande van Gelderlant hem vervordert
heeft te gaen bliteren¹⁵⁵ langs de landen *ende* nyet tevreden was met dat 't guent
dat hem die lantluyden gaven, maer spitelicken spreekende op die lantluyden *ende*
noch gecommen is voor 't convent ~~h~~ van de regulieren¹⁵⁶ in Heyloe *ende* heeft aldaer een
bruer met een staek gesmeten ter cause¹⁵⁷ daten hij hem nyet genouch geven en woude
ende daer en boeven gedriecht den selven brueder *ende* gedwongen dat hij hem ~~soude~~ moste geven
alle daechs vi stucks broots met zuyvel *ende* noch zekere dieven *ende* gestoelen
gueden * ~~te harbergen~~ al 't welck is contrarie die placate van den *Keyserlycke Majesteit* *ende* wel behoren
gecorrigeert te wesen een andere tot eenen exemple *ende* want schepenen meer geneycht zijn
tot barharthicht dan tot strengheyt van justitie. Soe wijsen wij scepenen bij ~~heer~~ onse *sententien*
diffinityff den voors. Heyndrick Bruynz. gerecht te worden metten zwaerde duer zijn
hals *ende* alzo gebrocht * van den levendige live totter doot. Actum den xxii decembris
anno XV^C XXXVII ter presentie van alle die scepenen *ende* dese executie is opten selven dach voltrocken.

---

¹⁵² Endhoeven = Eindhoven

¹⁵³ vanden Busch = Den Bosch

¹⁵⁴ Druemelen uuyt Gelderlant = Dreumel

¹⁵⁵ bliteren = landlopen

¹⁵⁶ convent van de regulieren = klooster/convent van de religieuzen

¹⁵⁷ ter cause = omdat

Correctie van Lammert Diericz. van Alcaer

[in de marge]

* sonder dat hij den officier
ten kennen gegeven heeft
wye dat hij gelogeert
hadde

* ende selfde kaerse
te brengen voir
dat heyilige eerwaer-
dige bloet, als die
processie gedaen is

Alsoe Lammert Diericz. geconfesseert heeft ~~bin~~ dat hij onwetende gelogeert heeft zeeckere haerdoopte personen * het welck nochtans alzo nyet en behoort *ende* nyet ongecorrigeert en behoort te blijven nyetemin gemerct dat scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strenheyt *ende* rigeur van justicie, soe condempneren hem scepenen dat hij gehouden sal wesen een sonnendach naestcommende te gaen voer die processie blootshoofd ende barrevoets, hebbende een barnde¹⁵⁸ waskaers in zijn handen * *ende* daeren boven alle sonnendachs tuyschen dit *ende* Paeschen eerstcommende te hooren in die groote kerck een devotelicke misse. Ende ingevalle dat hij dit nyet en doet dat hij een geheel jaer gebannen sal wesen uut deser stede van Alcaer *ende* daer binnen 't selve jaer nyet weder in te commen opte *verbeurte* van zijn rechterhandt. Actum opten laetsten in januario anno XV^C acht *ende* dertig stilo *communi*.¹⁵⁹

Correctie van Guyert Jan Mickers

Alzoe Guyert Jansdochter voer ons scepenen der stede van Alcaer buyten pijn *ende* bande van ijseren, bekent heeft haerdoopt te wesen. Ende alzo dit is contrarie die bescreven rechten *ende* nyet en behoort ongecorrigeert te blijven, soe hebben wij scepenen vors. achtervolgende den eysch van den scout deser stede die vors. Guyert Jans gecondempneert, geexecuteert te worden mitten watere *ende* verclaert alle haer goeden verbuert, achtervolgende die placcaten van den Keyserlycke Majesteyt. Actum opten vii^o february anno XV^C XXXVIII stilo *communi* ter presencie van alle de scepenen.

Correctie van Geryt Lourisz.

Alzoe heer Reyer Lourisz. priester *ende* Pieter Lourisz. zijn broeder als die outste *ende* die naeste vrunden van Geryt Lourisz. haeren broeder ons te kennen gegeven hebben aldaer wij collegialiter *vergadert* waeren opte raetkamer deser stede van Alcaer hoe dat die vors. Geryt Lourisz. haer broeder vors. van zobere *ende* quade regimente is *ende* dat hij bij veele *ende* diversche redenen die zij ons geallegeert hebben, dat die selve Geryt Lourisz. onnut, inabel *ende* onbequaem is, om zijn selffs

---

¹⁵⁸ bamde = brandende

¹⁵⁹ stilo *communi* = kalender nieuwjaarsstijl, het jaar begint op 1 januari

goeden te regieren *ende* dat arger is, dat hij gescapen soude wesen duer zijn sobere regimente te *commen* in *toecommende* tijden tot groote miserie, armoet *ende* verdriet, ten *waere* saecke dat ~~hij~~ i hier inne anders versien worde. Soe ist dan wij scout, burgemeesteren.

vonnisblad 46

ende scepenen deser vors. stede van Alcmaer adverteren *ende* waerscouwen eenen ygelicken *ende* elcx bijzondere, dat nyemant van nu voirtaen hem en vervordere eenige *commanscappen* mitten vors. Geryt Lourisz. te doen accorderen noch *overcommen* in eeniger manieren noch tegens den selven Geryt Lourysz. nyet en dobbelen noch en speelen. Ende dat gheen waerden noch waerdinnen hem eenich wijn off bier en tappen dan alleenlick om gereet gelt want men wilt noch en selt daer gheen recht off doen. Gepubliceert opten iii^{en} octobris anno XV^C XXXVIII.

Correcxtie van Catryn Jacopsdochter van Aemsterdam

Alzoe Catryn Jacopsdochter van Aemsterdam hair gevordert heeft te dissoneren¹⁶⁰ Aef Pietersdochter alias Aeff Moycke Zawen mit zekeren injurieuse woorden voor de deure *ende* huys van de voors. Aeff, 't welck tot quade consequentie soude *commen* indien 't nyet gecorrigeert en worde. Ende gemerkt dat scepenen meer geneycht zijn tot barmharticheyt dan tot strenheyt van justitie, zoe *condemneren* scepenen den voors. Catryn Jacops dat zij gehouden sal wesen te staen in de vierscaer bij dat buffet¹⁶¹ en de heuck¹⁶² van haer hoofd wesende *ende* seggende overluydt openbaerlicken dat zij qualijcken *ende* onrechtelicken den voors. Aef geinjurieert *ende* gedisso(a)neert heeft. Seggende mede dat zij van de voornoemde Aef anders nyet en weet dan datter een guet wijff van eeren is *ende* bidden den voors. Aef *om* verghiffenisse *ende* dat gedaen zijnde dat die voors. Catryn gehouden sal wesen van stonden aen een kars van een pont was te brengen in de kercke van Alcmaer voor dat heylige eerwaardige bluet *ende* bidden Godt almachtich dat hij haer voortae verhueden *ende* bescermen wil voor meer alsulcke quade sinnen. Ende dat noch die voors. Catryn gehouden sal wezen den voors. Aeff te vrijen¹⁶³ van haer costen die zij gehadt heeft van haer scriftueren *ende* ~~van~~ haer vrij te houden van haer talman¹⁶⁴, behouden den hier altye zijn recht gepronuncheert¹⁶⁵ den vi^e februarii anno XXXIX stilo *communi* ter presentie van Jordan van Foreest, Jacop Jacopsz., meester Jacop Jansz., Gerryt Jacopsz. *ende* Symon van Veen, scepenen der stede van Alcmaer.

Correctie van Maerten Luycz. van Beveren

¹⁶⁰ dissoneren = kwaad spreken, wanluiden

¹⁶¹ buffet = de plaats waar het gerecht placht te vergaderen: rechtbank, rechttafel, de schrijftafel van de griffier (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/i/WDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=M012024&lemma=buffer>).

¹⁶² heuck = (huik) mantel zonder mouwen, kledingstuk voor zowel mannen vrouwen (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/i/WDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=M026837&lemma=huik>).

¹⁶³ vrijen = vrijwaren

¹⁶⁴ talman = advocaat, pleitbezorger, hij die in rechte voor iemand optreedt (Bron:

<http://www.wnt.inl.nl/i/WDB/search?actie=article&wdb=MNW&id=57036&lemma=talman>).

¹⁶⁵ prononceren/pronunceren = uitspraak doen

uut Vlaenderen^{xiv}

Alzoe Maerten Luycxz. van Beveren uut Vlaenderen voor ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijnende banden van ijseren geconfesseert heeft, hem laten haerdopen *ende* off gegaen heeft zijn kersten doopsel *ende* nyet en gelooft in die heylige sacramenten des outaers¹⁶⁶ ofte insettinge van de heylige kersten kercke, 't welck is *contrarie* die bescreven rechten *ende* nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Soe hebben wij scepenen voors. achtervolgende den eysch van de schout deser stede den voors. Maerten Luycxz. gecondempneert *ende* condempneren mits deser gerecht te worden mitten zwaerde, het lijff op een radt *ende* 't hoeft op een staeck, verclarende alle zijne goeden verbeurt te wesen achtervolgende die placcaten van der *Keyserlycke Majesteyt*.

vonnisblad 47

(Vonnis van Elsgen van Wezel, Marytgen Davidtdochter van Leyden ende Trijntgen Jans van Dulmen van't Sticht van Munster^{xv})

Alzoe Elsgen van Wezel, Marytgen Davidtdochter van Leyden *ende* Trijntgen Jans van Dulmen van 't Sticht van Munster¹⁶⁷ voor ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijnende bande van ijseren geconfesseert *ende* bekent hebben haerdoopt te wesen *ende* nyet en houden noch eenen geloven van die sacramenten des heyligen outaers ofte insettinge van de heylige kersten kercke, 't welck is *contrarie* die beschreven rechten *ende* nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Soe hebben wij scepenen voors., achtervolgende een eysch van den schout deser stede, die voors. Elsje van Wezel, Marytgen Davidts *ende* Thrijntgen Jans gecondempneert *ende* condempneren geexecuteert te worden mitten watere *ende* verclaert alle haerluyder goeden verbeurt achtevolgende die placcaten van der *Keyserlycke Majesteyt*. Actum *ende* dese vier justicien zijnen volbrocht opten vii^e juny anno XV^C negen *ende* dertich.

Correcxie van Jan Claesz. van Soest ende Hironymus Pieterz. van der Goude

Alzoe Jan Claesz. van Soest ende Heroming Pieterz. van der Goude hem vervordert hebben te gaen bidden heur broot deur deze lande rybausgewijs, gesont wesende van lichaeme als 't blijkt, 't welck alzoe nyet en behoort *ende* *contrarie* es die placcaet des *Keyserlycke Majesteyts*. Soe condempneren scepenen dat de selve Jan Claesz. van Soest *ende* Jheronimus Pietersz. voironoemd, scarpelicken *ende* openbaerlicken gegeesselt sullen worden *ende* gesplit in heur naes tot exempel van allen anderen *ende* elcx *bijsonder* gebannen te wesen nae uut wijzen 't placcaet van de *Keyserlycke Majesteyt*. Actum opten iii^{en} novembris XV^C negen *ende* dertich.

---

¹⁶⁶ outaer = altaar

¹⁶⁷ Sticht van Munster = bisdom Munster

Correctie van Claes Jansz. alias Huysman^{xvi}

Alzoe als Claes Jansz. alias Huysman hem zeer ongeregelt gehadt heeft op *ende* tegens die zieckhuysmeesteren tot diversche stonden spreekende zeer onneerlicken *ende* spitelicken opte voors. zieckhuysmeesteren *ende* daeren boven eenige gequest. 't Welck een saeck is van quader consequentie nyet hoorende te lijden in een stede van justicie *ende* alzoe die scout, burgermeesteren *ende* gerechte deser stede meer genegen zijn tot barmherticheyt dan tot rigeur van justicie, bannen den selven Claes Jansz. mits *deser* uut der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien binnen sonnenschijn te *vertrecken* *ende* daer inne nyet weder te *commen*, hij heeft ~~ende~~ eerst *ende* al *voeren* geweest tot *Sinte Pieter* *ende* *Pouwels* tot Roome *ende* daer van goet betooch auctentyck brengt *ende* dat gedaen hebbende te *commen* voir scout, burgermeesteren *ende* gerechte voors. in gespannen vierscaer, blootshoofds biddende deselven gerechte om *vergiffenisse* mitsgaders die zieckhuysmeesteren dan in den tijt wesende indien dat zij begeren daer *present* te wesen *ende* dit al te volbrengen op peyne van zijn hals te *verbueren*. Ende ingevalle die voors. Claes Jansz. yemant hier *over* ter cause van 't gundt des voorscreven is yet misdede met woorden ofte met wercken sal insgelijcx mede *verbueren* zijn hals. Actum opte x^c decembris XV^c XXXX gecondicht¹⁶⁸ voir den volcke.

vonnisblad 48

Correcxie van Katrijn Jacopsdochter geboren van Munster^{xvii}

[in de marge]

* *ende* die aldaer te laeten bliven

Alzoe Katrijn Jacopsdochter van Munster geboren, geconfesseert heeft haerdoopt te wesen, maer 't selve geschiet in haer jonckheyt *ende* daer en boeven, haer man die welcke haer voocht was eenyge haerdoopten gehuyst *ende* geharbarricht heeft, nyette min 't selve wel behoorde te kennen gegeven te hebben, al 't welck is contrarie die placaten van den *Keyserlycke Majesteyt* *ende* nyet en behoort ongecorrigeert te bliven, maer gemerckt die zaeken voers. verhaelt *ende* dat scepenen meer geneycht zijn tot barmharticheyt dan tot rigoer van justitie, zoe *condemneren* scepenen bij advyse van de wijsen *ende* geleerden *ende* bannen den selve Katrijn Jacopsdochter mits desen te bliven binnen die vrijheyte van Alcmaer *ende* daer en buyten nyet te gaen binnen den tijdt van zes jaren opte verbuerte van haer lijff *ende* guet *ende* van stonden om te gaen linnen *ende* barvoedts in de parochiekercke al hier voor dat heylige eerwaardighe ~~heylige~~ sacrament met een barnende waskaers van een halff pont wegende in haer handt * *ende* bidden Godt almachtigh dat zijn godtlicke guetheyt haer vergeven wil, 't selve dat zij tegen hem *ende* de *Keyserlycke Majesteyt* gedaen heeft *ende* den eersten recht dach ofte vergaerdach daerna te *commen* voor scout burgermeesteren *ende* scepenen collegialiter vergaedert zijnde opter stedehuys omme heur mede te bidden om vergiffenisse, 't selve zij tegens die justitie gedaen heeft. Ende daer en boeven alle vrijdaechs een jaer lange duerende te hoeren een misse op haer knyen in de selve parochiekercke *ende* daer guede kennisse

---

¹⁶⁸ gecondicht = afgekondigd

of te bringen van twee wittachtige¹⁶⁹ gethuygen. Ende dit altemael op pene van ghegeeselt te worden zoe dick ende menichwerf als ~~bij~~ zij daer over bevonden wordt gheen misse op vrijdaechs gehoert te hebben. Actum opten xiiii en februarii XV^C ende veertich stilo *communi*.

**Correctie van Wijnant Pietersz. ende Anthoenis Jansz.
beyde van Leyden^{xviii}**

Alzoe Wijnant Pietersz. ende Anthoenis Jansz. beyde van Leyden heur vervordert hebben te stelen tot diversche plaetsen nae dat zij tot anderen tijden in gevangenisse geweest zijn, 't welck nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Ende want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe *condempneren* scepenen mits desen, te weten die voors. ¶ Wijnant Pietersz. ~~ende~~ zijn beyde oogen uutgedopt¹⁷⁰ te wesen ende die voors. Anthoenis Jansz. ~~beyde~~ binnen xiiii daegen te trecken uut die jurisdictie ende vrijheyd deser stede van Alcmaer ende daer *nymmermeer* weder inne te *commen* opte verbuerte van huer lijff ende goet. Actum opten vi^{en} aprilis XV^C veertich naer Paeschen.

Correctie van Garbrant Gabbisz. van der Scelling^{xix171}

Alzoe Garbrant Gabbisz. van der Scelling voir ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijn ~~ende~~ banden van ijseren geconfesseert heeft hem laeten haerdoopen ~~ende~~ offgegaen heeft zijn kersten doopsel ~~ende~~ nyet en gelooft in dat heylige sacrament~~en~~ des outaars ofte insettinge van de heylige kersten kercke, 't welck is contrarie die bescreven rechten ~~ende~~ nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Soe hebben wij scepenen *voirnoemd* achtervolgende zijn eygen confessie g den voirs. Garbrant Gabbisz. gecondempneert ~~ende~~ condempneren mits desen gerecht te worden mitte zwaerde, het lijff op een radt ~~ende~~ 't hoeft op een staeck, *verclarende* alle zijn goeden mede *verbuert* te wesen achtervolgende die placcaten van der *Keyserlykcke Majesteit*. Actum opten xvi^e aprilis XV^C ende veertich.

**Correctie van Stijntgen Jan Mickens weduwe, Geert Jans haer
dochter van Alcmaer ende Griet Jacopsdr. van Langedijck**

[vonnisblad 49](#)

**(Vonnis van Stijntgen Jan Mickens weduwe, Geert Jans haer dochter ende
Griet Jacopsdr. van Langedijck^{xx})**

van Alcmaer

---

¹⁶⁹ wittachtig = wettige

¹⁷⁰ uutgedopt = uitgelepeld

¹⁷¹ vander Scelling = van Terschelling

Alzoe Stijntgen Jan Mickens weduwe, Geert Jans haer dochter ende Griet Jacobsdr. van Langedijck voer ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijnende banden van ijseren geconfesseert hebben haerdoopt te wesen ende of gegaen hebben huer kersten doopsel ende nyet en geloven in dat heylige sacramenten des outaers ofte insettinge van de heylige kersten kercke ende daer en boven die voors. Stijntgen Willems ende wetende gelogeert heeft den gehaerdoopten 't welck is contrarie die ~~placcaten~~ bescreven rechten ende placcaten der Keyserlycke Majesteyt ende nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Soe hebben wij scepenen voirnoemd achtervolgende ~~huer eigen~~ een ygelicken haer selffe confessie den voors. Stijntgen, Geert Jansdochter haer dochter ende Griet Jacobsdr. van Langedijck gecondempneert ende condempneren mits desen geexecuteert te worden mitten watere van der levendige lijve totter doot ende verclaert alle haer goeden verbuert te wesen achtervolgende die placcaten van der Keyserlycke Majesteyt. Actum opten xvi^{en} aprilis XV^C veertich.

Correctie van Claes Willemsz. poirter¹⁷² van Alcmaer

Alsoe als Claes Willemsz. hem vervordert heeft omtrent mey laestgeleden te comen voer die duere van Claes Cornelisz. zijn susters man ende heeft die duer geweldelicke opgelopen ende dat nyet genoegh wesende is, die selve Claes Willemsz. is wederomme gecommen ten huuse van de vors. Claes Cornelisz. in der middernacht omtrent den xv^{en} dach van november laestgeleden ende in huys wesende heeft zijn suster gesmeten ende haer doeck van hoer hoeft getrocken binnen haer eygen huys ende driechde haer man 't hart off te steecken ende daer en boven groote vyleynicheyt ende rumoer maeckende binnenshuys, 't welck een saeck is van quader consequentie nyet hoorende te lijden in een stede van justitie. Ende alsoe scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justitie soe wijsen scepenen bij hoer diffinitive sententie dat die vors. Claes Willemsz. scerpelicken ende openbaerlicken sal worden gegeesselt tot exempel van allen anderen ende gebannen te wesen uut der stede van Alcmaer ende jurisdictie van dien den tijt van vijff jaeren, binnen sonnenschijn te vertrecken ende daerinne binnen die vors. vijff jaeren nyet weder te comen opte verbuernisse van zijn hals. Ende ingevalle die vors. Claes Willemsz. yemant hier over ter cause van 't gundt des voirs. is yet misdede met woorden ofte met wercken sal insgelijcx mede verbueren zijn hals. Actum opten xiii^{en} decembris anno XV^C ende veertich.

Correctie van Mary Mijess

[vonnisblad 50](#)

Alsoe Mary Mijensdr. tot diversche stonden angehouden heeft ende gelogeert heeft zeeckere dieven ende rabauwen die welcke geexecuteert

---

¹⁷² poirter = ingezetene van een stad, hij woonde binnen de poorten

zijn *ende* hier en komen noch andere *zeeckere* dieven *ende* rabauwen gelogeert die welcke die glasen uutgesmeten hebben tot *diversche* huysen 't welck een saeck is die nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Ende alsoe die scout, burgermeesteren *ende* gerechte der stede van Alcmaer meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justitie bannen die vors. Mary Mijensdr. mits desen uut der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien haer leven lang binnen sonnenschijn te *vertrecken* *ende* daer inne nyet weder te *commen* op verbuernisse van haer rechterhandt. Actum opten xvi^e decembris anno XV^c *ende* veertich

Correctie van Jan Almersz.

Alsoe R Dierick Jansz. als oom van Jan Almersz. *meester* Geryt Aelbertsz. *ende* Kathrijn Willemsdochter als naeste vrunden *ende* magen van de voors. Jan Almersz. ons te kennen gegeven hebben aldaer wij collegialiter *vergaedert* waeren opte raetkamer deser stede van Alcmaer hoe dat die voors. Jan Almersz. van zobere *ende* quaede regimente is *ende* dat hij bij veele *ende* *diversche* redene die zij ons geallegeert hebben dat de selve Jan Almersz. inabel *ende* onbequaem is *omme* zijn selfs goeden te regieren *ende* dat arger is dat hij gescaepen soude wesen deur zijn sobere regimente te *commen* in *toecommende* tijden tot groote misserie, armoet *ende* *verdriet*, ten waere saecke dat hier inne anders *versien* worde, soe ist dat wij scout, burgermeesteren *ende* scepenen deser vors. stede van Alcmaer *adverteren* *ende* waerscouwen eenen ygelicken *ende* elcx bijzonder dat nyemant van nu voirtaen hem en *vervordere* eenige coopmanscappen mitte vors. Jan Almersz. te doen accorderen noch *overcommen* in eeniger manieren, noch tegens den selven Jan Almersz. nyet en dobbelen noch en spelen *ende* dat geen waerden noch waerdinnen hem eenich wijn ofte bier en tappen dan alleenlick om greeet gelt, want men wilt noch en selt daer geen recht off doen. Gepubliceert opte xiii^e january XV^c een *ende* veertich stilo *communi*

[vonnisblad 51](#)

Correctie van Griete Fransdochter van Alcmaer^{xxi}

Alzoe Griete Fransdochter van Alcmaer voor ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijn *ende* banden van ijseren¹⁷³ geconfesseert heeft haerdoopt te wesen *ende* offgegaen heeft huer kersten doopsel *ende* nyet en geloof in dat heylige sacrament des outaars ofte insettinge van de heylige kersten kercke, 't welck is contrarie die bescreven rechten *ende* nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Soe hebben wij scepenen *voirnoemd* achtervolgende haer eygen confessie den voirs. Griete Fransdochter gecondempneert *ende* *condempneren* mits desen geexecuteert te worden mitten watere van der levendige lijve totter doot *ende* *verclaert* alle huer goeden verbuert te wesen achtervolgende

---

¹⁷³ buyten pijn *ende* banden van ijseren = zonder foltering

die placcaten van der Keyserlycke Majesteyt. Actum opten xvii^e in februario anno XV^c een ende veertich stilo communi

Correctie van Lucie Diericxdochter die biscops dochter

Alzoe Lucie Diericxdochter haer vervordert heeft bij nachte dieffelicken te willen steelen pruymen, peren *ender* ander oeft *ende* noch dat arger is heeft hier en boven over echt gewonnen een kint bij eenen Pieter van Amerswoort. 't Welck een saecke is die nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Maer gemerct dat scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot riguer van justicie, soe condempneren scepenen dat die voors. Lucie Diericxdr. op morgen gaen sal voor die hoogemis in de parochiekercke alhier voor dat heylige eerwaardige sacrament met een waskaersse van een pont *ende* die aldaer te laeten blijven *ende* die heele hoogemis te hooren op haar knyen, biddende Godt almachtich dat zijn godtlicke goetheyt haer *vergeven* wil, 't selve dat zij tegen hem gedaen heeft. Ende te geven in handen van onsen scout vier Karolusguldens *ende* daer en boven xii½ stuivers van sluytgelt *ende* Jan Heyndricxz. die boode vi stuivers van costgelt. Ende indien Lucie Diericxd. 't selve feyt meer doet, 't zij bij wye dattet is in onecht *ende* daer over bevonden worde soe sal zij gecorrigeert worden tot meerder correctie. Actum gepronuncheert opte raedtcamer deser stede in *presencie* van Lucie Diericxdr. voors. *ende* haer vrunden. den ix^e augusti anno XV^c een ende veertich

vonnisblad 52

6460

Correctie van Jacob Joosten van Zottingen in Vlaenderen

[in de marge]

* *ende* daer inne nyet weder te comen

Alsoe als Jacob Joosten van Zottingen uut Vlaenderen hem *vervordert* heeft te *commen* binnen der stede van Alcmaer tot een scamel vrou leggende in haer bedde *ende* heeft haer vysen opgegeten *ende* een cleyn meysken binnen den voors. huysse wesende onder sijn clederkens getast *ende* hier en boven voor die **duer van colen op die waert**¹⁷⁴ zeer qualicken gesproecken, hem uut geeycht¹⁷⁵ omme sijn lijff te benemen. 't Welck saecken sijn van quader consequentie nyet hoorende te lijden in een stede van justicie. Ende alsoe scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen bij haer diffinitive sentencie dat de voors. Jacob Joosten scerpelicken *ende* openbaerlicken sal worden gegeesselt tot exempel van allen anderen *ende* gebannen te wesen uut der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien leven lang *ende* terstont

---

¹⁷⁴ **duer van colen op die waert** =

¹⁷⁵ uut geeycht = iemand gebieden naar buiten te komen

uut die stede van Alcmaer *ende* jurisdictie te gaen te gaen * op die verbuernisse van zijn lijff *ende* goet. Actum den vii^e septembris anno XV^C XLI.

Correctie van Willem Diericxz. die zoon van Dirck Screyer

Alsoe Willem Diericxz. van Alcmaer oudt omtrent xiii jaeren hem *vervordert* heeft te gaen stelen binnen der stede van Alcmaer zeecker gelt, linten *ende* ballen¹⁷⁶, 't welck een saeck is die nyet en behoort ongecorrigeert te blijven *ende* 't selve geconfesseert heeft buyten ijser *ende* banden, maer gemerct dat hij zeer jong is *ende* ~~sc oick~~ nyet geweest en is in handen van eenige officiers, gemerct oick dat scepenen meer geneicht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen voor recht dat die voirs. Willem Diericxz. wel scerpelicke gegeesselt sal wesen in *presentie* van scout *ende* scepenen deser stede. Actum den xv^e novembris XV^C een *ende* veertich.

Correctie van Symon Aerntsz. van Alcmaer

Alsoe Symon Aerntsz. van Alcmaer hem *vervordert* heeft te gaen stelen binnen der stede van Alcmaer zeecker gelt *ende* linten *ende* ballen, 't welck een saecke is die nyet en behoort ongecorrigeert te blijven *ende* 't selve geconfesseert heeft buyten ijser *ende* banden. Maer gemerct dat hij zeer jong is *ende* noyt geweest en is in handen van eenige officiers, gemerct oick dat scepenen meer geneycht zijn tot barmhertigheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen voir recht dat die voirs. Symon Aerntsz. wel scerpelicken gegeesselt sal wesen in *presentie* van scout *ende* scepenen deser stede. Actum deser xx^{en} decembris anno XV^C een *ende* veertich.

[in de marge]

* een vrou

Correctie van Pieter Fransz. uut Noortbeverlant¹⁷⁷ ende Jan Pietersz. van Ranssen¹⁷⁸ in Brabant

Alzoe Pieter Fransz. uut Noortbeverlant hem *vervordert* heeft alhier t' Alcmaer te *commen* ~~see is~~ bij hem gevonden is ~~gewe~~ een borse met ix ofte x *stuivers* die welcke * bekent heeft ~~is geweest een ander toe te behooren~~ *ende* alzoe Jan Pietersz. van Ranssen in Brabant

vonnisblad 53

hem mede *vervordert* heeft te *commen* in Alcmaer *ende* een leechganger¹⁷⁹

---

¹⁷⁶ linten *ende* ballen = gereedschappen van de landmeter (Bron: Practijck des lantmetens: leerende alle rechte *ende* cromsijdige landen .. Door Johan Sems, Jan Pietersz Dou, blz. 404) of linten (stof) *ende* ballen (bal of kogel).

¹⁷⁷ Noordbeverlant = Noord-Beveland

¹⁷⁸ Ranssen in Brabant = dit zou de plaats Rhenense, Renswoude kunnen zijn? (Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Renswoude>).

is, 't welck is contrarie die placcaten van der Keyserlijcke Majesteyt. Ende want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie ende gemerct zijluyden -jong zijn ende- noyt in officiers handen geweest zijn. Soe wijzen scepenen voir recht dat die voirs. Pieter Fransz. ende Jan Pietersz. voirnoemd voir dese reyse malcanderen scerpelicken geeselen sullen in presentie van scout ende scepenen deser stede. Actum den XXIIIe aprilis anno XV^C XLI.

Renunciatie van de voochdijschap

Correctie van Frans Jansz. opte Helling

Alzoe Frans Jansz. opte Helling alhier gecommen is met sijn selffs wille ende consent opten raedtcamer aldaer wij collegialiter vergadert waeren. ----- te kennen gevende hoe dat hij bij zeeckere veele ende diversche redenen inabel ende onbequam is zijn selffs goeden te regeren ende dat arger is dat hij ende zijne kinderen gescaepen soude wesen te commen tot grooter miserie ende allende ten waere dat hier anders nyet inne voirsien worde. Soe eist dat wij scout, burgermeesteren ende scepenen deser stede van Alcmaer adverteren ende waerschouwen eenen yegelicken ende elck bijzondere dat van nu voirt an nyemant hem vervordere eenige coopmanscappen metten voirs. Frans Jansz. te doen accorderen noch over commen in eeniger manieren. Ende voirt dat gheenen waerden ofte waerdinnen hem eenige wijn ofte bier tappen, want men sal daer gheen recht off doen. Actum den v^e septembris anno XV^C XLI voirden volcke gepubliceert.

Correctie van Cent¹⁸⁰ Thomasz. van Ouwerkerck¹⁸¹

Alzoe Cent Thomas van Ouwerkerck voor ons scepenen van Alcmaer buyten pijn ende banden van ijseren geconfesseert heeft gestolen te hebben zeecker ijserwerck toebehoerende deser stede ende 't selve ijserwerck vercoft heeft ende noch van zeeckere dieverie die hij geheelt heeft. 't Welck saecken zijn van quader consequentie die men in een stede van justicie nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven. Maer gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen voir recht dat die voirs. Cent Thomas wel scarpelicken geseselt sal worden tot exempel van allen anderen ende eeuwelicken gebannen te wesen uut der stede ende jurisdictie van Alcmaer ende daer inne nyet weder te commen op verbuernisse van zijn lijff ende goet ende binnen sonneschijn uut deser stede ende vrijheyt van Alcmaer te gaen. Actum den x^e octobris anno XV^C XLI.

---

¹⁷⁹ leechganger = vagebond (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=MNW&id=25303&lemma=leechganger>).

¹⁸⁰ Cent is afkorting van de naam Vincentius

¹⁸¹ Ouwerkerck = Oudekerk (Bron: http://nl.wikipedia.org/wiki/Oudekerk_aan_den_IJssel).

Correctie van Griet Jans int Hackebort

Alsoe Griet Jansdochter waerdinne in 't Hackebort¹⁸² haer *vervordert* heeft te gaen binnen den huysen van Anna Claes Jellendochter bedrijvende aldaer zeeckere groote onstuyerichheyden *ende* dat om rechts willen staende in rechte¹⁸³ tegens den *voirnoemde* Anna, crabbende¹⁸⁴ den *voirnoemde* Anna op haer handt alsoe dat zij bloede *ende* zeer vileynichlicken spreekende, 't welck zaecken zijn van quader consequentie dien men in een stede van justicie nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven, maer gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren scepenen dat die *voirnoemde* Griet Jans sal draegen den steenen om haer hals tot an die Roo Steen toe *ende* alsoe wederom comende mette voirs. steenen om haer hals an 't stadthuys toe *ende* dat gedaen wesende, dat se gaen sal in de vierscaer *ende* bidden den gerechte omme *vergiffenisse* *ende* hier en boven die scout van Alcmaer te betalen vier Karolusgulden. *Ende* ingevalle die voirs. Griet Jans den voirs. Anna hier over ter cause van 't gundt des voirscreven is yet misdede met woorden ofte met wercken dat se *verbueren* haer lijff *ende* goet. Actum den ix^e novembris anno XV^c XLII.

~~Alsoe Janneken Wabbis van Mechelen *ende* Griete Ouwen van Wachter¹⁸⁵ in Brabant~~

Correctie van Jan van den Dale alias Jans van Cortrijck, Pieter Jorisz. van Attenhoven alias Geest van Haer, Jan Mathijsz. van Loenen alias Quistgelt¹⁸⁶

[in de marge]

* met hem vieren off sessen

* tot exempel van allen anderen

---

¹⁸² De term 'hakkebord' wordt in het Nederlands gebruikt benaming voor een trapeziumvormige citer zoals die in Nederland wel gebruikt wordt. Een hakkebord bestaat uit een trapeziumvormige kast, waarover veel snaren zijn gespannen. Op deze snaren wordt met een vilten hamertje of een klepel geslagen.

¹⁸³ staende in rechte = in je recht staan, gelijk hebben

¹⁸⁴ crabbende = krabben

¹⁸⁵ Wachter in Brabant = Wechter of Werchter, een deelgemeente van Rotselaar, een dorp in de Belgische provincie Vlaams-Brabant. De plaats ligt aan de samenvloeiing van de Dijle en de Demer (Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Werchter>).

¹⁸⁶ quist = te gronde gaan, verderf (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=MNW&id=44952&lemma=Quist>)

Alsoe Jan vanden Dale *alias* Jans van Cortrijck, Pieter Jorisz. van Attenhoven¹⁸⁷ *alias* Geest van Haer *ende* Jan Mathijsz. van Loenen *alias* Quistgelt voor ons scepenen van Alcmaer buyten pijn *ende* banden van ijseren geconfesseert hebben te gaen blijteren * crijsknechtsgewijs langs die landen *ende* zeeckere dorpen als te weten Heyloo, Egmont Binnen, Egmont opte Hoeve tot Bergen, Coedijck ~~*ende meer andere plaatse*~~, Outdorp tot die vrouwen, broeders *ende* elders bedrijvende groote fortsen *ende* geweld, spreekende zeere vileynichlicken op die lantluyden *ende* gelt eyschende van de lantluyden of zij en wilde nyet wech gaen, al 't welck is contrarie die placcaten van de Keyserlijke Majesteyt *ende* nyet en behoirt ongestraft te zijn in een stede van justicie * Ende gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justitie. Soe condempneren scepenen bij heur sentencie diffinityf dat die voors. drie personen gerecht sullen wesen mitten zwaerde deur heur hals *ende* alsoe te brengen van der levende lijve totter doot 't lijf op een rat *ende* 't hoofd op een staeck *ende* die heur goeden geconfisqueert jegens die Keyserlijke Majesteyt. Actum den xiii^e novembris anno XV^C twee *ende* veertich.

[in de marge]

* in een stede van justitie

Alsoe Janneken Wabbis van Mechelen en Griete Ouwendr. van Wachter in Brabant voor ons scepenen geconfesseert hebben angehouden te hebben zeeckere leechgangers *ende* vagabonden *ende* van hemluyden genoten te hebben, 't welck nyet en behoirt ongestraft te blijven * tot exempel van allen anderen, maer gemerct scepenen meer geneicht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe wijsen scepenen voor recht dat die voirs. vrouwen gebannen sullen wesen uut der stede *ende* jurisdictie van Alcmaer *ende* voor sonnenschijn daer uut te gaen *ende* nyet weder daer binnen te *commen* ten eeuwigen daegen op *verbuernisse* van lijff *ende* goet. Actum voors.

[vonnisblad 56](#)

Correcxie van Blanck Jan *alias* Seldenrijck

[in de marge]

* bannissement¹⁸⁸

---

¹⁸⁷ Attenhoven is een dorp in de Belgische provincie Vlaams-Brabant en een deelgemeente van de stad Landen (Bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Attenhoven>).

¹⁸⁸ bannissement = verbanning, ballingschap

Alzoe Jan Jansz. alias Blanck Jan of Seldenrijck hem vervordert heeft te gaen mit andere gesellen omme opte van de lantluyden te gaen.

Correctie van Jan Jansz. alias Blanck Jan of Seldenrijck

Alzoe Jan Jansz. *alias* Blanck Jan of Seldenrijck hem *vervordert* heeft te gaen met meer andere gesellen ten huysse van een lantman *ende* aldaer gegeten heeft sonder dat men 't selve hem gaven of dat hij daer eenige betalingen * voir gedaen heeft, 't welck nyet en behoirt ongestraft te blijven om quade consequentie daer uut te *commen* *ende* want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe wijsen scepenen voir recht dat die voirs. Jan Jansz. wel scarpelicken gegeesselt sal worden tot exempel van allen anderen *ende* voirt gebannen te wesen uut der stede *ende* jurisdisctie van Alcmaer ten eeuwige daegen *ende* binnen sonnenschijn daer uut te gaen *ende* daer inne nyet weder te *commen* opte *verbuerte* van zijn rechterhandt. Actum den xi^e in januario anno XV^C XLIII stilo *communi*.

Correctie van Cornelis Willemsz. Baeckman

Alzoe Cornelis Willemsz. eerst bij schout *ende* burgermeesteren der stede van Alcmaer van zijn huysvrouwe gescheyden is van goeden 't welck provisoer¹⁸⁹ *ende* deecken van Haerlem geratificeert *ende* geaprobeert¹⁹⁰ hebben *ende* nae bij de provisoer *ende* deecken voirs. van den bloede *ende* oick bij de *voirnoemde* burgermeesteren hem *verboden* is op die correctie van der stede, zijn huysvrou noch haer goeden te roeren noch te misdoen met woorden noch met wercken. Nyet tegenstaende soe heeft hij hem *over* 't voirs. verbot *vervordert* te *commen* binnen haer selfs huys met armoede *ende* heeft zijne voirs. huysvrou onmanierlicken gehandelt met stooten *ende* in haer keel vattende achtervolgende die getuygen daerop gehoirt, d'welck saken zijn van quader consequentie die men in een stadt van justicie

vonnisblad 57

[in de marge]

* *stuivers denieren* scout dese vi *gulden*

behoirt te straffen tot exempel van allen anderen. Ende gemerct dat scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren scepenen dat Cornelis Willemsz. *voirnoemd* binnen sonnenschijn gebannen sal wesen een geheel jaer uut der

---

¹⁸⁹ provisoer = geestelijk rechter, bestuurder van armentehuis of kindertehuis

¹⁹⁰ approberen = goedkeuren, inwilligen

stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien *ende* daer inne nyet weder te *commen* op *verbuernisse* van zijn rechterhandt *ende* hier en boven een bedevaert te doen tot *Sint* Ariaens in Vlaenderen *ende* nyet binnen die jurisdictie van Alcmaer te *commen*, hij en heeft die bedevaert gedaen, daer van goet betoech auctentyck off brengende *ende* te betalen tot emende die schout van Alcmaer ses Karolusguldens gereet gelt, *ende* die stede van Alcmaer vier duysent steens *ende* twee hoet calcx *ende* gecondempneert in de costen. Ende als hij weder binnen Alcmaer compt, soe sal hij gehouden wesen te *commen* in gespannen viersaere voor schout, burgermeesteren *ende* gerechte van Alcmaer *ende* bidden den gerechte om *verghiffenisse* dan inder-tijt wesende. Ende ingevalle die voirs. Cornelis Willemsz. zijne voirs. huysvrouwe ofte yemant anders hier *over ter* cause van 't gundt des voirs. is yet misdede met woorden ofte met wercken, sal hij *verbueren* zijn lijff *ende* goet. Actum den xvi^{en} in februario anno XV^C drie *ende* veertich stilo *communi*.

Correctie van Marytgen Huygen van Hazerwou¹⁹¹

[in de marge]
al *achtervolgende* die getuygen
daerop gehoirt

binnen sonnenschijn

Alsoe Marytgen Huygen van Hazerwou groote onstuyerecheyt bedreven heeft in 't heylige geesthuys van snyrten *ende* zeer vyleynlicken spreekende *ende* dreychde die vaer¹⁹² van 't voirs. 't gasthuys te steecken, 't welck saken zijn van quader consequentie, die men in een stadt van justicie behoirt te straffen, waer gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren scepenen dat die *voirnoemde* Marytgen sal draegen den steenen om haer hals tot ande Roo Steen¹⁹³ toe *ende* alsoe wederom *commende* mette voirs. steenen om haer hals an 't stadthuys toe, *ende* hyer en boven gebannen te wesen uut der stede vrijheyt van Alcmaer drie jaeren lang, opte *verbuerte* indien zij binnen den voirs. drie jaeren weder binnen die vrijheyt van Alcmaer compt op haer rechterhandt. Actum den vii^{en} in meye XV^C drie *ende* veertich.

[vonnisblad 58](#)

Correctie van Baeffe Joris alias Baeffgen Thijssen *ende* Anna Thijssen haer dochter

---

¹⁹¹ Hazerwou = Hazerswoude

¹⁹² vaer = vader

¹⁹³ Roo Steen = Rode Steen

Alsoe Baeff Joris alias Baeffgen Thijssen zeeckere *personen* angehouden heeft ~~h~~ besmet met dyeverije *ende* alsoe Anna Thijssen haer dochter mede bekende genut gehadt te hebben van zeeckere gestolen goeden 't welke al saecken zijn die nyet ongestraft behoiren te blijven. Ende want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie *ende* die voors. twee vrouwepersonen hoer eerste reyse is *ende* noyt in 's heeren handen geweest hebben, soe condempneren scepenen die voors. twee vrouwen ~~+~~ te saemen te staen, een halff ure lang op die caeck¹⁹⁴ *ende* binnen sonnenschijn te gaen uut der stedevrijhey van Alcmaer *ende* daer inne nyet weder te *commen* tot eeuwigen daegen opte *verbuerte* van haer lijven *ende* goeden, mits betalende den officier acht Karolusgulden voor die costen van de gevangnisse. Actum den vii^{en} in meye XV^C drie *ende* veertich.

Correctie van Zevyer Jansz. ketelboeter

Alzoe Zevyer Jansz. ketelboeter¹⁹⁵ gedefraudeert¹⁹⁶ heeft die wijn excijsse, *verexcijssende* een vat Hamburger biers *ende* 't selve bij de gezworen bierdraegers op doende *ende* bevonden Romenye.¹⁹⁷ Ende, want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren scepenen den *voornoemde* Zevyer Jansz. te betalen tot behoeff van de fortificacie¹⁹⁸ der stede van Alcmaer de *somme* van twaelff Karolusgulden 't stuck tot twintich stuvers *ende* daer en boven te betalen in handen van den officier thien Karolusgulden mits voor al betalende de prijs van de Romenye *ende* dese voirs. pennynge te betalen binnen acht daegen. Actum den v^{en} julii XV^C XLIII.

[vonnisblad 59](#)

Correcxie ~~Confessie~~ van meester Heyndrick Busckvarcken gebooren van Bruesel^{xxii}

[in de marge]

^ geweest

+ 't lichaem begraven te worden

---

¹⁹⁴ op die caeck = caeck is schandpaal

¹⁹⁵ ketelboeter = ketellapper, koperslager

¹⁹⁶ defrauderen = bedrieglijk handelen, het land te kort doen door in- of uitgaande rechten te ontduiken

¹⁹⁷ Romeyne = biersoort

¹⁹⁸ fortificacie = versterking

opte gewijde aerde

Alzoe meester Heyndrick Busckvarcken van Bruessel voor ons scepenen der stede van Alcmaer buyten pijn *ende* banden van ijseren geconfesseert heeft hem laeten haerdoopen *ende* of gegaen heeft sijn kersten doopsel ~~ende van die sacramenten qualick be.olen heeft~~ nyette min 't hem leedt is dat hij bedrogen is $\wedge$ *ende* gelooft dat een guet karstenmensch schulden is te geloven, hoe wel ~~dat .... hare~~ dattet nochtans nyet behoirt ongecorrigeert te wesen dat hij gehaerdoopt is *ende* want scepenen meer geneycht zijn tot barharticheyt dan tot strenckheyt van justitie ~~zoe en wijsen scepenen voor recht ende verordeneren~~ midt desen den voors. *meester* Heyndrick gerecht te worden metten zwaerd duer zijn hals van de levendige lijve totter doot + *ende* zijn gueden geconfisqueert te wesen tot 's keysers proufijt Actum den xxiii^{en} january anno XV^C XLIII stilo *communi*.

Achtervolgende die confessie van Pieter Diericxz. bontwerker
Soe *ende* nae alle bescheyt dat scepenen gesien *ende* gehoort hebben, soe wijsen scepenen bij hoer senten(*tiën*)

Correctie van Pieter Diericxz. bontwerker poirter van Alcmaer^{xxiii}

Naer alle bescheyt *ende* getuygenissen bij scepenen gesien *ende* gehoirt, Soe wijsen scepenen bij hoer sententiën diffinityff, dat Pieter Diericxz. bontwerker een geheel jaer van nu voirdan alle sonnendaechs *ende* andere hoogtijden die hoogemisse *ende* preken hooren sal binnen die parochiekercke van Alcmaer, *ende* ingevalle hij in gebreecke gevonden wordt, sal elcke reyse *verbueren* een Karolusgulden (ten waere dat hij oorloff hadde van den officier) d'een helft tot proffijt van de parochiekerck *ende* d'ander helft tot proffijt van den scout *ende* voorts in emende te betaelen in handen van den officier XII Karolusgulden 't stuck tot twintich stivers op twee die eerste halff jaeren nae datum van dese, actum den ~~xxiii~~ achtsten aprilis anno XV^C XLIII stilo *communi* ter *presencie* van alle die scepenen sonder Baert Jeliz., bij voer gaende clockgeluyt.

Correctie van Laurus Cornelisz. kistemaker ende Jans Diericxz. wever.

Naer alle bescheyt *ende* getuygenissen gesien *ende* gehoort soe
etc.

vonnisblad 60

Wijsen scepenen voir recht, dat Laurus Cornelisz. kistemaker *ende* Joris Diericxz. wever tuyschen dit *ende* Alreheyligen eerstcommende alle sondaechs *ende* andere hochtijden binnen die parochiekercke van Alcmaer die hoogemisse *ende* preken hooren sullen opte *verbueren* van een Karolusgulden, soe dick¹⁹⁹ als yemant

---

¹⁹⁹ soe dick = zo vaak, dikwijls

van hem beyden daer over bevonden wordt *ende* ingebreecke geweest sal hebben ten waere bij ~~consent~~ van den officier als voeren *ende* te appliceren als boven *ende* hier en boven elcx te betalen in handen van den officier twee Karolusgulden op Sint Jacop eerstcommende. Actum voors.

Correctie van Willem Pietersz. messemaker.

Naer alle besceyt *ende* getuygenissen gesien *ende* gehoord. Soe wijsen scepenen voir recht dat Willem Pietersz. messemaker twee jaeren lanck nae datum van desen binnen Alcaer gebannen sal wesen *ende* binnen de selve twee jaeren nyet uut der *voirs*. stede te ~~moege~~ gaen buyten consent van den officier, opte verbuerte van zijn rechterhant voor d'eerste reyse *ende* daernaer opte verbuernisse van zijn lijff *ende* goet. *Ende* hier en boven te betalen tot proffijjt van den officier veerthien Karolusgulden op twee halve jaeren nae datum van dese. Actum *voirs*.

Correctie van Philips Jacopsz.

Naer alle besceyt *ende* getuygenissen gesien *ende* gehoord. Soe wijsen scepenen voor recht dat Philips Jacopsz. van nu vordan een geheel jaer lang alle sondaechs *ende* andere hoochtijden die hoogemisse *ende* preken hooren sal binnen die parochie - kercke van Alcaer opte verbuerte van elcke reyse een Karolusgulden ten waere hij oorloff hadde van den officier *ende* te appliceren als boven, *ende* bannen den selven Philips Jacopsz. een geheel jaer nae datum van desen binnen der stede-vrijheyt van Alcaer *ende* daer nyet uut te gaen, sonder consent van den officier, opte pene van elcke reyses Karolusguldens, d'een helft te gaen tot proffijjt van de parochiekercke van Alcaer *ende* d'ander helft tot behoef van den officier. *Ende* hier en boven te betalen in emende in handen van den scout thien Karolusgulden op twee halff jaeren eerstcommende. Actum voors.

vonnisblad 61

Scepenen wijsen voir recht alsoe Frans Jansz. backer uut der stede is om zijn broot te winnen. Soe nemen scepenen hoer steech²⁰⁰.

[in de marge]
de scout heeft gerenuncheert
voor die voornoemde scepenen
van dese appellacie

---

²⁰⁰ steech = pad (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=MNW&id=54865&lemma=steech>).

Op alle welcke voors. vonnissen die scout van Alcmaer geappelleert heeft voor 't Hof van Hollant.

Scepen wijsen voir recht dat Louris Cornelisz. kistemaker ende Jans Diericxz. wever, gaen sullen op hantasting ende tot vermaninge van den scout weder in te commen ende dat Pieter Diericxz., Willem Pietersz. ende Philips Jacopsz. voornoemd sullen blijven in bewaerder hant. Actum voors. mij jegenwoordich.

J. Teylingen

Correctie van Frans Jansz. backer.

Waer alle besceyt ende getuygenissen gesien ende gehoord, soe wijsen scepenen voor recht dat Frans Jansz. backer nae acht daegen naedat hij binnen Alcmaer gecommen sal wesen een geheel jaer alle sondaechs ende andere hoochtijden die hoogemisse ende preken te hooren binnen die parochie van Alcmaer opte verbuerte soe wanneer hij contrarie bevonden wordt t'elcke reyse een Karolusgulden of ten waere hij consent hadde van den officier, d'een helft tot proffijt van de parochiekerck van Alcmaer ende d'ander helft tot behoeff van de schout ende hier en boven te betalen in handen van den officier ses Karolusgulden op twee halve jaeren eerstcommende nae datum van desen. Actum voors. mij jegenwoordich.

J. Teylingen

vonnisblad 62

Correctie van Leonaert die scoutendienaer

[in de marge]
^ vergouden²⁰¹ dwarsnacht²⁰²

Alsoe Leonaert Jansz. die schoutendienaer bij nachte gewont heeft eenen genaempt Langedijck, die welcke tot hem riep dat hij zijn buyerman was en heeft nochtans nyet opgehouden hem te quetsen ende alsoe 't selve nyet en behoirt ongecorrigeert te blijven in een stede van justicie, soe wijsen scepenen voir recht bij heur sententiën diffinityff (gemerct scepenen nyet gebleken is van de lazarus)²⁰³ dat die voors. Leonaert binnen sonnenschijn gebannen sal wesen twee jaeren lanck uuter stede van Alcmaer ende jurisdictie van dien ende binnen die voors. tijt nyet daer

²⁰¹ vergouden = vergolden, vergulden (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=MNW&id=62885&lemma=vergouden>)

²⁰² dwarsnacht = tussenliggende nacht, tijdsbestek van 24 uur (Bron: <http://www.wnt.inl.nl/iWDB/search?actie=article&wdb=WNT&id=M015474&lemma=dwarsnacht>).

²⁰³ van de lazarus = melaatsheid hebben

weder inne te comen opte *verbuerte* van zijn rechterhand
voor d'eerste reyse *ende* die tweede reyse op *verbuernisse*
van zijn lijff *ende* goet. Ende daer en boven te betalen
in handen van den officier thien 's heerenponden²⁰⁴ ^ Actum den
viii^e in meye CV^C XLIIII.

Correcxtie van Willem Pietersz. gebooren uuytte land van Cuyck ende Frans Jansz. van Haerlem alias die Duytsche moeriaen

Alzoe Willem Pietersz. ende Fransz Janz. geconfesseert ~~heeft~~ hebben buyten
pijne *ende* banden van ijseren, ghestoolen te hebben zeecker vier hemden tot
Assendelft 't welck nyet en behoort ongestraft noch gecorrigeert te bliven in
een stede van justitie ter exempele van allen anderen. Ende want scepenen meer
gheneycht zijn tot barmharticheyt dan tot strencht van justitie zoe *condempneren*
scepenen den zelve Willem Pietersz. *ende* Frans Jansz. dat zij malcanderen wel
gheesselen zullen in't openbaer op 't scavot *ende* ingevalle zij malcanderen
nyet scarpclicken geesselen willen, zoe zullen 't selfde doen die scout met zijn
dienaren Actum den xxiii^{en} juny anno XV^C den vier ~~ende~~ veerthich. Ende dair
en boeven ~~lanck~~ drye jaren ~~nyet~~ gebannen te wesen uuytter stede van Alcmaer
ende jurisdictie van dien *ende* ingevalle zij binnen de voors. drye jaren weder
binnen deser stede van Alcmaer comen, 't sal wesen opte verbeurte van zijn rechter-
handt die contrarie dede. Actum den xxiii^{en} in junio anno CV^C XLIIII.

vonnisblad 63

voors. Lammert Gerytsz. naede voors. drie jaeren nyet moegen binnen
die stede van Alcmaer comen, off hij sal eerst *ende* al *voeren*
betalen in handen van de scout van Alcmaer de *somme* van vijff
Karolusgulden, opte *verbuerte* van zijn rechterhandt. Actum
den xviii^{en} septembris anno XV^C XLIIII.

Correctie van Willem Jansz. alias Wadtwey van Hoorn.

[in de marge]
^ mans *ende* vrouwen
die
^ *ende* glasen uuytgebroken
heeft
^ *ende* aangesien die *voors*^.
Willem Jansz. noyt
in gheen handen geweest
en heeft
^ binnen sonnenschijn

Alsoe Willem Jansz. alias Wadtwey van Hoorn buyten pijn ~~van~~ *ende* banden

---

²⁰⁴ heerenpond = 14 stuivers

van ijseren geconfesseert heeft tot veel diversche plaetsen gestolen te hebben zeeckere ^ ~~goeden~~ clederen ende hemden ^ 't welck zaecken zijn die men nyet ongestraft behoirt te laeten blijven. Ende gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie ^ Soe condempneren scepenen dat den voornoemde Willem Jansz. wel scerpelicken gegeesselt sal worden tot exempel van allen anderen. Ende dat gedaen zijnde dat die voornoemde Willem Jansz. een stuck van zijn rechteroor gesneden sal worden. Ende voort ^ gebannen te wesen uuyt der stede ~~van~~ ende vrijheyt van Alcaer tot eeuwigen daegen ende daer nyet weder inne te comen opte verbeurte van zijn lijff ende goeden. Actum den x^e decembris anno XV^c vier ende veertich.

Correctie van Dirck Govertsz. van Bleeswijck

Alsoe Dirck Govertsz. van Bleeswijck buyten pijnende banden van ijseren geconfesseert heeft tot veel diverschen plaetsen gestolen te hebben zeeckere mans ende vrouwen clederen ende hemden ende daer en boven veel fortsen²⁰⁵ ende geweldend gedaen tot diversche plaetsen nae uitwijsinge zijn confessie daeroff breeder blijkende. Al 't welck zaecken zijn die nyet ongestraft ende ongepuniert behoort te blijven tot exempel van allen anderen. Ende want scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen bij huer sententiën diffinityff dat die voors. Dirck Govertsz. gehangen sal worden onder een dwarsbalck tuyschen hemel ende aerde ende alsoe geworcht te worden met een coorde, ~~alsoe~~ dat hij gecommen sal wesen van de levende lijve totter doot, ende zijn goeden geconfisqueert tot prouffijt van der Keyserlijke Majesteyt. Actum den xi^{en} decembris XV^c vier ende veertich.

vonnisblad 64

Correctie van Wijnandt Fransz. van Deventer

[in de marge]
 ^ die hem tot dieverye
 gegeven hebben
 # 't welck zaken zijn van
 quader consequencie
 die men nyet en behoirt
 ongecorrigeert te
 laten blijven

Alsoe Wijnandt Fransz. van Deventer genaempt in de wanderinge Slimbeck of Slimmont ~~hem p...der~~ geconfesseert heeft tot diversche plaetsen ~~te gaen stelen~~ gestolen te hebben ende met sommige personen ^ omgegaen heeft

---

²⁰⁵ fortsen = gewelddaden

breeder blijckende bij zijn confessie daer van zijnde # Ende angesien die voornoemde Wijnandt Fransz. een jong man is ende noyt in 's heeren handen is geweest is. Soe wijsen scepenen bij hoer sentencie diffinityf, dat die voirs. Wijnandt Fransz. wel scarpelicken gegeesselt sal worden ende daer nae een stuck van zijn rechteroor gesneden te worden tot exempel van allen anderen ende voort binnen sonnenschijn gebannen te wesen uut der stede van Alcaer ende jurisdictie van dien tot eeuwigen daegen ende daerinne nyet weder te comen op verbuernisse van zijn lijff ende goeden. Actum den xxv^c aprilis XV^c XLV ter presentie van alle die scepenen sonder Jacob Jacobsz.

Correctie van Alijt Baerntsdochter geboren van Aernem in den lande van Ghelder

[in de marge]

^ der stede van Alcaer

^ voer recht

^ ~~ende~~ biddende den gerechte om vergiffenisse

Alsoe Alijt Baerntsdochter geboren van Aernem in den lande van Ghelder voor ons scepenen ^ buyten pijn ende banden van ijseren geconfesseert heeft dat zij zeeckere goeden Leonart die scoutendienaer tot Hoorn ontvoert heeft buyten consent van Leonart voirs. haer meester, 't welck zaecken zijn van quader consequencie die men nyet ongestraft behoort te laten blijven. Soe wijsen scepenen voirnoemd ^ bij hoer sentencie diffinityf dat die voirs. Alijt Baernts den steenen om haer hals sal draegen tot an 't stadthuys toe ^ ende bannen de voirs. Alijt een geheel jaer uut der stede ende jurisdictie van Alcaer ende ~~daer inne~~ binnen die voirs. tijt daer inne nyet weder te comen opte verbuerte van haer rechteroor offgesneden te worden. Ende voorts in emende te betalen in handen van den officier ses Karolusgulden 't stuck tot twintich stuvers. Actum den xxviii^c augusti anno XV^c XLV

Correctie van Cornelis Ghijsbrechtsz. van Hoorn ende Jan Cornelisz. geboren van Haerlem

Alsoe Cornelis Ghijsbrechtsz. alias Jonge Tas ~~ende~~ geboren van Hoorn ende Jan Cornelisz. alias Jan Taems geboren van Haerlem buyten pijn ende banden van ijseren voor ons scepenen der stede van Alcaer geconfesseert hebben dat zij gecommen zijn binnen Scaegen, aldaer zij tot een huys die muyer duer gebroocken hebben ende daer door gecropen in 't selve huys ende noch

tot veel diversche steden *ende* dorpen die glasen uutgenomen *ende* die veynsters open gedaen *ende* zijn alsoe dieffelicken in de huysen gecommen *ende* hebben alsoe gestolen zeecker gelt, lynnē, wollen, tynnewerck, cramerie *ende* anders breeder blijckende bij huer selfs confessie. Al 't welck zaecken zijn van quader consequencie *ende* nyet en behoirt ongestraft *ende* ongecorrigeer[t] te blijven tot exempel van allen anderen. Soe condempneren scepēnen bij hoer sentencie diffinityf dat die *voirnoemde* Cornelis Ghijsbrechtsz. *ende* Jan Cornelisz. gehangen zullen worden onder een dwarsbalck tuyschen hemel *ende* aerde *ende* alsoe geworcht te worden met een coorde van levendige lijve totter doot *ende* hueren goeden geconfisqueert *ende* verbuert tot proffijt van der Keyserlijcke Majesteyt. Actum den xxvii^{en} in januario anno XV^C ses *ende* veertich. Stilo *communi*

Renunciatie van de voochdie gedaen bij Damiaen uuyten Brouck Thomasz.

Opten xv^{en} dach van deser tegenwoordige maent van maert anno XV^C zeven *ende* veerthich nae 't gemeen scriven compareerde voor de scout, burgermeesteren *ende* gherechte der stede van Alcmaer, collegialiter vergadert zijnde in de raedtcamer deser voors. stede Damiaen uuyten Brouck Thomasz. ons te kennen ghevende hoe dat hij bij seeckere vele *ende* diverse redenen, inabel *ende* onbequaem is te houden *ende* hebben die administratie van zijnen gueden, *ende* dat arger is dat hij gescapen soude wesen te *commen* tot groote armoede, miserie *ende* verdriet, ten ware dat hier anders inne nyet versien en worde. Zoe eist dat wij scout, burgermeesteren *ende* schepenen deser voors. stede van Alcmaer, adverteren *ende* waerschouwen eenen yghelijcken *ende* elcx bijzondere dat van nu voortaan nyemant hem en vervordere eenyge coomenscappe metten voors. Damiaen te doen, te accorderen noch overcommen, in eenyger manieren, *ende* voort dat gheenen waerden ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier tappen, want men salt daer gheen recht off doen. Actum voors. gepubliceert voir den volcke.

Correctie opte renunciatie van de voochdie van Anna Reyersdr.

Alsoe als die naeste vrunden *ende* magen van Anna Reyersdochter de huysvrou van Willem Gerrytz. alhier gecommen zijn opte raedtcamer van deser stede *ende* gaven te kennen hoe dat die voors. Anna Reyersdochter zeer sobere van regimente is, dilapiderende²⁰⁶ *ende* deur brengende haer goeden, obligatien te *passeren* *ende* groote schulden te maken onwetende haer voors. man, haer mans vrunden *ende* haer selfs vrunden *ende* ten waer saecke dat men daer anders nyet inne en voersage, zoe waeren die voors. Anna Reyersdochter met haer man *ende* kinderen gescapen te *commen* in heur oude daegen tot groot armoet, miserie *ende* verdriet, 't welck men gaern *verhoeden* soudē. Zoe eyst dat wij scout, burgermeesteren *ende* scepēnen deser stede van Alcmaer adverteren *ende* waerschouwen eenen ygelijcken *ende* elcx bijzonder dat van nu voortaan nyemant hem een *vervordere* eenige coopmanscappen ofte contracten metten voors. Anna Reyersdr. te doen, accorderen, noch overcommen in eenygen manieren *ende* voort dat nyemant haer en borge want men salt daer geen recht off doen. Actum den xxiiii^{en} in meye anno XV^C zeven *ende* veertich.

---

²⁰⁶ dilapideren = verkwisten, vergooien (bron: <http://www.dbnl.org/tekst/cali003nieu01/cali003nie>).

Correctie van Mathijsz. die zoon van groote Thrijn

[in de marge]

Jan Mathijsz. heeft den
gerechte om *vergiffenis*
gebeden den xix^e julii XV^C
XLVIII

Alsoe Jan Mathijsz. hem zeer ongeregelt gehadt heeft in den
brant geschiet in de vastelavont laestgeleden *ende* daeren boven
den vrou van den huuse gequest binnen huer eygen huys, 't welck
zaken zijn van quader *consequentie* dienen in een stadt van
justitie behoirt te straffen tot exempel van allen anderen.
Ende gemerct dat scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt
dan tot strengheyt van justitie. Soe condempneren scepenen
bij advyse van den burgermeesteren deser stede, dat Jan Matthijsz. *voornoemd*
gehouden sal wesen een bedevaert te doen tot onser Liever Vrouwe
tot 's Gravesande *ende* nyet binnen de jurisdictie van Alcmaer
weder te *commen*, hij en heeft die bedevaert gedaen daer van goet
betooch auctentyck off brengen. *Ende* te betalen tot
een emende, die schout van Alcmaer de *somme* van vijftien
Karolusgulden 't stuck tot xx *stuivers* te betalen op drie termijnen,
daer van 't eerste termijn van betalinge wesen sal *Sinte*
Bartelmeus²⁰⁷ naestcommende, dat anderde termijn op *Sinte Maerten*²⁰⁸
daer an volgende *ende* dat derde termijn op *Sinte Pieter ad*
Cathedram²⁰⁹ mede daer naest an volgende. *Ende* als de *voors.*
Jan Mathijsz. weder binnen Alcmaer compt als die bedevaert
gedaen is, soe sal hij gehouden wesen te *commen* in gespannen
vierschaer voir schout, burgermeesteren *ende* gerechte van Alcmaer
ende bidden den gerechte om *vergiffenisse*. *Actum* den laetsten
junii anno XV^C zeven *ende* veertich

Renunchiatie van de voochdie gedaen bij Jan Claesz. die zoon van Claes Cuyper

Opten xii^e dach van deser tegenwoordigen maent van januario
anno XV^C acht *ende* veertich nae 't gemeen scrijven compareerde voor
de scout, burgermeesteren, *ende* gerechte der stede van Alcmaer
collegialiter *vergadert* zijnde in de raedtcamer deser *voors.* stede
Jan Claesz. die zoon van Claes Cuyper, ons te kennen gevende
hoe hij bij seeckere veele *ende* diversche redenen, inabel
ende onbequaem is te houden *ende* hebben die administratie
van zijnen goeden *ende* dat arger is dat hij gescapen soude wesen

---

²⁰⁷ Sinte Bartelmeus = 24 augustus

²⁰⁸ Sint Maartendag = 11 november

²⁰⁹ Sinte Pieter ad Cathedram = Sint Petrus' Stoel. Op 22 februari wordt de apostolische oorsprong van het leergezag van de Bisschop van Rome herdacht.

te *commen* te groote armoede, miserie *ende* verdriet, ten waere dat hier anders inne nyet versien en worde. Soe eist dat wij scout, burger*meesteren* *ende* de scepenen deser voors. stede van Alcmaer, adverteren *ende* waerscouwen eenen yegelicken *ende* elcx bijsonder dat van nu voirt aen nyemant hem en *vervorderen* eenyge coomenscappe mitten voors. Jan Claesz. te doen, te *accorderen* noch *overcommen* in eenyger manieren *ende* voort dat gheenen waerden ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier tappen, want men salt daer geen recht off doen. *Actum* voors. gepubliceert voir den volck.

Vonnisblad 67

Correctie van Adriaen Jacopsz. *alias* misdiener^{xxiv210}

[in de marge]

^ *ende* alsoe scepenen meer geneycht zijn tot barmhertigcheyt dan tot strengheyt van justicie

^ Pieter Dircxz. schoenmaker is waerborge geworden

^ item bij die pastoir van Spanbrouck iii *gulden*

Naer alle besceyt dat scepenen gesien *ende* gehoirt hebben ^ Soe wijsen scepenen voir recht, dat Adriaen Jacopsz. *alias* misdiener een geheel jaer nae *datum* van *deser* alle sondaechs, hoochtijden *ende* apostelsdaegen²¹¹ die hoogemisse *ende* preken hooren sal binnen der parochiekercke van Alcmaer, soe *verre* hij bij huys ofte binnen deser stede is opte *verbuerte* van een Karolusgulden t'elcke reyse, tot proffijnt van den officier. Ende daer en boven te betalen in handen van den officier de *somme* van negen Karolusgulden, te weten drie Karolusgulden gereet *ende* die *andere* ses Karolusgulden op twee halve jaeren nae *datum* van desen, *ende* sal die voors. Adriaen Jacopsz. gehouden wesen *principael* ^ borch te stellen voor de selve *pennyngen* alleer hij uut sheeren slooten gaet^{212xxv}. Ende hier mede vrij *ende* quyt van allen oncosten *ende* delict. *Actum* gepronuncheert voir den volcke ter *presencie* van alle die scepenen den v^{en} augusti anno XV^C vier *ende* veertich.

---

²¹⁰ misdiener = misdienaar

²¹¹ apostelsdaegen = naamdagen van de 12 apostelen in R.K.kerk

²¹² alleer hij uut sheeren slooten gaet = voordat hij achter slot en grendel vandaan komt

Correctie van Marytgen 't vroetwijff

[in de marge]

^ *ende* gemerct scepene
meer geneycht zijn
tot barmherticheyt
dan tot strengheyt
van justicie

Claes Ariaensz.
opte dijck is
waerborch geworden

Naer alle bescheyt *ende* confessie van Marytgen 't vroetwijff bij schepene gesien *ende* gehoirt ^ soe wijsen schepene voir recht dat die *voirnoemde* Marytgen twee jaeren lang nae *datum* van desen gebannen sal wesen binnen der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien *ende* daer uut nyet te gaen buyten consent van den officier, opte *verbuerte* van telcke reyse een Karolusgulden, *ende* dat de selve Marytgen de voors. twee jaeren alle sondaechs, hoochtijden *ende* apostelsdaegen gehouden sal wesen die hoogemisse *ende* preken te hooren binnen der parochiekercke van Alcmaer, ten waere dat zij in eenige noot gehaelt worde, *ende* indien zij in gebreecke waere van 't selve te voldoen, sal sij *verbueren* tot elcke reyse een Karolusgulden, deen helft tot proffijit van den parochiekercke van Alcmaer *ende* den ander helft tot proffijit van den officier. *Ende* hier en boven te betalen in handen van den officier vijftien Karolusgulden op drie halve jaeren nae *datum* van desen, welverstaende dat zij gehouden sal wesen *principael* borch te stellen voor de selve xv Karolusgulden alleer zij uut sheeren slooten gaet, *ende* daer mede van allen oncosten *ende* delict vrij *ende* quyt te wesen. Actum gepronuncheert voir den volcke ter *presencie* van alle die schepene den v^{en} augusti XV^C vier *ende* veertich.

[vonnisblad 68](#)

Correctie van Jan Harmansz. alias Jan Tade buyelmaker^{xxvi}.

[in de marge]

* ingaende op *datum* van desen

Naer alle besceyt *ende* confessie van Jan Harmansz. *alias* Jan Tade buyelmaker²¹³ bij scepenen der stede van Alcmaer gesien *ende* gehoirt ~~hebben~~ *ende* gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie. Soe wijsen scepenen voir recht den *voornoemde* Jan Harmansz. ~~van den eysch~~ bij vrij *ende* quyt van den eysch bij den schout van Alcmaer op hem gedaen, tot desen dach toe mits dat die voirs. Jan Harmansz. gehouden sal wesen een geheel jaer * alle heylige daechsmisse *ende* preken hooren sal soe *verre* hij bij huys is, opte *verbuerte* van elcke reyse thien stuvers tot *proffijt* van den officier. Actum den ix^{en} augusti anno XV^C XLIII ter *presencie* van alle die scepenen, zonder Dierick Reyersz. bij *voorgaende* clockgeluyt.

Confessien van Dauwen Tjaertsz. alias Picklap

Naer alle bescheyt *ende* confessie van Dauwen Tjaertsz. alias Picklap geboren tot Ses Bieren²¹⁴ bij scepenen gesien *ende* gehoirt. Soe wijsen scepenen voir recht den *voirnoemde* Dauwen vrij *ende* quyt tot desen dach toe van den eysch van de scout. Actum den xvi^{en} septembris XV^C XLIII ter *presencie* van alle die scepenen sonder Dierick Reyersz. *ende* Ariaen Jacopsz. scepenen.

Correctie van Lambert Gerytsz. alias 't Lam van Delft.

Alsoe Lambert Gerytsz. tasmaker *alias* 't Lam van Delft

Naer alle besceyt dat scepenen gesien *ende* gehoirt hebben *ende* alsoe Lambert Gerytsz. tasmaker *alias* 't Lam van Delft hem zeer ongeregelt *ende* onstuyericheyt bedreven heeft in *Sinte Bertelmeus* marct lestleden zeer bij den dranck wesende, 't welck zaken zijn van quader consequencie die men in een stadt van justicie behoort te straffen. *Ende* gemerct scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren scepenen dat die *voornoemde* Lambert Gerytsz. gebannen sal wesen uuyt der stede van Alcmaer *ende* jurisdictie van dien, den tijt van drie jaeren ingaende op datum van desen *ende* binnen sonnenschijn uut der voors. stede *ende* jurisdictie van dien te gaen *ende* binnen de selven drie jaeren daer inne nyet weder te *commen* opte *verbuerte* van zijn rechterhandt. Ende hier en boven sal die

[vonnisblad 69](#)

Renunciacie van de voochdie gedaen bij Cornelis Reyersz. alias Crijger Molenaer

---

²¹³ buyelmaker = buidel-, tassenmaker

²¹⁴ Ses Bieren = Sexbierum

[in de marge]

* der stede van *Alcmaer*

Alsoe Cornelis Reyersz. alias Crijger Molenaer voor burgermeesteren *ende* scepenen* te kennen gegeven heeft als dat hij nyet nut noch bequaem en is zijn goeden te regieren *ende* dat arger is dat hij gescaepen soude wesen te *commen* tot groote armoede miserie *ende* verdriet, soe eist dat wij scout, burgermeesteren *ende* scepenen deser voors. stede van *Alcmaer* adverteren *ende* waerscouwen eenen ygelicken *ende* elcx bijzondere dat van nu voortan nyemant hem *vervorderen* en sal eenyge coomenscappe mitten voors. Cornelis Crijger te doen, te accorderen noch overcomen in t'enyger manieren *ende* voort dat gheenen waerden ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier tappen want men salt daer gheen recht off doen. Actum gepubliceert opten xxi^{en} in junio anno XV^C XLVIII.

Renunciacie van de voochdie gedaen bij Symon Albertsz. Hertoch

Opte dach van huyden *alias* den xi^{en} decembris anno XV^C acht *ende* veertich compareerde voor die scout, burgermeesteren *ende* gerechte der stede van *Alcmaer* collegialiter vergadert zijnde in de raedtcamer deser voors. stede Symon Aelbertsz. Hertoch. Ons te kennen gevende hoe dat hij bij zeeckere veele *ende* diverssche redenen inabel *ende* onbequaem is ~~te hebb houden~~ zijn goeden te regieren *ende* dat arger is dat hij gescapen souden wesen te *commen* tot groote armoede, miserie *ende* verdriet, ten waere dat hier anders inne nyet versien en worde. Soe eyst dat wij scout, burgermeesteren *ende* scepenen deser voors. stede van *Alcmaer* adverteren *ende* waerscouwen eenen ygelicken *ende* elcx bijzondere, dat van nu voortan nyemant hem *vervorderen* en sal eenyge coopmanscepe mitten voors. Symon Aelbertsz. te doen, te accorderen noch overcomen in eenyger manieren *ende* voort dat gheenen waerden ofte waerdinnnen hem eenyge wijn ofte bier tappen, want men salt daer gheen recht off doen. Actum gepubliceert voor den volcke ten daege voors.

[vonnisblad 70](#)

Renunciatie van de voichdie van Ghijsbert, moellenaer

Op huyden den xvi^{en} decembris anno XV^C *ende* vijftich compareerde voer die schout, burgermeesteren *ende* gerechte van *Alcmaer* collegialiter vergadert wesende opten raedtcamer, Ghijsbert Evertsz. molenaer, geboren van Haerlem, ons te kennen gevende hoe dat hij bij zekere veele diversche redenen inabel *ende* ombequam is, zijn goeden te regieren, alzoe hij

in zijn coemanscap dickwils behaelt *ende* bedrogen wordt
alzo dat hij gescapen soude wesen te comen tot grooten
armoede ofte verdriet, ten waer dat hyer anders nyet in
versien en wordde. Soe ist dat wij scout, burgermeesteren
ende scepenen der voors. stede adverteren *ende* waerschouwen
eenen ygelijcken *ende* elcx bijzondere dat van nu voirt an
nyemant hem en vervorderen zal eenyge coomanscap
mitten voors. Ghijsbert Evertsz. molenaer te doen
in eenyger manieren, *ende* voert dat gheen waerden
ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier tappen sullen
want men zal daer geen recht over doen. Aldus
gepubliceert bij voirgaende clockgeslach voir alle den volcke.

Correctie van meester Bouwen Jacobsz. barbier

Alzo meester Bouwen Jacobsz. barbier een sekere buyel
mit een gouden ring gevonden heeft *ende* dye selve ring
verset *ende* nyet vercondicht en heeft, seggende dattet zijn
wijffs ring was. Soe condempneren scepenen den selven
meester Bouwen dat hij een sondach naestcomende
in de Groote Kerke voer de processie bloetshoofts
om gaen zal van 't koer off met een barnde waskaersse
in zijn hant, *ende* dye selffde weder te brengen als hij
omme geweest is voer den heyligen sacramento, *ende*
aldaer dye hoechmisse bloetshoefts op zijn knyen
uuythoeren, *ende* indien hij 't selve nyet en volbrachte
op sondach naestcomende zoe voors. es, dat hij gebannen
zal weesen uuyter stede van Almaer zoe lange hij
dye voors. penitencie volbracht zal hebben. Ende
daerenboven te gelden den officier vier Karolusgulden
vergouden over dwarsnacht. Actum den vii^{en} octobris
anno XV^C *ende* vijfflich.

vonnisblad 71

[in de marge]

- * wel wetende haer nyet
toebehoirende
- * op peyne van haer
rechterhant

Correctie van Anna Broers uuyt Vrieslant die huysvrouw van Michiel, glaesmaker

Scepenen gesien *ende* gehoirt hebbende dye confessie van
dyverssche dyeverye - goeden- dye Anna Broers geboren van Worcum
in Vrieslant ~~tot diverse plaetse geperpetreert~~ *ende* gehuyst, geherbercht *ende* gedraegen *ende*...
~~gepleecht heeft~~ breeder blijkende bij de informatie van dien.

Maer alzo scepenen meer geneycht zijn tot barmherticheit dan tot strencheyt van justicie, soe condempneren scepenen den selven Anna Broers dat zij anderen ten exempel bij den scarprechtter op 't scavot geleyt *ende* gebrocht zal worden *ende* haer luchteroer van 't hooft gesneden zal worden *ende* an een pael gespijckert *ende* voerts ten euwygen daegen gebannen te weesen uuyten banne *ende* vrijhey van Alcmaer * *ende* haer goeden geconfisqueert van de costen van justicie *ende* 't achter wesen van haeren crediteurs. Actum den xvii^{en} martii anno LI.

Correctie van Anna Jans van Holten geboren uuyt Sticht, de dienstmaecht van Arijs Pietersz. vleyshouwer

Scepenen gehoert hebbende dye confessie van Ghuyert Jans gevangen, als dat zij haer ontgaen heeft tegens haer meester *ende* vrou. Soe condempneren scepenen dat dye voirs. Ghuyert Jans dye steen openbairlick draegen zal om haer hals tot om dye Roede Steen toe op te Myenterbrugge *ende* wederom comen zal *vertoenen* voerde deure van haer meester *ende* vrou *ende* bidden die selve mit gebogen knyen om vergiffenisse, *ende* zal van daer wederom comen in gespannen vierscaer *ende* bidden godt *ende* die justicie mede om vergiffenisse *ende* voerts ten euwygen daegen gebannen te wesen uuyten banne *ende* vrijhey van Alcmaer sonder daer inne weder te comen. opte *verbeurte* van beyde haer oeren offgesneden te worden. Actum den ii^{en} aprilis anno LI nae Paesschen.

[vonnisblad 72](#)

Correctie van Elsgen Willemsdochter

[in de marge]
X *ende* bidden dye schout
ende justicie omme vergiffenisse

Scepenen gesien hebbende dye confessie van Elsgen Willemsdr. alias Modde van Gompen²¹⁵, mit zekere andere informatie. Soe condempneren scepenen den selven Elsgen, dat zij dye steen dragen zal totte Myentterbreg toe *ende* wederom op 't stadthuys^X *ende* voirts gebannen te weesen binnen sonneschijn ten ewigen dagen uuyte stede van Alcmaer sonder daer weder inne te mogen comen opte *verbeurte* van haer rechteroer *ende* voirts gecondempneert in de costen van de

---

²¹⁵ Modde van Gompen = In de 16/17de eeuw wordt *Modde van Gompen* gebruikt als scheldwoord voor een vuil, lomp en onhandig vrouwmens en voor een hoer; de herkomst is niet bekend.

apprehensie van de schout. Actum den xxiii^{en} julii anno LI.

**Sceyding tusschen Cornelis Willemsz. goutsmit
ende Lysbet Claes, sijn huysvrou.**

Alzoe Cornelis Willemsz. goutsmit ende Lysbet Claes dochter, sijn huysvrou bij consent ende believe van provisoer ende deken van Alcmaer mitsgaders van provisoeren ende deken van Delfflant gescift ende gesceyden sijn van gueden breder blijckende bijde sceytbriefff daer off zijnde. Soe eyst dat schout, burgermeesteren mitten gerechte van Alcmaer adverteren ende waerschouwen eenen ygelijcken ende elcx ten bijzondere dat van nu voert aen nyemant hem vervorderen en zal eenyge coemanscap ofte handelinge te doene mitten voirnoemde Cornelis alzoe hij noch sijnen voirs. huysvrou elcx anders goet nyet bezwaeren, vercoepen noch belasten en moegen in eenyger manieren, maer zoe wye ter contrarie dede dat men daer geen recht off doen en sullen. Actum den xxvi^{en} julii anno LI, ende gepubliceert voer alle den volcke bij voirgaende clockgeslach.

Correctie van Jan de Reux Willemsz.

Scepenen gesien ende gehoert hebbende den eysch van den schout gedaen op Jan de Reux gevangen op 't gewelt ende fortse dye hij bedreven heeft gehadt t'Egmont opte Hoeff aen eenen Trijn Jans, de meijt van Marytgen Heyndricx, waerdin aldaer, breder blijckende bij zekere certificaten ende anders daer van zijnde. Soe condempneren scepenen den selven Jan de Reux ende bannen hem ten euwygen daegen uuyter stede ende vrijheyt van Alcmaer binnen sonnescijn sonder wederomme daer inne te mogen comen opte verbeurte van sijn lijff ende goet ende daerenboven te gelden een mulcte van xxv Karolusgulden tot prouffijt van den Keyserlijke Majesteyt mitsgaders in de costen van der apprehensie. Actum den viii^{en} octobris anno XV^C een ende vijffthich.

[vonnisblad 73](#)

Michiel Taemsz.

Alzoe schout, burgermeesteren mitte gerechte versocht sijn geweest bij Ambrosius als gemachtigde van Jan Taemsz. curatoer altehans²¹⁶ syeck, Heyndrick Cornelis Symenssen, Aerian Jansz. van Oudenyerop ende Jan Boerrijtsz. als naeste vrunden

---

²¹⁶ altehans = samentrekking van ouder *altehants*, met het versterkende → **al** gevormd bij *tehants* 'dadelijk, aanstonds'.

Oorspr., en nog tot in de 18^e eeuw, was de betekenis van het bijwoord *altehants* inderdaad een versterkend 'dadelijk, aanstonds'. In diezelfde tijd komt de huidige betekenis als voegwoord 'tenminste' op. De ontwikkeling van de oude naar de nieuwe betekenis "thans" is onverklaard.

ende maegen van Michiel Taemz. vervangende *ende* hen starck maickende voir alle d'andere vrunden van den voirs. Michiel omme den selven Michiel (dye altehans van sobere regimente is) uuyter voichdie *ende* oirde *ende* regel te stellen ten eynende hij *ende* zijn kint hyer naemael tot gheen armoede noch *verdriet* en comen *ende* oick dat zijnen jegenwoirdige goeden nyet verquist noch vorder belast en worden. Soe eyst dat dye voirs. schout *ende* burgermeesteren mitten gerechte waerschouwen *ende* verbieden eenen igelijcken dat zij mitten voirs. Michiel nyet en coomanscappen spelen noch en handelen, noch oick enyge wijn, byer ofte anders en tappen op enich pant sonder gelt, op peyne datter geen recht van gedaen zal worden, interdicerende²¹⁷ *ende* verbiedende voirts alle dye pachtenaers van den voirnoemde Michiel *ende* zijn kint dat zij den selven Michiel gheen renten noch pachten voirtaen en betaelen op peyne van andermael te betaelen maer sullen de selve heure pachten betaelen in handen van de curateurs van den voirnoemde Michiel *ende* zijn kint. Actum den v^{en} in may anno XV^C LII *ende* voir alle den volcke gepubliceert bij voirgaende klockgeslach.

Correctie van Jacob Jacobsz. alias Jaepgen Dienaer.

Alzoe Jaepgen Dienaer hem zeer fortselicken gethoont heeft tegens eenen Jacob de Vlaming opte gevangen poort deser stede ter *presentie* van zekere *procureurs* gevangens *ende* daerenboven noch zeer fortselicken *ende* gewendelicken getracteert ofte doen tracteren heeft eenen Cleijntgen van Hasselt, waer van de selve Cleijntgen clachtich geweest is an burgermeesteren seggende, is dit een stadt van gewelt off van justicie, mijn mantel *ende* mijn gelt is mij dyefflickien *ende* fortselicken benomen, breder blijkende bij de informatie daer van zijnde, soe condempneren *ende* bannen scepenen den selven Jaepgen binnen sonneschijn uuyter voirs. stede *ende* vrijheyte van Alcmaer den tijt van vijff jaeren sonder daer weder inne te moegen coemen op peyne van zijn rechterhand *ende* daerenboven te gelden *ende* verbeuren tegens de officier ~~Keyserlijke Majesteyt~~ een mulcte van xxv Karolusgulden Actum den tweeden junii anno XV^C tweenvijfflich.

[vonnisblad 74](#)

Jaep Hans

Alzoe Jacob Euwoutsz. alias Jaep Hans hoe dagelijcx

---

²¹⁷ interdiceren = verbieden, vooral het beheer over het eigen vermogen; onbevoegd verklaren

zeer onredelicken es dragende, nemende panden uuyten huysse, loepende daer mede in den herbergen latende daerop tappen, dilapiderende alzoë zynen schoene goeden sulcx dat zyn huysvrouw ende zyn kint gescapen zyn tot armoede ende verdriet te comen, al 't welck dye broeders ende huysvrouw van den selven Jacob dye van den gerechte geclaecht hebben, versouckende an hemluyden hyer inne behoerlicker versien te werden. Soe ist dat schout, burgermeesteren mitten gerechte regardt genomen hebbende op 't soberen regimente van den selven Jacob Hans, waerschouwen ende verbieden eenen igelijcken ende elcx bijsondere dat zij voirtaen mitten voirs. Jacob nyet en comanscappen spelen noch en handelen noch oick eenych wijn byer ofte anders en tappen op eenich pant, huysraet ofte anders, op peyne datter geen recht van gedaen zal worden. Actum den ix junii anno LII, ende int openbaer bij voirgaende clockgeslach gepubliceert.

Mary Bouwens de bisit van Jaepgen Dienaer

Alzoë Mary Bouwens, de bisit van Jacob de Dienaer in openbaer overspel sit mitten selven Jacob, wel wetende dat hij een getrouwt wijff heeft contrarie d'ordonnancie van de heylige kerck ende dat zij mitten voirs. Jacob eenen Cleyntgen van Hasselt zeer foetselicken²¹⁸ ende geweldelicken onlanxx getracteert²¹⁹ heeft, hem slepende ende treckende bij de beenen ende armen binnen den huysse ende zyn mantel den gehelen nacht houdende sulcx dat dye voirs. Cleyntgen clachtich geweest is an burgermeesteren deser stede, vragende off hij in een stadt van justicie ofte gewelt was, breder blijckende bij de informatie scepenen daer van gebleken dat oick dye voirs. Mary Bouwens onlanxx geleden mitten voirs. Jacob getuycht ende gesworen heeft dat eenen Maerten Cruyff tot haren huysse inne gecomen soude weesen t's avonts ontrent vi ende vii uren, 't welck haer eer contrarie overgetuycht ende gekent es bij zekere getuygen scepenen gebleken, smakende specie^{220xxvii} van menedicheyt²²¹, al 't welck in een stadt van justicie nyet en behoirt te gescien, maer anderen ten exempel gecorrigeert te werdden. Maer scepenen meer geneicht zijnde tot bermherticheyt dan tot strengheyt van justicie, soe condempneren ende bannen scepenen den selven Mary Bouwens binnen sonneschijn uuyter stede ende vrijheyt van Alcmaer den tijd van een jaer sonder daer inne weder te mogen comen op peyne van L Karolusgulden ende daerenboven te gelden tegenst den officier de somme van xv Karolusgulden ende noch ii Karolusgulden voir de costen van de apprehencie.²²² Actum den xxviii^{en} junii anno XV^C LII.

---

²¹⁸ foetselicken = foetsen is valsspelen (bron: www.vlaamswoordenboek.be)

²¹⁹ tracteren = onthalen, behandelen, behartigen, onder handen nemen, verzorgen, ontvangen, vergasten

²²⁰ smakende specie = het smaakt naar

²²¹ menedicheyt = meined

²²² apprehencie = gevangenneming, apprehenderen = gevangennemen

Correctie van Dirck Woutersz. van Hoorn

Alzoe Dirck Woutersz. van Hoorn alias kattige Dirck buyten pijn ende banden van ijsere voor ons schepenen der stede van Alcaer selfs geconfesseert heeft gestolen te hebben tot Coedijck zeker wollen laecken met een caproen²²³ 't welck hij vercoft heeft tot Camp²²⁴, met noch een keurs²²⁵ ende een hoeyck tot Scoorl gestolen, mitsgaders noch een staelen booch mit een windtaes²²⁶ ende anders breeder blijkende bij zijn selfs confessie, ende daerenboven beleden gestolen te hebben tot Scoorl zekere penningen, 't welck al saicken zijn van quaeder consequentie, ende ongestraft noch ongecorrigeert en behoiren te blijven ten exempel van allen anderen, bijzondert alzoe de selve Dirck tot meer ende andere diversche plaetsen gevangen, gebannen ende andere correctien geleden heeft. Soe condempneren schepenen den selven Dirck Woutersz., dat hij bij den scarprechtter gehangen zal worden onder een dwarsbalck tusschen hemel ende aerde, ende alzoe geworcht te worden metten coorde datter de doot nae volcht, ende zijn goeden geconfisqueert tot proffijt van de Keyserlijke Majesteyt. Aldus gedaen ende volbracht opten xxi^{en} aprilis anno XV^C drye ende vijffthich nae Paesschen.

Correctie van Vrerick Jacobsz. van Wyeringen

Alzoe Vrerick Jacobsz. gevangen, geboren uuyt Wyeringen buyten pijn ende banden van ijsere voor ons schepenen der stede van Alckmaer selfs geconfesseert heeft dye kercke van Eterssem berooft te hebben acht daegen nae Paesschen verleden, ende daer uuyt gestolen een silveren vergulden kelck met een cybory²²⁷ ende een silveren panneken daer inne leggende xvii sacramenten²²⁸, dye welcke hij opgegeten heeft, alle welcke silveren stucken den selven gevangen an stucken gesneden ende eensdeels vercoft heeft, heeft voirts geconfesseert gestolen te hebben geleden een jaer off daeromtrent een cabel²²⁹ daer hij mede gereist is, tot Amsterdam ende deselve aldaer vercoft om zevendalve gulden, mitsgaders noch gestolen in de vasten geleden een jaer uuyt een groot scip leggende voer Amsterdam een kannetgen butters mit vii off viii caesen, ende iiii off v stucke

---

²²³ caproen = hoofddeksel

²²⁴ Camp = Camperduin

²²⁵ keurs = nauwsluitend lijfje, vroeger ook een lange rok

²²⁶ windtaes = windas, opwindas

²²⁷ cybory = hostiekel in R.K. kerk

²²⁸ sacramenten - hosties

²²⁹ cabel = kabel, ankertouw

vleys *ende* noch zekere twee cuylen²³⁰, die achter zijn huys in ‘t water gevonden *ende* bekend zijn geweest zedert zijn gevanckenisse. Albreder blijckende bij zekere informatie *ende* zijn eygen selffs confessie daer van zijnde *ende* alzo ‘t selffde saicken zijn van quaeder consequentie, dye ongestraft nyet en behoiren te blijven anderen ten exempel, bijsonder alzo ‘t sacrilegye smaect²³¹, soe condempneren scepenen den selven Vrerick Jacobsz. uuyt saicken van der voirs. delicten, dat hij bij den scarprechtter gehangen zal worden onder een dwarsbalck tusschen hemel *ende* aerde *ende* alzo geworcht te worden mitter coorde datter de doot nae volcht, *ende* zijn goeden geconfisqueert tot prouffijt van den *Keyserlijcke Majesteyt*. Aldus gedaen *ende* volbracht opten xix^{en} maii *anno XV^C LIII*.

vonnisblad 76

Renunciatie van der voichdie van meester Bouwen

Alzo meester Bouwen Jacobsz. barbier voer schout *ende* burgermeesteren *ende* scepenen der stede van Alcmaer te kennen gegeven heeft als dat hij nyet nut noch bequaem en is zijn goeden te regieren alzo hij in zekere coemanscappen dickwils behaelt *ende* bedrogen wordt, sulcx dat hij gescapen soude wesen te comen tot groeten armoede *ende* verdriet ten waere dat hyer anders in voirsien en worde. Soe ist dat wij schout, burgermeesteren *ende* scepenen der voirs. stede adverteren *ende* waerschouwen eenen ygelijken *ende* elcx bijsondere dat van nu voirtaen nyemant hem vervorderen en zal eenyge coemanscap mitten selven meester Bouwen te doen, t’acorderen noch overcomen in eenyger manieren *ende* dat voirts gheen waerden noch waerdinnen hem eenich bier off wijn tappen op pant noch op enich imboel, want daer en sal geen recht off gedaen zal worden. Aldus gepubliceert bij voirgaende clock geslach den vi^{en} junii *anno XV^C drye ende vijftich*.

Renunciatie van den voichdie gedaen bij Maerten Aeriansz.

Alzo Maerten Aeriansz. molenaer voer schout, burgermeesteren *ende* scepenen der stede van Alcmaer te kennen gegeven heeft als dat hij inabel *ende* onbequaem is te houden *ende* te hebben de administratie van zijnen goeden *ende* dat arger is dat hij gescapen soude weesen te comen tot groote armoede *ende* miserie, ten waere dat hyer anders inne nyet versien en waere, soe ist dat wij schout burgermeesteren *ende* scepenen deser voirs. stede van Alckmaer

---

²³⁰ cuylen = “vis”netten

²³¹ alzo ‘t sacrilegye smaect = alsof het heiligschennis betreft

adverteren *ende* waerschouwen eenen ygelijcken *ende* elcx
bijsondere dat van nu voirtaen nyemant hem en
vervordere eenyge *commanscappe* mitte voirs. Maerten
Aeriansz. te doen te accorderen noch overcomen in
eenyger manieren, *ende* voirt dat gheenen waerden
ofte waerdinnen hem eenyge wijn ofte bier tappen
op pant noch op eenich imboel²³², want men zal
daer gheen recht off doen. Aldus gedaen *ende*
gepubliceert bij voirgaende clock geslach opten xxiii^{en}
decembris anno XV^C drye *ende* vijffich

[vonnisblad 77](#)

Renunciatie van der voichdie van Jan Heyndricxz.

Alzoe Jan Heyndricxz. de zoon van Heyndrick Jansz.
Verhorn voer schout, burgermeesteren *ende* scepenen der stede
van Alcaer te kennen gegeven heeft, als dat hij nyet
nut noch bequaem en is, zijn goeden te regieren alzoe hij
in zekere coemanschap dicwils achterhaelt *ende* bedrogen wordt,
sulcx dat hij mit zijn huysvrou gescapen soude weesen
te comen tot grooten armoede *ende* verdriet ten waere
hyer anders in voirsien waere. Soe ist dat wij
schout, burgermeesteren *ende* scepenen der voors. stede adverteren
ende waerschouwen eenen ygelijcken *ende* elcx bijsondere, dat
van nu voirtaen nyemant hem *vervorderen* en zal eenyge
coemanschap mitten selven Jan Heyndricxz. te doen,
t'accorderen noch overcomen in eenyger manieren, verbieden
voirts alle waerden *ende* waerdinne den selven Jan Heyndricxz.
gheen bier noch wijn te tappen op enich pant noch op enich
imboel, want daer en zal geen recht off gedaen zal worden.
Aldus gepublicert bij voirgaende clock geslach den xviii^e
decembris XV^C LIII

Correctie van Jan Jansz. van Brugge

Naer alle besceyt dat scepenen gebleken is tusschen
de schout van Alcaer uuyten naem van de *Keyserlijke Majesteyt*
ter eenre *ende* Jan Jansz. van Brugge gevangen
alhyer ter andere, wijsen voer recht als dat Jan
Jansz. *voirnoemd*, stipulatie²³³ juratoer²³⁴ doen zal an handen
van de voirs. schout omme tusschen dit *ende* Sinte
Bartelmeeusdach naestcomende, goet besceyt te brengen
van Brugge, wat hij voor een manpersoon is, of
bij gebreke van dien gebannen te wesen twee jaeren
nae datum van dien uuyt deser stede *ende* vrijheyte
van Alcaer, sonder daer weder inne te mogen

---

²³² imboel = inboedel

²³³ stipulatie = afspraak, overeenkomst, beding

²³⁴ juratoer = gezworen

comen opte verbeuren van zijn rechterhant.
Condepnerende den selven gevangen in vijffich
stuffers van costgelt ende sluytgelt om redenen
scepenen daer toe porren²³⁵. Aldus gepronuncheert op
burgermeesters camer den xxii^e dach van may
anno XV^C vijff ende vijffich omnes presentibes²³⁶, praeter²³⁷ Pieters Dirckx
welcke gevangen ilico²³⁸ stipulatie²³⁹ gedaen heeft an handen als voren mij
jegenwoirdich met scepenen.

De Teylingen

vonnisblad 78

Correctie van Outgert ende Cornelis boochmakers

Burgermeesteren ende schepenen collegialiter vergadert wesende,
praeter Dirck Pietersz. gehoirt hebbende in 't langhe
eenen Outgert Willemsz. ende Cornelis Jansz. t'saemen
boochmaickers alhyer beroerende diverssche fortsen ende
onstuericheyt malcanderen dagelicx andoende. Soe hebben
dye burgermeesteren ende schepenen omme te eviteren²⁴⁰ alle quaet
dat van nu voertaen jegens malcanderen soude moegen
rijzen, geordonneert ende hemluyden beyden geinterdiceert d'een
den anderen nyet meer te misseggen ofte mesdoen met
scandelicke woorden, scarpe wapen, stocken oft anderssins
met vechtenderhant, op peene wye eerst anvechter es
oft poocht mes te trecken als boven, gebannen te zijn
uuyt deser stede den tijt van tien jaeren op peene
zijnder hant, reserverende den officier altijts zijn actie
van vorder misdaet. Aldus gepronuncheert op burgermeesters
camer opten xxvii^e may anno XV^C vijff ende vijffich.
Ter presentie van Adriaen Aertsz. schout, burgermeesters ende
alle dye schepenen, praeter Dirck Pietersz.

Correctie van Mary Zwaenen

Alzoe Mary Zwaenen boven 't verbot van burgermeesteren
ende schepenen voirgaende vonnisse haer gevordert heeft
te tappen ende gasten te setten ende noch daerenboven zekere
dyeven ende dyefflicke goeden gehuyst, geherbercht

---

²³⁵ porren = bewegen

²³⁶ omnes presentibes = in tegenwoordigheid van iedereen

²³⁷ praeter = behalve, voorbij

²³⁸ ilico = meteen, op staande voet

²³⁹ stipulatie = overeenkomst, beding

²⁴⁰ eviteren = vermijden, ontwijken

ende vercoft heeft, 't welck al saicken zijn van quader consequentie ende ongestraft nyet en behoiren te blijven ten exempel van allen anderen. Maer scepenen meer genegen zijnde tot barmherticheyt dan tot strencheyt van justicie, Soe condempneren scepenen ende bannen den selven Mary Zwanen den tijt van twee jaeren binnen der stede ende jurisdictie van Alcmaer sonder binnen de selve tijt daer uuyt te moegen gaen opte verbeuren van haer rechteroer. Interdicerende ende verbiedende voirts de selve Mary Zwaenen van nu voirtaen nyemant te huysen noch te hoven bij daege noch bij nachte, noch nyemant te setten ofte eenich byer bij de ton noch bij de mengelen²⁴¹ voer gasten te halen, noch oick enich goet te draegen langs der straete ofte huysen om te vercoepen, op pene van gebannen te wesen den tijt van ses jaren buyten der stede ende jurisdictie van Alekmaer, sonder binnen de selve tijt daer weder inne te comen op peyne van een oer. Condempnerende voirts de selve Mary in drye Karolusgulden tegens den officier. Actum den ix^e augusti anno XV^c vijffenvijftich.

vonnisblad 79

Renunchiatie van der voichdie van Adriaen Pieter Vrelicxz.

Alzoe Adriaen Pieter Vrelicxz. voor mijn heeren den schout, burgermeesteren ende scepenen der stede van Alcmaer te kennen gegeven heeft, als dat hij bij veele ende diversche redene inabel ende ombequaem is zijn eygen ende zijnre huysvrouwen goeden te regieren, alzoe hij deur 't anlocken van quaet geselschap ende malle coomanscappen dickwils achterhaelt ende bedroegen wordt in den herberge, sulcx dat in tijts hyer inne nyet geremedieert en worde, waer gescapen te comen tot armoede ende verdriet met zijn huysvrouwe ende kinderen, waeromme soe ist dat mijn heeren voirscreven adverteren ende waerschouwen eenen yegelijcken ende elcx bijsonder dat van nu voirtaen nyemant hem vervordere eenyge contracten, coemanscappen ofte frequentacie met den voirs. Adriaen te accorderen ende overcomen in eenyger manieren. Ende dat ghenen waerden ofte waerdinnen noch nyemant anders, van wat state ofte conditie hij zij, den selven Adriaen eenich gelt lienen, noch eenyge wijn off byer tappen of teercost borgen op eenich pant of anders,

---

²⁴¹ mengelen/mingelen = kruiken

want men daer geen recht over doen en zal
geduerende ter tijt *ende* wijle toe dat zijn naeste
vrunden *ende* maegen hem verclaren abilis²⁴² *ende* bequaem
te zijn.

Aldus bij de voirs. Adriaen Pieters Vrericx
met zijne vrije wille overgegeven, voer
Adriaen Aertsz. schout, Cornelis Claesz.,
meester Gerrit Pietersz. burger*meesteren*, Adriaen
Doedesz., Dirck Pietersz., *Willem* van Ryetwijck
ende IJsbrant Fransz. scepenen der stede van
Alckmaer. Ende gepubliceert van 't
stadthuys bij voirgaende clock geslach voer den
volcke opten xx^{en} decembris anno XV^C
vijff *ende* vijffich. Bij mij

subscripsit

De Teylingen

....

[vonnisblad 80](#)

Correctie van Trijn Penselaers²⁴³

Scepenen gehoirt hebbende den eysch bij den schout
bij monde gedaen op *ende* jegens Trijn Penselaers in de
wandeling *ende* dye defencie bij haer daer jegens gedaen,
verclaren *ende* ontslaen bij provisie haer van der
gevangnisse op hantastinge dye Trijn voirs. gehouden
wert te doen an handen van den schout, omme tot
zijnder vermaninge wederomme te recht te comen
op peyne van correctie, interdicerende *ende* verbiedende
voirts de selve Trijn in eenyge bordeelen ofte pis-
taveernen te gaen drincken, offe oick an haers mans
ouders off de huysse van dien, 't sij mit woorden ofte
mit wercken yet te misdoen of misseggen op
pene van den steen te draegen, off dat te redimeren
met drye Karolusgulden jegens den officier. Actum
den xxii^{en} decembris anno XV^C vijff *ende* vijffich.

Correctie van Gerryt Jansz. van Alcmaer

Alzoe scepenen gebleken is van sezekere groote
insolentie²⁴⁴ *ende* petulancie²⁴⁵ bij Gerryt Jansz. gevangen

---

²⁴² abilis = bekwaam, mooi

²⁴³ penselaer = penseelmaker, schilder

²⁴⁴ insolentie = onbeschaamdheid

geperpetreert an zekere diverssche *personen ende* huysen alhyer binnen Alcmaer. 't Welck in een stadt van justicie nyet en behoirt te gescien. Maer scepenen meer genegen zijnde tot barmherticheyt dan tot strengheyt van justicie, condempneren den selven Gerryt Jansz. te leggen in hechtenisse een maent lang te waeter *ende* te broot ende daerenboven in een mulcte van ses Karolusguldens tot proffijt van den officier, off 't selve te moegen redimeren²⁴⁶ met noch een maent daer nae te leggen te water *ende* te broot als voren, al tot coste van de voirs. gevangen, condempnerende voirts den selven gevangen voor de costen van 't sluytgelt *ende* anders voer deser instantie, in de somme van xxxii stuvers. Actum gepronuncheert in 't openbaer in de vierscaer upten xxvii^{en} februarii anno XV^C sessenvijftich nae 't gemeen scrijven.

[vonnisblad 81](#)

Correctie van Lourens Lourensz. van Hoorn

Alzoe Lourens Lourensz. van Hoorn gevangen buyten pijn *ende* banden van iseren voor ~~ens~~ scepenen der stede van Alcmaer selffs geconfesseert heeft gestolen te hebben ter Goude²⁴⁷, twee slaep plakens met twee hemden, noch tot Rarip²⁴⁸ ten huysen van den schout aldaer een zijden hoet met een nyeuwe bonnet, noch een palsrock²⁴⁹ tot Monnickedam, mitsgaders noch een cleding van den schout van Haerlem *ende* daerenboven genoten heeft 't proffijt van een buydel, dye bij eenen Cleyn Heyndrickgen van Deventer gestolen was, 't welck al saicken zijn van quader consequentie die ongestraft nyet en behoiren te blijven anderen ten exempele. Soe ist dat mijn heeren van de gerechte gehoord hebbende den eysch van mijn heere den schout op den voirs. Lourens gedaen, condempneren den selven Lourens Lourensz. scerpelick gegeesselt te ~~sullen~~ werden bij den scarprechter int openbaer *ende* met een brantijser op zijn rechterschoer²⁵⁰ geteyckent *ende* gebrant te werden *ende* daer nae binnen 's daechs sonneschijn te gaen uuyt deser stede *ende* hare vrijheyt sonder daer weder inne te comen ten euwygen daegen opte *verbeuren* van zijn rechterhand.

---

²⁴⁵ petulancie = opvliegendheid, woestheid

²⁴⁶ redimeren = afkopen

²⁴⁷ Goude = Gouda

²⁴⁸ Rarip = Ransdorp

²⁴⁹ palsrock, paltrock = kort bovenkleed/tuniek voor mannen, ook wel een molentype

²⁵⁰ schoer = knie (schoor)

Aldus gepronuncheert *ende* geëxecuteert opten
xxi^{en} augusti anno XV^c LVI

Correctie van Dorothea Jaspers van Colen

Alzoe Dorothea Jaspars, moeder van Pieter Baerntsz. omtrent drye jaeren heeft gaen bedelen achterlande loepende in onechte mett Lourens Lourensz. van Hoorn haer bisit, contrarie de placcaeten der *Keyserlijke Majesteyt* welcke delictie ongestraft nyet en behoirt te blijven ten exempel van andere. Soe condempneren scepenen *ende* bannen dye zelve Dorothea uuyter stede *ende* jurisdictie van Alcmaer den tijt van tyen jaeren sonder daer weder in te comen op peyne van haer rechteroer *ende* voirts zal zij

vonnisblad 82

bijwesen *ende* staen in 't geeselen van Lourens haer bisit *ende* Pieter haer zoon. Aldus gepronuncheert *ende* geëxecuteert ten daege *ende* jaere als voeren.

Correctie van Pieter Baerntsz. van der Elburch.

Alzoe Pieter Baerntsz. van der Elburch selffs geconfesseert heeft gestolen te hebben tot Utrecht een buydel, mitsgaders geloopen te hebben drye jaren bedelen met Dorothea zijn moeder *ende* Lourens Lourensz. haer bisit, contrarie die placcaeten der *Keyserlijke Majesteyt*. Maer scepenen aansiede de joncheyt van den selven Pieter, condempneren den selven wel scerpelicken gegeesselt te werden bij den scerprechter, bannende den selven Pieter binnen sonneschijn te ruymen deser stede *ende* binnen de vrijheyte van dyen nyet weder te comen in tyen jaeren op peyne van arbitralicken gecorrigeert te worden. Actum ut *supra*.²⁵¹

Renunchiatie van der voichdie van Claes Cornelisz. uuyte Nyeupoert²⁵²

Alzoe Claes Cornelisz. voer schout, burgemeesteren *ende* scepenen der stede van Alcmaer met zijnen vrijen wille

---

²⁵¹ ut *supra* = als boven

²⁵² Nyeupoert = Nieuwpoort, een buurtschap ten zuiden van de stad Alkmaar.

bekent heeft als, dat hij nyet nut noch bequaem en is om zijn goeden te regieren, alzoehij in zekere comanscappen dickwils behaelt *ende* bedrogen wordt. Sulx dat hij gescapen soude wesen te comen tot grooten armoede *ende* verdryet, ten waere dat hyer anders in voirsien en worden. Soe ist als dat mijn heeren voirs. adverteren *ende* waerschouwen eenen yegelijcken *ende* elcx bijzondere dat van nu voirtaen nyemant hem vervorderen en zal eenyge coemanschap metten selven Claes Cornelisz. te doen, t'acorderen noch overcomen in eenyger manieren. Ende dat voirts geen waerden noch waerdinnen hem eenich byer off wijn tappen op pant, noch op eenich imboel, want daer en zal geen recht off gedaen ~~zal~~ worden. Actum den x^{en} november anno LVI *ende* bij clock geslach offgelesen bij mij.

subscripsit

De Teylingen

[vonnisblad 83](#)

Correctie van Pieter Heyndricxz. van Nyemagen

Alzoe Pieter Heyndricxz. van Nyemagen²⁵³, gesont lichaems, achterlande opten huysman heeft gaen bedelen *ende* blyteren²⁵⁴, contrarie der placcaten des *Coninlijcke Majesteyts* *ende* dat hij bij zijn selffs confessie beleden heeft gestolen te hebben zekere schoenen, soe condempneren scepenen als dat den selven Pieter Heyndricxz. ten exempel van allen anderen openbaerlicken bij den scarp rechter gegeesselt zal worden. Bannende voirts die voirs. Pieter binnen sonneschijn uuyt deser stede *ende* vrijheyt van dien den tijt van xx jaren sonder daer weder inne te comen opte *verbeuren* van zijn rechterhant. Aldus gedaen opten xvii^{en} decembris anno XV^C LVI.

Correctie van Zijvert Claesz.

Alzoe Zijvert Claesz. van Leeuwerden, gesont lichaems, heeft gaen bedelen achterlande, contrarie der placcaten des *Coninlijcke Majesteyts*, maer scepenen meer genegen wesende tot barmherticheyt dan tot strengheit van justicie, bannen den selven Zijvert Claesz. binnen sonneschijn den tijt van tyen jaeren uuyt deser stede

---

²⁵³ Nyemagen = Nijmegen

²⁵⁴ blyteren = landlopen

ende vrijheit van dien, sonder daer weder
in te moegen comen op peyne van wel scerpelick
gegeesselt *ende* met een branteycken geteyckent te
werden. Actum ut supra.

Correctie van Ente Pieters

Scepenen, aensiende de joncheyt van Ente Pietersz.
wonende buyten Dockum, relaxeren *ende* ontslaen den
selven Ente van der gevangenisse, interdicerende
ende verbiedende hem nyet meer met eenich
quaet geselschap om te gaen noch opten huysman
te gaen²⁵⁵ bedelen op peyne van gegeesselt te
werden. Actum ut supra.

[vonnisblad 84](#)

Correctie van Trijn Penselaers

[in de marge]
^ ten *exempel* van anderen

Scepenen gehoort hebbende den eysch van Adriaen Aerntsz.
schout, gedaen op Trijn Jacobsdr. alias Penselaers,
mitsgaders de confessie van sekere delicten bij den
selven Trijn *geperpetreert*. Condempneren den selven
te dragen - om haer hals - ^ dye steenen ronts om dye Roede Steen
ende wederom in gespannen vierscaer te comen *ende*
te bidden Godt *ende* de justicie om *vergiffenisse ende*
voirts te sitten een jaer lanck gesloten an een block
ten huysse van haer moeder ofte vrienden *ende* noch
daerenboven gebannen te weesen twee jaeren daer
nae binnen der stede *ende* jurisdictie van Alcmaer
sonder daer uuyt te gaen opte verbeurnisse
van haer rechteroer. Condempnerende voirts den
selven Trijn in de costen van der apprehensie *ende*
dye te betalen voer *ende* alleer zij gerelaxeert²⁵⁶ zal
worden van de selver gevangenisse tot taxatie van
scepenen. Actum den eersten february *anno XV^C LVII stilo communi*.

Correctie van Anna Pelgrims.

[in de marge]
nota dat dese Anna *gevangen*
gelegen heeft van *iiii^{de}* february

---

²⁵⁵ upten huysman gaan = bedelen

²⁵⁶ gerelaxeert = vrijgelaten

totten ⁱⁱⁱⁱ^{de} martii 57 stilo *communi*

Alzoe Anna Pelgrims haer vervordert heeft zekere dyeven aen te houden *ende* daer mede te converseren ende dat arger is onlancx geleden tot haeren huys bevonden zijn eenyge dyefflicke gestoolen goeden. 't Welck al saicken zijn van quaeder consequentie dye ongestraft nyet behoiren te blijven ten exemple van allen andere. Soe ist dat mijn heeren van den gerechte gehoort hebbende den eysch van mijn heere den schout op de *voornoemde* Anna gedaen, condempneren *ende* bannen den selven Anna uuyt deser stede *ende* vrijheyte van dien, den tijt van tyen jaeren, sonder daer weder inne te comen opte *verbeuren* van haer rechteroer *ende* te ruymen binnen drye daegen naestcomende. Actum den ⁱⁱⁱⁱⁱⁱ^{en} marty anno XV^CLVII stilo *communi*.

Correctie van Katrijn Jans.

Alzoe Katrijn Jans, geboren van Wilre²⁵⁷ tusschen Gulich *ende* Lynich zekere dyeven gehuyst, geherbercht *ende* angehouden heeft contrarie de bescreven rechten. Ende dat arger is onlancx veel *ende* diverssche gestoole goeden tot haere woonstede bevonden eenen vaand... gehaelt zijn, 't welck al saicken zijn dye in een stadt van justitie ongestraft nyet en behoiren

vonnisblad 85

te blijven ten exempel van allen ~~an~~ anderen. Soe ist dat mijn heeren van den gerechte gehoirt hebbende den eysch van den schout in den naem van de *Coninklijke Majesteit* wijsen voor recht *ende* condempneren den selven Katrijn Jans als dat haer rechteroer bij den scarpichter offgesneden sal worden. Bannende den selven ten euwygen daegen uuyt deser stede *ende* vrijheyte van dien sonder daer weder inne te moegen comen opte *verbeuren* van haer lijff *ende* te ruymen tusschen dit *ende* morgenavont, mit confiscatie van haere goeden. Aldus gedaen *ende* geëxecuteert opten ^{xxvii}^{en} marty anno XV^CLVII stilo *communi*.

Correctie van Aerian Aeriansz. van Rotterdam *ende* Jacob IJsbrantsz. van Hazerwoude, knevelaers^{xxviii258}.

---

²⁵⁷ Wilre tusschen Gulich *ende* Lynich = Wilre tussen Jülich (Gulik, een plaats in de Duitse deelstaat Noord-Rijnland-Westfalen) en Linnich.

Alzoe Aerial Aerialsz. van Rotterdam *ende* Jacob IJsbrantsz. van Hazerwoude jegenwoirdige gevangens alhier met heuren anderen complicen *ende* met opsetter daet in der nacht het huys van eene Jan *Willemsz.* tot Castricom, out LXXIII jaren, ondergraven *ende* in huys gecropen zijn inlatende alzoe malcanderen *ende* kaersen opstekende hebben den selven ouden huysman met alle zijn ander huysgesin geknevelt, gebonden *ende* met wrongen dye zij van slaep plakens scurden, heuren monden *ende* oegen gestopt, dat zij spreken noch sien en mochten. Ende dat arger is hebben met haere voirs. complicen den selven ouden huysman (gebonden wesende) bloet op een stoel geset *ende* nemende zekere stroewisschen²⁵⁹, hebben *hem* van anderen gezengt, gebrant *ende* zijn huysvrou in 't vier geworpen, soe dat haer ingewant uytter lijff gelopen is, hemluyden alzoe offdwingende met opstekers²⁶⁰, 't gelt te geven *ende* te wijsen. Ende 't gelt gevonden hebbende, in 't bedstroe te weten, ~~dy~~ drye buyelen ten hoofden *ende* een te voeten, hebben 't selve gesorteert, gedeelt *ende* elcx zijn portie nae *hem* genomen met noch zekere andere clederen, dye zij onder wegen bedolven hebben. Al breeder blijckende bij zekere certificatie *ende* confessie daer van zijnde. Ende alzoe dit saicken zijn dye zeer zwaerlicken behoiren gecorrigeert te worden ten exempel van allen anderen malfaicteurs *ende* knevelaers, soe ist dat mijn heeren van den gerechte gehoert *ende* gesien hebbende den eysch bij mijn heere de schout uuyte naeme van de *Coninklijke Majesteyt* als grave van Hollandt gedaen, condempneren den selven Aerial *ende* Jacob als dat zijluyden bij den scarprechter buyten der stede van Alcaer gebrocht *ende* geleyt sullen worden op Ropkeskuyl an een pael, omme aldaer geworcht *ende* verbrant te worden datter de doot naevolcht, *ende* haer goeden geconfisqueert tot behouff van de *Coninklijke Majesteyt*. Aldus gepronuncheert *ende* geëxcuteert opten x^{en} dach van april anno XV^C zeven *ende* vijftich stilo *communi*.

[vonnisblad 86](#)

Correctie van Neeltgen Jans van Baesseroer in Brabant *ende* Geerte Gerrits van Tyel²⁶¹ in Gelderland

Alzoe Neeltgen Jansdr. geboren van Baesseroer in Brabant *ende* Geerte Gerritsdr. geboren van Tyel in Gelderland hen gevordert hebben gesont lichaems, te gaen bedelen *ende* troggelen langs de

---

²⁵⁸ knevelaer = 1. dief, schelm 2. beul, gerechtsdienaer (beroepsnamenboek)

²⁵⁹ stroewisschen = strobundels

²⁶⁰ opsteker = hooivork met lange steel

²⁶¹ Tyel = Tiel

landen, contrarie de placcaten der *Coninklijke Majesteyt*. Ende dat arger is hebben hem gevonden voir de abdie mette geëxecuteerde knevelaers *ende* bij Aerian van Rotterdam, geëxecuteerde *ende* eenen knust²⁶² geslaepen *ende* geconverseert voer *ende* nae 't feyt van knevelinge tot Castricom, mitsgaders oick zeker genut gehadt hebben van de gestolen goeden tot Castricom, al 't welck zaicken zijn dye grootelicken ten exempel van allen anderen pottinnen behoiren gestraft te werden. Soe ist dat mijn heeren van den gerechte gehoirt *ende* gesien hebbende den eysch van mijn heere de schout uuyte naeme van den *Coninklijke Majesteyt* gedaen, mitsgaders zekere informatie daerop gedaen. Condempneren den selven Neeltgen *ende* Geerte gevangens alhyer, als dat zij bij den scarprechter geleyt sullen werden opte trappen van 't stadthuys *ende* aldaer wel scarpelicken gegeesselt *ende* elcx hoer luchter- ofte slinckeroer afgesneden²⁶³ *ende* gespijckert te worden voer de deure van 't stadthuys. Bannende voirts de selve gevangens binnen sonneschijn uuyt deser stede *ende* vrijheyt van dien den tijt van twintich jaeren sonder daer weder inne te mogen comen opte *verbeuren* van haerluyden lijven. Actum den xii^{en} aprilis *anno XV^C* zeven *ende* vijffich nae 't gemeen scrijven.

Correctie van Louris Govertsz. van Dordrecht

Alzoe Louris Govertsz. van Dordrecht gevangen alhier selffs geconfesseert heeft gestolen te hebben buyten Haerlem met eenen Sloetgen van Amsterdam *ende* Gerit van Haerlem zekere twee manshemden, drye vrouwenhemden met andere vrouwenmutsen *ende* halsdoucken *ende* noch daerenboven met eenen Symon Leenaertsz. van Breda mede gevangen alhyer, gestolen te hebben op Langedijck een wambais met een wollen hemt 't welck bij hemluyden gevonden is in de apprehensie al 't welck saicken zijn van quader consequentie die ten exempel van allen anderen scerpelick behoiren gestraft *ende* gecorrigeert te werdden. Soe ist dat mijn heeren van den gerechte gehoirt hebbende den eysch van mijn heere de schout uuyte naeme van de *Coninklijke Majesteyt* mitsgaders de confessie van den selven gevangen, condempneren den voirs. Louris Govertsz. als dat hij bij den scarprechter op te trappen van 't stadthuys geleyt zal werden omme aldaer wel strengelick gegeesselt te werden *ende* daerenboven met een brantijser gebranteckent te werden op zijn scouder. Bannende voirts den selven Louris binnen sonneschijn uuyt deser stede *ende* vrijheyt van dien ten euwygen daegen op criminele correctie nae gelegentheyte des saicx. Actum den xiii^{en} aprilis *anno XV^C* zeven *ende* vijffich. *Stilo communi*.

²⁶² knust/knutschen = vrijen, knuffelen (Van Dale)

²⁶³ luchter- of slinckeroer = rechter- of linkeroor

Correctie van Symon Leenertsz. van Breda.

Gehoirt insgelijcx den eysch van mijn heere den schout tegens Symon Leenaertsz. van Breda mede gevangen alhyer mitten voirs. Louris Govertsz. Maer scepenen meer tot bermherticheyt dan tot strencheyt van justicie geneicht zijnde ende aenmerckende voer dese reyse d'onnozelheyt van den feyte, condempneren den selven Symon bij den scarprechtter gegeesselt te werdden *ende* gebannen binnen sonneschijn een jaer lang buyten *deser* stede *ende* vrijheyt van dien, sonder daer weder inne te comen op arbitrale correctie, *actum* als voren.

Correctie van ruyter Gerrit.

Scepenen insgelijcx gehoirt hebbende den eysch bij monde van mijn heere de schout gedaen op *ende* tegens Gerryt, alias ruyter Gerrit, mede gevangen alhyer *ende* de deffende daer tegens bij haer gedaen. Ende alzo scepenen genoegh geïnformeert zijn, zoe bij haer eigen confesse als anders als dat zij zekere dyeven *ende* vagabonden gehuyst, gehoofd *ende* geherbercht heeft²⁶⁴. Soe condempneren scepenen voirs. als dat zij de steenen zal draegen om haer hals tot om de Roe Steen toe *ende* wederom in de vyerschaer te comen, biddende Godt *ende* de justicie om vergiffenisse interdicerende *ende* verbiedende voirts de selve ruyter Gerrit van nu voirtaen gheen slaepers, noch vagabonden an te houden noch te huysen, noch te hoven opte verbeuren van haer rechteroer *ende* haer wooninge te may naestcomende te houden binnen de muraige van Alcmaer op gelijcke correctie. Condempnerende voirts de selve gevangen in de costen van der apprehensie. Actum den xiii^{en} aprilis anno als voren.

Eersaeme bijzondere goeden vrunden

Amen dico vobis (voorwaar, ik zeg u)

amen am a .....

lade 5

---

²⁶⁴ gehuyst, gehoofd *ende* geherbercht heeft = onderdak gegeven hebben

nr. 2

correctie-boek

1517-1557

Index op naam

A

Adriaen Aerntsz. schout · 79, 80, 84
Adriaen Doedesz. scepen der stede van Alckmaer · 80
Adriaen Jacobsz. *alias* misdiener · 67
Adriaen Pieter Vrericxz. · 80
Aecht Buenners · 28
Aechte Bisschops · 8
Aechte Bisschops *ende* huere dochter · 8
Aechte Elincxdochter · 39
Aechtgen een dochter · 28
Aef Marten Jansz. de metselaers weduwe · 16
Aef Pietersdochter *alias* Aeff Moycke Zawen/Zuwen · 46
Aeff Jansdr. · 41
Aerian Aeriansz. van Rotterdam, knevelaer · 86
Aerian Jansz. van Oudenyerop · 73
Aernt Nannen Everman · 15
Alijt Baerntsdochter geboren van Aernem in den lande van Ghelder · 64
Ambrosius *gemachtigde* van Jan Taemsz. curatoer · 73
Andries die dienaer · 26
~~Andrys Peter Zellz.~~ · 17
Anna Broers geboren van Worcum in Vrieslant die huysvrouw van Michiel, glaesmaker · 71
Anna Claes Jellendochter · 54
Anna Jans van Holten geboren uuyt Sticht de dienstmaecht van Arijs Pietersz. vleyshouwer · 72
Anna Pelgrims · 85
Anna Pietersdochter · 25
Anna Reyersdochter · 65
Anna Thijssen haer dochter · 58
Anthoenis Jansz. van Leyden · 48
Anthony Dirricxz. van Endoeven · 44
Arent Henrixz. · 30
Ariaen Jacobsz. scepen · 69
Arijs Pietersz. vleyshouwer · 72

B

Baeff Joris *alias* Baeffgen Thijssen · 58
Baert Jelisz. scepen · 59
Baert Joestenz. *alias* Baert Louwen · 18
Baert Reyersz. Everman · 19, 20
Baert Reyerz. *alias* schelubaenken · 13
Barnt Gerytsz. van Amsterdam · 34
Bertelmeeus Egbertsz. van Amsterdam · 34
Brechte Adamsdochter huysvrouw van Frans ~~Pietersz.~~ Diericxz. Quyntijn van Wormer · 39
brueder Grovert predicator · 26
brueder Jacobinat predicator · 26

C

Calle *ende* is Katherijn in Vlaems een dochter · 28
Catryn Jacobsdochter van Aemsterdam · 46

Cent Thomas van Ouwerkerck · 54
~~Cerit~~ (Ger(r)it?) van Haerlem · 87
Claer heer Cornelis Jansz. Arricoms diensmaecht · 25
Claes Ariaenz. opte dijck · 68
Claes Claesz. · 42
Claes Corffs · 37
Claes Cornelisz. · 50
Claes Cornelisz. uuyte Nyeupoert · 83
Claes Cuyper · 66
Claes Diericxz. keuyer · 34
Claes Huyghesz. · 25
Claes Jacobsz. · 31
Claes Jansz. *alias* Huysman · 47
Claes Jansz. *alias* Sloetgis · 8
~~Claes oom Peterz. Philips Roucxz.~~ · 17
Claes Roencxz. · 31
Claes Wijbrantsz. *alias* Claes Koet · 35
Claes Willemsz. poirter van Alcmaer · 50
Cleijntgen van Hasselt · 74
Cleyndrickgen van Deventer · 82
Coppen *ende* was een boerduerwercker · 28
Cornelis Brantgesz. gezworen jonge scutter van 't vijfde hoomanscap deser stede · 37
Cornelis Claesz. burgermeester · 80
Cornelis Gheritsz. leenman der graefflicheyt van Holland · 31
Cornelis Ghijsbrechtsz. *alias* Jonge Tas *ende* geboren van Hoorn · 64
Cornelis Hugen · 13
Cornelis Jansz. boochmaicker · 79
Cornelis Reyersz. *alias* Crijger Molenaer · 70
Cornelis van 't stedehuys · 37
Cornelis Willemsz. Baeckman · 56
Cornelis Willemsz. goutsmit · 72
Cornelus Dirckz. van Koedick · 12
Cornelys Broederszoen van Amsterdam · 22
Cornelys Claisz. uuyt die Beverwijck · 40
Cornelys Gherytsz. van der Wijck · 22
Cornelys Woutersz. burgemeester · 35

D

Damiaen uuyten Brouck Thomasz. · 65
Dauwen Tjaertsz. *alias* Picklap geboren tot Ses Bieren · 69
De Teylingen · 78, 80, 83
die chyrurgijn · 36
dienaer van den schoute, Arent · 26
dienaer van den schoute, te weten die Joffer · 26
dianer ghe-naempt ~~Aeller~~ Arent · 25
Dierick Brantgesz. · 36
Dierick Croede · 39
Dierick Jacob Florisz. scepen · 34
Dierick Jansz. als oom van Jan Almersz. · 50
Dierick Maertsz. · 41
Dierick Reyersz. scepen · 69
Dirck die schreyer · 16
Dirck Govertsz. van Bleeswijck · 63

Dirck Jacobsz. · 9
Dirck Pietersz. scepē der stede van Alckmaer · 80
Dirck Screyer · 52
Dirck Woutersz. van Hoorn alias kattige Dirck · 75
Dirrick Claesz. · 42
Dorothea Jaspars van Colen moeder van Pieter Baerntsz.
· 82
Driesgen ende woende te Rijssel · 28

E

eenen genaempt Langedijck · 62
Elbert Pietersz. Sinckes van Wormer · 39
Elsgen van Wezel · 47
Elsgen *Willemsdr.* alias Modde van Gompē · 72
Engel Cornelisz. · 29
Ente Pietersz. wonende buyten Dockum · 84

F

Frans die clerck van deer Veer, die hem seyt een
scheepstimmerman te weesen · 17
Frans Diericxz. Quyntijn van Wormer · 40
Frans Jansz. · 10
Frans Jansz. backer · 61
Frans Jansz. opte Helling · 53
Frans Pietersz. · 10
Fransz Janz. van Haerlem alis die Duytsche moeriaen ·
62

G

Garbrant Gabbisz. van der Scelling · 49
Geert Jans haer dochter van Alckmaer · 49
Geerte Gerritsdr. geboren van Tyel in Gelderland · 87
Gerryt Jacopsz. scepē der stede van Alckmaer · 46
Gerryt Jansz. van Alckmaer · 81
Gerryt, alias ruyter Gerrit · 88
Geryt Diericxz. *alias* Dortman geboren van Dordrecht ·
39
Geryt Louriz. · 45
Gheryt Barthoutsz. · 32
Gheryt Lambertsz. uuyt ~~Sticht~~ gheboren xxvii mai van 's-
Hertoghenbousch · 30
Gherytz Henricxz. van fo Voshol leenman der
graefflicheyte van Hollant · 31
ghesel van Machelen ende hiete Augustijn · 28
Ghijsbert Evertsz. molenaer geboren van Haerlem · 70
Ghijsbrecht Jansz. van Utrecht · 34
Ghuert Jans · 72
Griet Jacopsdr. van Langedijck · 49
Griet Jansdochter waerdinne in 't Hackebort · 54
Griete Fransdochter van Alckmaer · 51
~~Griete Ouwen van Wachter in Brabant~~ · 55
Griete Ouwendr. van Wachter in Brabant · 55
grootē Thrijn · 66
Guert Claes Rijchendochter · 42
Guyert Jansdochter Mickers · 45

H

Hanneken Verbant · 28
Harman de Vos · 29
Herman Gerytsz. van Amsterdam · 34
Heroming Pieterz. van der Goude · 47
Heyn Diericxz. · 41
Heyndrick Bruynz. van Druemelen uuyt die lande van
Gelderlant · 44
Heyndrick Busckvarcken van Bruessel · 59
Heyndrick Cornelis Symenssen · 73
Heyndrick Jansz. Verhorn · 78
Heyndrick Steffensz. van Groenynge · 40
Hillegont Coman, Jan van Wermers wijff · 11
hoedemaecker ghenaeempt Cornelis · 28

I

Ijsbrant Fransz. scepē der stede van Alckmaer · 80

J

J. Teylingen · 61
Jacob Allertsz., poorter der stede van Alckmaer, · 31
Jacob Claesz. priester · 25
Jacob Claesz. Soutman scepē · 34, 39
Jacob de Dienaer · 75
Jacob de Vlaming · 74
Jacob Diericxz. · 41
Jacob Euwoutsz. alias Jaep Hans · 74
Jacob Ijsbrantsz. van Hazerwoude, knevelaer · 86
Jacob Jacobsz. alias Jaepgen Dienaer · 74
Jacob Jacobsz. scepē · 64
Jacob Joosten van Zottingen uut Vlaenderen · 52
Jacob Symenszoen · 21
Jacob Woutersz. · 31
Jacop Jacopsz. scepē der stede van Alckmaer · 46
Jaepgen Maertensdochter van Outdorp · 41
Jan Almersz. · 50
Jan Barnaert van Fonteynis · 21
Jan Boerrijsz. · 73
Jan Claesz. die zoon van Claes Cuyper · 66
Jan Claesz. van Soest · 47
Jan Cornelis van Remmerswael uuyt Zelant · 29
Jan Cornelisz. alias Jan Taems geboren van Haerlem · 64
Jan de Reux Willemsz. · 73
Jan de Wael geboren omtrent twe mijlen van Camer
Rijck uut een dorp, geheeten Troevyle · 17
Jan Diericxz. · 41
Jan Diericxz. leydecker binnen der stede van Amsterdam
· 39
Jan Harmansz. *alias* Jan Tade buyelmaker · 68
Jan Heyndricxz. de zoon van Heyndrick Jansz. Verhorn ·
78
Jan Heyndricxz. die boode · 51
Jan Jacobszoon alias Singhelbier · 24
Jan Jansz. alias Janke Wermers · 18
Jan Jansz. Buyser burgemeester · 35
Jan Jansz. van Brugge · 78
Jan Janz. alias Blanck Jan of Seldenrijck · 56

Jan Mathijsz. die zoon van groote Thrijn · 66
Jan Mathijsz. van Loenen *alias* Quistgelt · 55
Jan Peterz. de schoenlapper · 14
Jan Pietersz. van Ranssen in Brabant · 53
Jan Taemz. · 73
Jan van Leyen, cuerman · 43
Jan van Velzen · 27
Jan vanden Dale *alias* Jans van Cortrijck · 55
Jan Vettyngzoen · 10
Jan *Willemsz.* tot Castricom · 86
Jan Woutersz. · 29
~~Janneken Wabbis van Mechelen~~ · 55
Joncfrou Clincke · 28
Jordan van Foreest scepē der stede van *Alcmaer* · 46
Joris Diericz. wever · 60
Jorys Jorysz. geboren van Antwerpen · 36

K

Katherijn Gherytsdochter · 26
Kathrijn Willemsdochter · 50
Kathrijn Willemsdr. · 41
Katrien Allert Roencxz. weduywe · 32
Katrijn Jacopsdochter van Munster · 48
Katrijn Jans, geboren van Wilre tusschen Gulich ende
Lynich · 85
knecht *ende* hiete Bel *ende* was van Oudenaerden · 28

L

Lambert Gerrytz. tasmaker *alias* 't Lam van Delft · 69
Lammert Diericz. van *Alcmaer* · 45
Lammert Gerytz. · 62
Leonaert Jansz. die schoutendienaer · 62
Leonart die scoutendienaer tot Hoorn · 64
Lourens Lourensz. van Hoorn · 82
Louris Cornelisz. kistemaker · 60
Louris Govertsz. van Dordrecht · 87
Louris Woutersz. · 43
Lucia Olbrantsdr, zijn moey · 29
Lucie Diericxdochter die biscops dochter · 51
Lycle Oenes van Gheesterlant uuyt Vrieslant · 30
Lysbet Claesdochter zijn huysvrou · 72

M

Maerten Aeriansz. molenaer · 77
Maerten Cruyff · 75
Maerten Luycxz. van Beveren uut Vlaenderen · 46
Margriete, Ariaen Jansz. molenaers wijff · 23
Maritgen Coman, Dirck Goelycken weduwe · 21
Mary Bouwens de bisit van Jacob de Dienaer · 75
Mary Mijensdr. · 50
Mary Zwaenen · 79
Marytgen 't vroetwijff · 68
Marytgen Davidtdochter van Leyden · 47
Marytgen Ghijsberdr. · 23
Marytgen Heyndricx · 73
Marytgen Huygen van Hazerwou · 57

meester Bouwen Jacobsz. barbier · 71, 77
meester Gerrit Pietersz. burgermeester · 80
meester Geryt Aelbertsz. · 50
meester ghenaept Arent *Verbant* van Cortrijck · 28
meester Jacob Jansz. medicus scepē · 34
meester Jacop Jansz. scepē der stede van *Alcmaer* · 46
men heer van Putten · 28
Meynert Karsgis · 26
Michiel Taemz. · 73
Michiel, glaesmaker · 71

N

Neel, die dienstmaecht · 26
Neeltgen Jansdr. geboren van Baesseroer in Brabant · 87

O

Olbrant Dirricxz. · 42
onsen schout Willem · 33
Outgert *Willemsz.* boochmaicker · 79

P

pastoir van Spanbrouck · 67
pastoor van Wormer · 36
Philippus Harmansz. van Embrica uuyt de lant van Cleeff
· 31
Philips Jacopsz. · 60, 61
Pieter Baerntsz. · 82
Pieter Baerntsz. van der Elburch · 83
Pieter Diericz. · 61
Pieter Diericz. bontwercker poirter van *Alcmaer* · 59
Pieter Dircxz. schoenmaker · 67
Pieter Fransz. uut Noortbeverlant · 53
Pieter Heyndricxz. van Nyemagen · 83
Pieter Jorisz. van Attenhoven *alias* Geest van Haer · 55
Pieter Lourisz. · 45
Pieter Matthijsz. *alias* Pieter van der Gouden · 33
Pieter van Amerswoort · 51
praeter Dirck Pietersz. · 79
praeter Pieters Dircxk · 78

R

Reyer Claes Oomen · 26
Reyer Dircxz. gheboren uuyt de landt van Cleeff · 30
Reyer Lourisz. priester · 45

S

schout Willem Jansz. · 24
Simon ~~Herant~~ Ijsbrantsz. *alias* die Rijckezee · 29
Simon Jacobsz. · 31
Sloetgen van Amsterdam · 87

Snelle Claesz. kerckmeester ende tesorier deser stede · 15
Stijntgen Jan Mickens weduwe · 49
Stijntgen Willems · 49
Symon Aelbertsz. Hertoch · 70
Symon Aerntsz. van Alcmaer · 52
Symon Claes Loutersz. · 38
Symon Jansz. burgemeester · 35
Symon Leenaertsz. van Breda · 87, 88
Symon van Veen scepen der stede van *Alcmaer* · 46

T

Teylingen · 34
Thomas Rietwaertz. · 36
Trijn Jacobsdr. alias Penselaers · 84
Trijn Jans de meijt van Marytgen Heyndricx · 73
Trijn Penselaers · 81
Trijn Pietersdr. zijn wijff · 23
Trijntgen Jans van Dulmen van t' Sticht van Munster · 47

V

Vincent Jacobzoen van der Wijck op Zee · 22
Vrerick Jacobsz. gevangen, geboren uuyt Wyeringen · 76

W

weduwe van de Roosde Koe op Dronkenoert · 37
Wijbrant Jansz. · 23
Wijnandt Fransz. van Deventer genaempt in de wanderinge Slimbeck of Slimmont · 64
Wijnant Pietersz. van Leyden · 48
Willem Diericz. van *Alcmaer* die zoon van Dirck Screyer · 52
Willem Evertsz. die Ghelderschman gheboren van Harderwijck · 22
Willem Gerrytz. · 65
Willem Henricxz. · 24
Willem Henricxz. van Utrecht alias Spelleken van Utrecht · 22
Willem Jacobsz. Ghert · 32
Willem Jansz. alias Wadtwey van Hoorn · 63
Willem Jansz. van Amstelredam · 30
Willem Pietersz. gebooren uuytte land van Cuyck · 62
Willem Pietersz. messemaker · 60, 61
Willem van Ryetwijck scepen der stede van *Alckmaer* · 80
Willem van Utrecht · 28
Willem Willemsz. voeghelcoper · 10

Z

Zevyer Jansz. ketelboeter · 58
Zijvert Claesz. van Leeuwerden · 84

Eindnoten

ⁱ Jakobus de Meerdere is een discipel en apostel van Jezus Christus. In het Spaans en Portugees wordt de naam San Iago verkort tot Santiago. Hij werd geroepen terwijl hij aan het werk was op het schip van zijn vader Zebedeus, samen met zijn broer Johannes. Wellicht was hij een neef van Jezus. Tijdens de driejarige rondwandeling van Jezus volgde Jakobus hem van zeer nabij en werd één van de drie belangrijkste discipelen, naast zijn broer Johannes en Petrus.

In het boek Handelingen van de Apostelen lezen we dat hij door Herodes met het zwaard ter dood werd gebracht, als eerste van de discipelen of apostelen: "Omstreeks die tijd nam koning Herodes enkele leden van de gemeente gevangen en mishandelde hen. Jakobus, de broer van Johannes, liet hij met het zwaard ter dood brengen".

In de christelijke iconografie is de schelp het attribuut van Jakobus de Meerdere. Deze is bevestigd aan zijn hoed, mantel of knapzak. De Sint-jakobsschelp is hiernaar vernoemd. Ook wordt hij vaak afgebeeld met een staf, het attribuut van de pelgrim.

De Orde van Sint-Jakobus van het Zwaard koos Jakobus de Meerdere als schutspatroon. Volgens de legende was zijn graf, aangewezen door een ster, ontdekt op het "sterreveld" in Santiago de Compostella. Ook in het Graafschap Holland was er een Orde van Sint Jacob in Holland.

Volgens de overlevering leverde koning Ordoño I van Asturië in 859 een veldslag tegen de Moren, waarbij zijn leger onverwacht hulp kreeg van een geheimzinnige ruiter die de Moren doodde, zodat de slag gewonnen werd. Het lag voor de hand dat de ruiter niemand anders was dan Sint Jakobus (Santiago), die sindsdien in Spanje dan ook de titel Matamoros (Morendoder) draagt.

Zijn naamdag is op 25 juli. In de Orthodoxe Kerk is 30 april zijn naamdag. Hij is de patroonheilige van Spanje (in het bijzonder van Galicië en Santiago de Compostella), Antigua, Guatemala, Chili (in het bijzonder Santiago de Chile), Loíza, Medjugorje, Montréal, Nicaragua, Pistoia, Sint-Jacobiparochie, Den Haag, Kemzeke en van de soldaten, ruiters en krijgers, de arbeiders, de lastendragers, de hoedenmakers, de bont- en pelswerkers, de kousenmakers, de bewakers, de (ketting)smeden, de apothekers en drogisten, de dierenartsen en de pelgrims en tegen de reuma en de artritis en voor goed weer en de groei van appels en veldvruchten.

ⁱⁱ De historische stad Reimerswaal lag op Zuid-Beveland en was gedurende de late middeleeuwen na Middelburg en Zierikzee de derde stad van Zeeland. De oorsprong van het verdrongen Reimerswaal is onduidelijk. Uit 1203 stamt de eerste melding van een uit Reimerswaal afkomstige inwoner. Reimerswaal verkreeg in 1375 stadsrechten, gemodelleerd naar die van Middelburg. Dit was een bevestiging van de handelspositie die de stad had.

Reimerswaal lag aan de Oosterschelde, destijds de belangrijkste aftakking van de Schelde, en het was een van de aanzienlijkste havens in de regio. Het voornaamste handelswaar was meekrap waaruit een rode kleurstof gewonnen werd die bestemd was voor de Vlaamse markt. Het gewas werd in heel Zuid-Beveland verbouwd. Gedurende de zestiende eeuw werd Reimerswaal steeds kwetsbaarder voor overstromingen. Door zoutwinning was de bodem rondom Reimerswaal ernstig verzakt geraakt. Op Sint Felix, (zaterdag 5 november) 1530 werd de streek geteisterd door een enorme stormvloed. Deze dag zou later bekend komen te staan als quade saterdach. De stad zelf werd niet weggevaagd door de Sint-Felixvloed maar een groot deel van het omliggende land wel. Er werd gedacht aan de herbedijking van het gebied ten oosten van Reimerswaal. Een nieuwe vloed in 1532 maakte echter aan deze hoop een einde. 2 November 1532 was er weer een grote stormvloed, waardoor de stad voorgoed werd afgesneden van Zuid-Beveland. Zonder handelswaar en achterland raakte Reimerswaal in een grote economische crisis. Handel en nijverheid liepen snel terug in de stad. Bovendien had de stad op het steeds kleiner wordende eiland nauwelijks bescherming tegen de oprukkende zee. Een volgende grote storm in 1551 verwoestte de herstelde dijken waardoor ook de laatste dorpen rondom Reimerswaal verdwenen. Tevens liep de stad zelf wederom onder water. In 1555 brak de laatste dijk rond Reimerswaal door en drong het water op tot aan de stadsmuren. In 1557 smeed een nieuwe vloed de wallen omver waarbij veel huizen verloren gingen. In 1561 en 1563 volgden de watersnoden elkaar in snel tempo op. De meeste inwoners verlieten het eiland. Zij trachtten in Tholen of Zierikzee hun nering voort te zetten en een nieuw bestaan op te bouwen.

ⁱⁱⁱ In de nagelaten papieren van **Simon Eikelenberg** (SE) komen vermeldingen voor van vonnissen uit het "Correctieboek van den 7 Dec 1517 tot den 13 April 1557". (Bron: Alkmaer en deszelfs geschiedenissen Uit de nagelatene papieren van Simon Eikelenberg, en veele andere echte stukken en bescheiden beschreven door Gysbert Boomkamp, met veele fraje Afbeeldingen te Rotterdam bij Philipus en Jakobus Loosel, Boekverkoopers, MDCCXLVII (1747)). De vermeldingen van Eikelenberg zijn als eindnoot bij het betreffende vonnis geplaatst. Bij het jaar 1528 is de volgende beschrijving van misdrijven en bijbehorende straffen opgenomen:

"Met gezonden lijve te bedelen, wierdt in dit Jaer, en nog lang daer na, met geesseling gestraft (b), en Vrouwlieden die iets misdaen hadden moesten van 't Stadhuys af tot aen de Steenebrug op de Mient twee steenen aen een yzer jok om den hals dragen, en van daer weer naer 't Stadthuis".

(b) Correctieboek van den 7 Dec 1517 tot den 13 April 1557.

^{iv} Tussen vonnisblad 31 en 32 zit een tijdsperiode van 10 jaar. In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor van een uitspraak uit januari 1531:

"Dat al van dezen tydt af de Onroomschen ook hier om de Bloedplakaten van Keizer Karel hardt gehandelt zyn, kan men bevroeden uit een Vonnis van den laetsten January 1530 naer den gewoonen styl, gevelt over Lambert Dirksz. een Inboorling van deze plaets, die bekennde, onweetende gelogeert te hebben herdoopte persoonen, zonder dat hy den Officier hadt aengegeeven, wie hy gelogeert hadt, gevonnist is, dat hy den volgenden Zondag voor de Processie bloodshoofds en barrevoets gaen zal, met een brandende kaers in zyne handen, en die te brengen voor 't heilig Bloed als de Processie gedaen is, en daerenboven tusschen dit en Pasche alle Zondagen in de Grootekerk een devotelyke Misse te hooren; en in gevalle hy dit niet deede, dat hy een geheel jaer uit de Stadt zal gebannen wezen, en daer binnen het zelve jaer niet weder intekomen op de verbeurte van zyn regterhand".

---

^v In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:
“Volgens extract uit een Corectie-
boek vindt ik dat op den 24ste Juny dezes Jaers wegens beken-
tenis van herdoopt te zyn, op de Kaksloot (nu de Breedstraet)
is onthoofd Cornelis Klaesz uit de Beverwyk, en toen was
Priester tot Alkmaer Heer Jan Pietersz Kannemaker (c). Op ‘t
Jaer 1537 zullen wy denzelven peersoon en straf vinden en onze aan-
merking mededeelen”.
(c) Verzaaml. Letter D, 2814.

^{vi} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor over de executie van een Alkmaarse wederdoper in Amsterdam, de
bschrijving van een straf voor lichte misdaden en regels over het verbod op het huisvesten van wederdopers:
“1535 Is Sybrandt Klaese Grofsmit te Alkmaer onder andere
herdoopers omgebracht binnen Amsterdam (c). Den xij October
1535 en x December 1539 warden ligte misdaders in ‘t stuk van
Godsdienst met een bannissement gestraft, met beding dat zy
niet weder in de Stadt mogten koomen, voor dat zy St. Adriaen
in Vlaenderen, onze lieve Vrouw te ‘s Gravezande, ofte St.
Pieter en Pauwels te Romen hadden bezogt, en daer van goede
blyken konde geeven, op straffe van den hals, regterhand,
of eenig gelt, en andere boeten.
Den 17 Maart wierdt by Schout, Burgemeesters en Schee-
penen verboden ‘t huisvesten van Herdoopers, of andren van
de Roomsche Kerke afgeweeken, op poene van naer ‘s Kyzers
Placaaten te zullen gestraft worden, en dat voorwende van on-
kunde niet baaten zoude, die wierdt hernieuwt den 8 Nov. 1536.
Den 25 Maart wierdt een iegelyk gelast de Persoonen aan
Ketterye vast terstond by den Geregte aantegeven, en de
plaats waar zy zig onthielden, en de personen waar zy mee
verkeerden; op poenen dat naar behooren gestraft zullen wor-
den allen die iemand verzwigen. En dat men de Stads Wakers
aankloppende om onderzoek te doen naer verboode vergade-
ringen terstondt zal inlaaten op verbeurte d’eerste reize 3 gl. en
correctie naar gelegenheid; en dat de Waakers zig selv mogen
inhelpen zonder eenige verbeurtenis. Dit zelve is op nieuws
gepubliceert den 21 January 1536”.

^{vii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:
“Den 25 April 1535. is hier Thomas Riewerts, beschuldigt
het Heilig Sacrement den Priester van Wormer uit de hand te
hebben willen neemen, als die by een gequetsten quam, by
wien hy stil den Chirurgyen gehaalt had, gevonnist, als te pre-
sumeeren van verboode Sefte te zyn, voor Zonne ondergang
des volgenden daags uit de Stad te zyn, te Maarsen aan de
Vecht ‘t H. Sacrament verzoeken, met een brandende Was-
kaars in de hand, en niet weer in Alkmaer te koomen, dan met
goed bewys, dat hy te Maarsen is geweest op verbeurte van
zyn regterhand, en by zyn wederkomst hier de drie eerste Zon-
dagen bloodhoofds en barrevoets met een brandende Waskaars
in de hand te koomen voor het Kruis, en ieder Zondag de Kaars
voor ‘t heilig Bloed te brengen, en daar te laten, en de hooge
Misse uittehooren, en te betaalen alle de kosten van hem en
den Schout, en dien daarboven te geeven tien Carolusguldens
van 20 stuivers. Dus gevonnist in tegenwoordigheid van alle
Scheepenen”.

^{viii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:
“Wy zouden eene gantsche Lyst
wegens afwyking van de Roomsche Kerke kunnen opgeven,
ter wederlegging dier geenen, welk zig hebben verbeelt, dat
in Alkmaer nooit iemandt om het Geloof gestraft zy, want El-
bert Pieter Sinckes van Wormer is hier ook, wyl herdoopt
was, en tegenwoordig was geweest als Dirk Croede ‘t H. Sa-
crament wilde den Priester uit de hand nemen, zonder dat te
wederstaan, by Schepenen veroordeelt op de Kaksloot met den
Zwaarde geregte te worden”;

^{ix} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:
“en Aegje Elinx Dogter en Bregte
Adams, Huisvrouw van Frans Dirksz. Quintyn van Wormer

---

als herdoopt zijnde verweezen geëxecuteert te worden met den Wateren, met verbeurte van hunne Goederen, als blykt by hunne vonnissen onder my berustende”.

^x In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

“By Sententie van den 1 February dezes Jaers vindt ik gecondemneert ten viere eenen Frans Dirksz. van Wormer, wegens Herdopery, welke mae, byna tot allen die buiten het Pusdom gingen wierd toegepast, en geensints tot de Menno’s gezinden alleen moet bepaeldt worden, die men ook ten onregte afkoomelingen van de Munstersche Oproermakers stelt te zyn, alzoo hun Geloofsbelydenis medebrengh, van weerloos, hun Overigheid onderdanig en gehoorzaam te zyn, en nooit contrarie bevonden is. De plaets daer de executie van verbranden wirdt gedaen, was op Roppieskuil buiten de Kennemerpoort, geringe straffe geschiede op de Trappen van het Stadhuis, Kaksloot of Breeslaet en de rode Steen. Die onweetende een Herdooper (zoo noemde men die op hun Geloof gedoopt wirden,) hadt de huisvest, moest bloodshoofs en barrevoets, hebbende een brandende Waskaers in zyn handen, voor de Processie gaan, en dezelve brengen voor het eerwaardige heilig Bloedt, volgens het Correctieboek van dien tydt”.

^{xi} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor over de executie van een Alkmaarse wederdooper in Amsterdam en regels voor de koop of verhuur van woningen aan vreemden:

“Dat in Alkmaer en hier omtrent veelen de Roomsche Leerspoedig zyn afgevallen, blykt ook wyl Maartje Medinx van Alkmaer om haar Onroomsheid den 15 Mey 1536. te Amsterdam verdronken, en een Nyropper om dezelve reede onthalt.

Den 11 July 1536 wierdt by Schout, Burgemeesteren en Scheepenen alhier gekeurt, geen Huizen of Kamers te verhuuren of te verkoopen aan vreemde Persoonen zonder voorweeten van Schout of Burgemeesteren op verbeurte van 3 gl. En dat de vreemde Persoonen binnen een halfjaar ingekomen terstond moesten aangeven worden op dezelve boete: dat is op nieuws den 25 Mey 1542 gepubliceert”.

Ten zelven dage (25 Mei 1542) wierdt de Keure (waarvan reeds op den 11 July 1536. gesproken is) over ’t aangeeven van vreemde Persoonen, aan welken men kamers of Huizen had verhuurt, vernieuwt.

^{xii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

“Van ’t Kerklyke hebben wy op dit Jaer niet aanteteekenen, dan dat by Vonnisse van alle Scheepenen den 6 February Guert, Jan Mikkers Dogter, bekennde herdoopt te zyn, met verbeurte van alle haare goederen, verdronken is”.

^{xiii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

“En den 24 Juny Cornelis Claesz. uit de Beverwyk om dezelve reede op de Kaksloot onthalt, doch wy hebben den zelven naam, feit, dag maand en straffe ook op ’t Jaer 1533 gevonden, en vermoeden derhalven, dat by uitschryving de een xvc xxxij en d’ander xvc xxxvij zal geschreeven en dus van een Zaak twee gemaakt hebben. Wy houden ’t Jaer xvc xxxvij ’t waarschynlykst”.

^{xiv} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Thans staan ons verscheide Kerklyke zaaken te verhandelen. Den 7 Juny wierdt Maarten Luykers van Beveren uit Vlaanderen gevonnist als herdoopt, Onthoofd, ’t Lyf op een Rad, en ’t Hoofd op een staak gezet te worden, en zyn Goederen verbeurt verklaart.

^{xv} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Ten zelven dage wirden Elsgen van Wezel en Marytje Davids Dogter van leiden, en Tryntje Jans van Dulmen, uit ’e Stift van Munster verdronken, en heure Goederen verbeurt verklaart, wyl beleden hadden herdoopt te zyn, niet te houden nog te geloven van de Sacramenten des H. Autaars ofte Inzet-

---

tinge van de H. Kerstekerke. Zoo zeide met in de vonnissen van dien tyd van allen, die de stellinge der Roomsche Kerke in 't stuk van 't H. Nagtmaal der Kerkplegtigheeden verlieten.

^{xvi} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 10 December warden eenige Persoonen om ligter misdadaad (zoo men 't noemde) met bannissement belegt, en hoe die wierden uitgevoert, hebben wy hierbooven op 't Jaer 1534 aangeroert.

^{xvii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Wy vinden een zonderling Vonnis van den 13 Febr. 1540. waarby Catryn jacobs van Munster, die bekende in haar jongheid herdoopt te zijn, end at har Man en Voogd herdoopten had geherbergt, en zy zulx niet aangeven, by advys van Wyzen en Geleerden door Scheepenengebannen wordt, zes Jaeren binnen de vryheid van Alkmaer te blyven, en daar niet buiten te gaan op verbeurte van Lyf en Goed; en van stonden aan barvoets te gaan in de parochiekerk voor 't H. Sacrement met een brandende Waskaars van een halfpond in haar hand, en die daar te laten, en God te bidden om vergiffenisse 't geen zy tegen Hem en den Keyzer gedaan had; en op den eersten dag daar na of by d'eerste Vergadering te komen voor Schout, Burgemeesteren en Scheepenen Collegialiter vergadert op 't Stadhuis, dar ook de Justitie om vergiffenis te bidden; en alle Vrydagen een Jaer lang op haar knien in de Parochiekerk de Misse te hooren, en daar van bewys van twee Getuigen te brengen, op poenen van gegeeselt te worden, zoo meenigwerf zy geen Misse gehooft had op Vrydag.

^{xviii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

De Dievery, na alvorens meermalen gevangen geweest te zyn, wierd in dat Jaer aen twee Manspersoonen met het uitsteken der oogen gestraft. Ook wiert by Schout, Burgemeesteren, enz. geordoneert, dat niemand verdagte Persoonen zoude herbergen.

^{xix} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Wy sluiten 't Jaer 1540 met de volgende Vonissen. Waarby Garbrand Gabitz van der Schelling om dat herdoopt was ten Zwaarde gedoemt, en 't Lyf op een Rad, en 't Hoofd op een Staak gezet in den 16 April;

^{xx} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

den 16 April; worden ten zelve dage Styntje Jans Mikkens Weduwe, en Griet Jacobsz. Dogter van Langendyk wyl ook herdoopt waren, en Styntje, willens en weetende Herdoopten had geherbergt in 't Water verdronken en de Goeerden verbeurt verklaart.

^{xxi} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 17 Febr. 1541. is Grietje Franz. Dogter van Alkmaer om dat herdoopt was in 't Water verdronken. In 't Correctieboek lag een Brief van den eersten en andere Raaden des K. Mt. in Holland aan Schout en Scheepenen van Alkmaer, waarby overgezonden wierd het toegestaane Request van de Vrienden van Margreta Frans Dogter van Alkmaer, dat 't Vonnis en d'Executie over haar secretelyk, als 't doenlyk was, zoude geschieden. Deeze Brief is den 20 Mey 1540. in 's Haage geschreeven.

^{xxii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 23 January 1544. is Mr. Hendrik Rus-varken van Brussel, wyl herdoopt was doch bekende dat het hem leed was, onthooft en zijn goed geconfisceert, doch wierdt hem de Begraafenis op gewyde Aarde toegestaan.

---

xxiii In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 1 April naer den gewoonen styl wierden de zes navolgende personen gevonnist.

I. Pieter Dirksz. Bontwerker Poorter van Alkmaer, dat hy een geheel Jaer van den Voordam alle Zondagen en andere Hoogtyden de Hoo-Misse en Preeke hooren zal in de Parochiekerk, op verbeurte van een Carolygulden elken reize, ten ware by verlot van den Officier, d'eeue helft ten profyte van de Kerk, d'andre voor den Schout, en voorts in een amende van 12 Carolyguldens van 20 stuivers 't stuk voor den Officier. Actum iits by voorgaande Klok geluit.

II. Laurens Cornelisz. kistemaaker, en

III. Joris Dirksz. Wever, moesten beiden, op gelyke boete en voorwaarde als voorsz. 't zelve doen tot Allerhyligen.

IV. Willem Pietersz. Messemaaker wirdt voor 2 jaeren binne Alkmaer gebannen, en daar niet nuiten te gaan zonder consent van den Officier, op verbeurte, d'eerste reize van zyn Regterhand, en daarna van Lyf en Goed.

V. Philip Jacobs, een geheel Jaer lang, de Misse en Preeke te hooren, op gelyke boete en voorwaarde als d'eerstgemelde, en in dien tyd niet uit de Stad te gaan, zonder toestand van den Officier, op poene ieder reis zes guldens.

VI. Frans Dirksz. bakker, hoewel uit de Stad om zyn brood te winnen, wierd gevonnist een jaar lang na zyn t'huiskomst Misse en Preeke te hooren op zeekeere boete. De Vonnissen waren onderteekent.

My tegenwoordig
Teylingen

Van alle welke Vonissen de Schout van Alkmaer geappelleert heeft voor 't Hof van Holland: doch op de kant staat, Die Schout heeft gerenincieert voor de Scheepenen van deze Appelatie. Na 't uitspreken deezer Vonnissen weezen Scheepenen ten zelve dage, dat laurens Cornelisz. Kistemaaker, en Joris Dirksz. Wever gaan zullen op handtasting en tot vermaaning van den Schout weder inkoomen, en dat Pieter Dirksz., Willem Pietersz. en Philip Jacobs voorn. zullen blyven in bewaarde hand. In 't Correctieboek wordt geen misdaad van hen allen uitgedrukt, doch wyl in dat Boek geen andere Vonissen staan, dan over afwyken van de Roomsche Kerk, is 't wel te besluiten, ook uit de opgelegde straffe, dat zy als zoodaanigen gevonnist zyn.

xxiv In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 5 Aug. wirden 2 gevangenen Adriaan Jacobs, alias Misdeur en Marytgen 't Vroedwyf byna op gelyke wijze als de zes voorgaande gevonnist voor den Volke ter presentie van alle Schepenen.

xxv In de "Conditien op dewelcke de Heeren Burgemeesteren tot wederseggen aengenomen hebben Jan Voerknecht tot Onderschout en substituyt van den Schout der stadt Amsterdam" wordt in artikel 2 (pagina 85) en 17 (pagina 87) melding gemaakt van het begrip: "in 's Heeren slooten te brengen". In beide gevallen met de betekenis van: "achter slot en grendel te brengen". (Bron: Hans Bontemantel, De regeeringe van Amsterdam, soo in 't civiel als crimineel en militaire (1653-1672) (ed. G.W. Kernkamp). Martinus Nijhoff, Den Haag 1897 (2 delen)).

xxvi In de nagelaten papieren van SE komt de volslooten gende vermelding voor:

"1534 Den 19 Augustus des volgende Jaers (b) wiert by Scheepenen gewezen, dat de eisch van den Schout van Alkmaer wegens Jan Harmens Buidelmaker, om verdenken van Herdoperye gedaen, ontzegt wert, mits dat hy alle Misse en Kerkdagen zoude komen hooren, op de verbeurte van 10 stuivers ieder .....reis (zoo hy in de Stadt was) ten voordeele van de Schout".
(b) Dus vinde ik in myne Verzaaml. Lett. D. pag 2822. doch in aantekeningen van anderen vinde ik den 9 Aug. 1544 en dat dit vonnis by voorgaande Klokkegeluy by alle Schepenen zonder Dirk Reijersz geweest is: hy is waarschnlyk dezelve Jan Buidelmaker waar G. Brandt Histor, der Reformatie op 't Jaer 1559 I.D. pag 226 en 227 zegt, dat hy te Alkmaer woonende, te Enkhuizen in hegtenis geraakte, wyl hij zeecker Boekje van Kooltuin verkogt, waar over hy zyn leeven lang terstond woerd uitgebannen. Ziet ook denzelven Brandt Historie van Enkhuizen, pag. 90. Dat het Vonnis over Jan Harmensz. alias Jan Tade Buidel-

---

maaker den 9 Aug. 1544. zoude gevelt zyn, zeggen eenige uit-treksels uit het Correctieboek, howel 't anderen stellen den 19 Aug. 1534, op welk jaar wy'er al gesproken hebben. Wy zeggen nog met een woord hier van hem, dat den 7 February 1559 zyne Goederen hier van Konings-wegen zyn verbeurt verklaert en aengeslagen; en hy om zyne Lutherye van zyne eige Moeder onterft is, volgens 't Protocol van D. van Foreest; en is Jan Buidelmaker (waerschylyk die zelve waer van wy pag. 84 en in Aenteekening aldaer gesproken hebben) wonende te Alkmaer, binnen Enkhuizen in hegtenis geraekt, en den 7 December voor zyn leeven uit de Stadt gebannen.

^{xxvii} Het begrip “smakende specie” komt ook terug in een commentaar op het Amsterdamse Calais-verdrag uit 1515 over het monopolie op de import van buitenlandse wol. Hier wordt gesproken over “het rickt naar convent smakend specie van monopolium”. (Bron: De Hollandse textielnijverheid 1350-1600: conjunctuur & continuïteit, blz. 139, door Herman Kaptein, Amsterdam 1998).

^{xxviii} In de nagelaten papieren van SE komt de volgende vermelding voor:

Den 10 April zijn twee Brandstigers, die men eerst worgde, op Ropieskuil verbrandt: andere Misdaaders warden in deesen tyd of op de trappen van 't Stadhuis, of agter op de Breestraet, daer thans nog de Rechtspleging geschiedt, gestraft. Den 3 December wert goedgevonden een Schavot te maken om Justice op te doen, op de Breestraet.